

fuzinar

Leto XX

Ravne na Koroškem, 15. januarja 1983

Št. 1

Družbenoekonomski razvoj občine je veliko več kot težave z dnevno oskrbo

Razgovor s predsednikom IS SO Ravne Janezom Pačnikom

Nikoli se še ni toliko govorilo o funkciji izvršnih svetov. ZIS nam je dal spoznati, do kod seže njegova moč, našemu občinskemu pa občani v prostih pomenkih pristojnosti preradi »določamo« kar sami. Razgovor s predsednikom izvršnega sveta občine Ravne Janezom Pačnikom kaže razsežnosti funkcij in pristojnosti tega telesa jasneje, do ločnejši pa so tudi razgledi v malo prijazni čas.

Informativni fužinar: »Tovariš predsednik, lani smo težko prišli do praška, zadnje mesece do plina in mesnice so dan za dnem ponujale samo prazne kline, pa bencinske vrste še niso pozabljene — povejte, prosim, kako bomo živeli letos.

Pačnik: »Najlepše bi bilo reči, da v letu 1983 problemov ne bo. Žal takega zagotovila ne moremo dati. Brez dvoma se bomo tudi letos srečevali s pomanjkanjem nekaterih proizvodov. Zavedati se namreč moramo, da bistvo težav v preskrbi nastaja

v proizvodnji, kjer pa jih je težko v kratkem času premestiti. To še posebej velja za kmetijsko proizvodnjo in seveda tudi za tisto, ki je odvisna od uvoza. Ravno zaradi tega je, ali hočemo ali ne, nujno ob negodovanju zaradi slabe založenosti trgovin spregovoriti in predvsem tudi narediti veliko več za večji izvoz na konvertibilno področje in tudi za realizacijo konkretnih programov razvoja kmetijstva. Da to ne bo videti preveč teoretično, lahko povem, da smo že lani zagotovili sredstva za 100 telic, ki so jih dobili kmetijski proizvajalci, in da bomo tudi sicer, kot smo tudi opredelili v občinski resoluciji, vedno več sredstev namenjali za to področje. Seveda pa se to ne da narediti le v enem letu. So pa stvari, ki jih moramo storiti takoj. To pa je predvsem odnos trgovcev do potrošnika in njihova odgovornost za pravično delitev tistih proizvodov, ki jih trenutno pri-

(Nadaljevanje na 2. strani)

RAZGIBANA DEJAVNOST SINDIKATA V DECEMBRU

December je tisti mesec (delno še januar), ko osnovne organizacije sindikata prirejajo letne konference in se družbenopolitične dejavnosti bolj kot sicer prepletajo s čustvenimi poudarki: srečanje z upokojenci, obdaritev otrok umrlih sodelavcev, čestitke jubilarantom dela. Tudi za organiziranje nakupa jabolk za delavce po ugodni ceni se je našel posluh in čas.

V osnovnih organizacijah so se resno lotili evidentiranja možnih kandidatov za priznanja, nagrade in druga odličja. To je akcija, ki naj bi prerasla v stalno prakso in bo čez čas omogočila pregled nad dobrimi, vestnimi delavci,

samoupravljalci in inovatorji, s tem pa jim bo dala tudi ustrezna javna priznanja.

Izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata železarne Ravne je s pomočjo svojih komisij obdelal naslednje tematske sklope:

- uresničevanje lastnih sklepov in stališč v letu 1982
- pripombe in stališča k ciljem in politiki poslovanja železarne v l. 1982
- analizo o gibanju osebnega prispevka v železarni
- ureditev maloprodaje tujih proizvodov v železarni
- delo delegatov, delegacij in konference delegacij v železarni.

Vsa področja so bila temeljito obdelana, zapisniško obširno za beležena in v taki obliki interno tudi objavljena po oglasnih deskah. O njih so že ali še bodo povedali svoje v osnovnih organizacijah in v strokovnih službah. Nekatere teme so takšne, da dejansko živimo z njimi vsak dan in jih mojstrimo, kakor vemo in znamo (npr. delo delegacij), druge zahtevajo najprej temeljito (zato tudi dolgotrajnejšo) strokovno obdelavo (npr. področje oseb-

nega prispevka in minulega dela), ki je potem podlaga za javne razprave.

Maloprodaja bo gotovo urejena s tako demokratično predebatiranim pravilnikom, da bo času in potrebam primeren.

Analiza seznama neuresničenih sklepov bo zanesljivo dala napotke za metode dela v prihodnje. O naših ciljih in poslovni politiki v letu 1983 pa je IO sprejel naslednja stališča in sklepe:

(Nadaljevanje na 3. strani)

Zima pri nas

(Nadaljevanje s 1. strani)

manjkuje. Seveda pa ne moremo ob tem pozabiti tudi druge plati, to je ravnanja nekaterih potrošnikov lani, ki so brez dvoma velikokrat tudi povzročili pomanjkanje nekaterih proizvodov.

Informativni fužinar: »Kadar ljudje v nemočni jezi udrihajo vseprek, je najbolj pogosto slišati sodbo: »Občinski izvršni svet je mala vlada, ki mora vladati modro, kar z drugimi besedami pomeni tako, da bo dovolj plina, mesa, praška, vložkov in vsega tistega, kar občasno zmanjka, če ne, pa naj povedo, kaj na občini sploh delajo.«

Pačnik: »Še daleč ni naloga izvršnega sveta le skrb za to, da bo dovolj plina, mesa itd., čeprav v zadnjem času nekateri menijo tako. Pozabljam namreč, da je razvoj gospodarstva, družbenih dejavnosti in sploh družbeno-ekonomski razvoj občine veliko več kot problemi, ki jih omenjamo pri preskrbi z nekaterimi proizvodi široke potrošnje, čeprav teh ne moremo in ne smemo zanemarjati. In ravno temu smo tudi namenili v letu 1982 in bomo tudi v prihodnje večino dela v izvršnem svetu.

Premalo smo pozorni ob vsem tem na težave pri preskrbi z reprodukcijskim materialom, vedno hujše probleme likvidnosti v OZD, izpolnjevanje obveznosti do izvoza itd. To pa so stvari, ki bodo, če se ne bomo nanje pravočasno pripravili, veliko hujše kot problemi, s katerimi smo se soočali pri preskrbi.

To pa je tudi odgovor na to, kaj na občini sploh delajo. Če bi lahko vse to naredili na občini, potem bi bilo res lepo. Uspeh se lahko prikaže le v skupnem delu in izpolnjevanju dogovorjenih nalog. Zaradi tega lahko razširimo to vprašanje do vsake OZD in do prizadevanj vsakega posameznika.

Informativni fužinar: »So stvari, ki presegajo vašo moč, mednje gotovo sodijo medregijski in republiški dogovori. Če ne držijo, niste vi odgovorni (bilo je tako v primeru plina, ko ste ljudem obljubili plin, ker vam je mariborska Plinarna zagotovila, da bo, potem pa se oni dogovora niso držali). Ali v takih primerih vi zahtevate ugotavljanje odgovornosti? Nepoučeni namreč mislijo, da je za vse kriv občinski izvršni svet.«

Pačnik: »Razmere, v katerih se je znašlo naše gospodarstvo, so ob vedno bolj zaostrenih razmerah v svetu in istočasno ob znanih problemih pri nas, precej zaostrene. V takšni situaciji se na žalost marsikatera gospodarska odločitev, ki bi morala biti dolgoročna, rešuje s trenutnimi rešitvami. To pa seveda velikokrat povzroči, da se stvari ne odvijajo tako, kot smo predvideli in želeli. Ta ugotovitev pa seveda ne velja le za občino, temveč tudi za republiko in še širše.

Zaradi tega se tudi dogaja, da na osnovi zagotovil, ki jih dobimo, potem obljube, ki jo damo, ne moremo realizirati. Verjemite, da je v takih trenutkih, meni in tudi drugim težje kot tistim, ki smo jim taka zagotovila dali. Na srečo so to le neljube izjeme. Pri premogu, prašku in tudi mesu so se zagotovila tudi izpolnila. Lahko pa tudi povem, da se odgovornost za napake verjetno še ni nikoli tako konkretno ugotavljala, kot se sedaj.

Informativni fužinar: »Predsednik izvršnega sveta ne more deliti socialnih pomoči, višati plač in zaposlovati, a se s tem v živo sooča in more vplivati na hitrejšo reševanje teh, za posameznika življenjsko pomembnih reči. Kako boste v svojem mandatu blažili brezposelnost in socialne razlike?«

Pačnik: »Že prej sem omenil, da so gospodarske razmere v

tem trenutku in bodo še v prihodnje težavne. V takšnih časih je seveda veliko problemov, ki jih še pred kratkim nismo videli, izbilo na dan. Brez dvoma je nujno, da si zastavimo naloge za njihovo reševanje. Še zredi leta smo pripravili konkretne programe v OZD, ki naj bi zagotovili, da nas zaostrene razmere ne bi presenetile.

Med mnogimi težavami smo posebej tudi zahtevali posebno obravnavo naraščanja nezaposelnosti. Sprejeli smo tudi usmeritve, ki naj zagotovijo prednost pri zaposlovanju mladine in predvsem na tistih delovnih mestih, ki bodo lahko prispevala k sprejetim stabilizacijskim prizadevanjem. Seveda naloga ni lahka. Ob vedno večjem omejevanju na vseh področjih bo razreševanje teh in vrste drugih problemov težavno. Ravno zaradi tega je naša skupna naloga rast proizvodnje, večja produktivnost, večji dohodek in s tem tudi odpiranje novih delovnih mest. Takšen mora biti tudi srednjeročni in dolgoročni koncept razvoja v občini. Žal pa se verjetno glede na razmere vsaj v letu 1983 ne bomo mogli izogniti raznim omejevanjem na večini področij našega dela.

Informativni fužinar: »Veliko je zadnje čase govora o drobnem gospodarstvu, koliko so realne ideje, da bi uvedli delo na domu, kupili manjše stroje, s katerimi bi lahko ženske doma izdelovale reči, ki jih trg potrebuje?«

Pačnik: »Ravno pri razvoju drobnega gospodarstva imamo še veliko možnosti, tudi za odpiranje novih delovnih mest. Pripravili smo in na izvršnem svetu že tudi sprejeli konkreten program razvoja tega področja gospodarstva. Opredelili smo tudi nosilce in postavili roke za realizacijo nalog.

Pri tem bomo morali zagotoviti določene pogoje in tudi ustrezen odnos do obrti. Najslabše razmere so pri storitveni dejavnosti, kjer pa je tudi ovir za njen razvoj največ.

Informativni fužinar: »Ko razpravljajo o planskih dokumentih, skoraj na vseh sejah svarično opozarjajo, da stvari niso povsod realno zastavljene. Prosim, razložite svoje stališče do tega, saj se običajno postavljate po robu, in kaj lahko konkretnega rečete o tem, da moramo vlagati tja, kjer bomo z malo denarja hitro dosegli uspehe?«

Pačnik: »Marsikdo v naši družbi še ni čisto prepričan, da bomo lahko razdelili le toliko, kot ustvarimo, da ne bomo mogli investirati na račun tujih sredstev in da ni rešitev v povečanju dohodka z rastjo cen, temveč v večji produktivnosti in varčevanju na vseh področjih. Nekateri se še vedno ne morejo zavesti, da je za nizkimi dogovorjenimi indeksi rasti skupne, osebne in splošne porabe tudi njihov program razvoja. In še vedno nekateri mislijo, da za njih te omejitve ne veljajo.

In ravno na takšen pristop pri planiranju opozarjamo. Ne potrebujemo nerealnih planov, temveč tiste, ki jih bomo lahko realizirali. Res pa je tudi, da je za realno planiranje nujno po-

znati nekatere temeljne pogoje gospodarjenja. Marsikateri pa nam v tem trenutku ni poznan. To pa je resen problem pri planiranju v letu 1983. Glede združevanja sredstev pa bi želel povedati naslednje: zapiranje v tozgodovske okvire DO je nesprenjemljivo. Zaradi tega je treba ta razpoložljiva sredstva usmeriti na tista področja, ki smo si jih zastavili za prioriteta. To smo tudi zapisali v občinsko resolucijo in tak program tudi menimo realizirati. Takšno sovlaganje pa mora temeljiti na skupnih interesih, bodisi pri ustvarjanju deviz ali zagotavljanju hrane.

Informativni fužinar: Poznam žensko, ki je tudi predsednica izvršnega sveta neke občine. Kak dan hudo robanti in kolne po svoji občinski hiši. Tudi vas kdaj stvari zjzjejijo do te mere, da udarite po mizi?«

Pačnik: »V času, v kakršnem danes živimo, tudi brez konfliktov ne gre. Jasno je, da pri tem prihaja do različnih mnenj in da te tudi marsikatera stvar razburi. Vendar sem osebno prepričan, da to ne more biti način dela in da tudi ne bi bilo učinkovito. Če želimo doseči napredek in učinkovito razreševati probleme, potem mora delo temeljiti na spoznanju vsakega, da z najboljšimi načini skuša prispevati k realizaciji skupno zastavljenih ciljev. Zavedam pa se, da verjetno ne bom najbolj priljubljen. Živimo pač v drugačnih časih, kot smo še pred leti. Razmere pa zahtevajo, da se marsikateri zahtevi ne more ugoditi in da se zahteva tudi več, kot se je še pred kratkim.

Informativni fužinar: »Preden vas vprašam, kako je s prostim časom, še splošno, zadnji čas tolikokrat izrečeno vprašanje, a vendar še aktualno — mislite, da smo vsi krivi, vsi odgovorni za stanje, kakršnega imamo?«

Pačnik: »Jasno je, da vsako delovno mesto ima svoj del odgovornosti, eno več drugo manj. Res pa je tudi, da velikokrat pozabljamo, da neizpolnjevanje obveznosti pri delu, ki na videz ni zelo odgovorno, posredno ali pa kar direktno vpliva na izpolnjevanje zelo odgovornih nalog. Za to imamo tudi v naši občini zelo konkretne primere, ko zaradi neupoštevovanja tehnološke discipline, zamujanja rokov in podobno, ne izpolnjujemo izvoznih planov. Za to ni odgovoren le poslovojni delavec, temveč tudi tisti delavec, ki se pri svojem delu ni držal sprejetih dogovorov.

Informativni fužinar: »In zdaj res prosti čas. Koliko ga je ob delavniku, ki se začne ob 8. uri in uradno konča ob 16. uri, v resnici pa kdaj celo pozno v noč?«

Pačnik: »Pri tem brez dvoma nisem izjema. Daljši delovni čas od predpisanega velja za marsikategorega delavca, predvsem pa velja za tiste, ki se zavedajo, da bomo stvari izboljšali le z večjo prizadevnostjo. Razmere, v katerih delamo, namreč zahtevajo, da moramo realizirati naloge, ki so nam zaupane.

(Razgovor pripravila Zlatka Strgar)

Breza v belem

RAZGIBANA DEJAVNOST SINDIKATA V DECEMBRU

(Nadaljevanje s 1. strani)

— že začete naložbe je treba čimprej dokončati, novih pa se lotiti strokovno in odgovorno

— preučiti možnosti sodelovanja z državami v razvoju

— uporabi energije posvetiti večjo pozornost

— glede na planirani obseg proizvodnje je število zaposlenih previsoko in nam zmanjšuje produktivnost

— da bi izkoristili kapacitete in zaposlili planirano število delavcev, predlagamo, da v tozdijskih mehanske predelave preidejo na triizmensko delo

— V Sloveniji se že dalj časa vodi akcija za zmanjšanje števila delavcev pri obdelavi informacij.

Kaj smo naredili v naši občini, da bi se to število zmanjšalo oziroma uskladilo z resničnimi potrebami?

— Večjo pozornost je treba dati višini sredstev, ki so pod družbeno kontrolo, ter poklicati na zagovor kršitelje.

— Za reklamo se izdaja precej denarja. Plan porabe bi moral pregledati, odobriti ter njegovo realizacijo spremljati posebna komisija, ki bi jo sestavljali delegati iz tozdov.

— Povečati moramo izvoz mehansko obdelanih izdelkov.

— Bolj strokovno in odgovorno je treba oblikovati interne in eksterne cene.

M. Kolar

November v številkah

Predvideni plan skupne proizvodnje v oktobru ni bil dosežen, zaostanek 5,9 odst., v kumulativni zaostajamo za 5,2 odst. Odprema je bila presežena za 5,7 odst., kumulativno 0,6 odst. Prekoračitev fakturirane realizacije znaša 22,8 odst., s tem je bila izboljšana tudi kumulativa. Tu sedaj beležimo prekoračitev 5,2 odst. Pri uvozu smo pri dolarjski vrednosti zaostali 6,8 odst., v kumulativni 3,9 odst. Pri dinarjih znaša prekoračitev 42,3 odst., v kumulativni 15,4 odst. Prodaja na domačem trgu pa je bila v novembru presežena za 18,5 odst., v kumulativni 3,0 odst.

SKUPNA PROIZVODNJA

TOZD JEKLARNA. Predvideni plan proizvodnje v TOZD ni bil dose-

žen predvsem zaradi pomanjkanja kisi-ka, zaradi česar se je podaljšal čas izdelave šarž za okoli 6 odst. Kvaliteta vložka je še vedno slaba tako po obliki kot tudi po vsebini, kar povečuje število zalaganj.

TOZD JEKLOLIVARNA. V novembru je TOZD presegla predvideni plan proizvodnje za 7,5 odst., kljub tako ugodnim rezultatom pa ni bil dosežen predvideni plan izvoza. Vzrok za to je izključno v pomanjkanju naročil. Dodatno pa so težave v tem, da prihajajo naročila zelo pozno ter s kratkimi dobavnimi roki, tako da ni možna morebitna predčasna dobava mesečno predvidenih količin. Tudi v novembru so bile občasne težave s surovinami, zato so nekatere posamezne dobave v zamudi.

TOZD VALJARNA. Vzrok za zaostan-ka za predvidenim planom 9,6 odst. je treba iskati predvsem v manjši proiz-vodnji gredic (doseženo le 82,9 odst.). Vzrok za to je pomanjkanje vložka kot tudi kvalitetno slabši vložek. Srednja progna je plan presegle, zaradi pomanj-kanja vložka pa je zaostala proizvodnja na lahki progi.

TOZD KOVAČNICA. Zaradi boljše oskrbe z vložkom je TOZD presegla predvideni mesečni plan proizvodnje za 14,8 odst. Delno je na ta rezultat vpli-vala tudi inventura. Stanje pri vložku se je proti koncu meseca spet poslabša-lo, kar se bo čutilo predvsem v decem-brski proizvodnji.

TOZD JEKLOVLEK. Količinsko je bilo v TOZD dovolj vložka, vendar pa so odkloni po posameznih asortimentih preveliki. V prvi polovici meseca je predvsem primanjkovalo vložka za bru-šena jekla, namenjena za izvoz. Stalne težave se pojavljajo še pri nepravčas-nem gašenju žice (premajhne kapacite-te v TOZD), za kar iščejo storitve iz-ven TOZD.

TOZD ORODJARNA. Proizvodnja in preskrbljenost z osnovnimi materi-ali je bila v minulem mesecu normalna, naraščajo pa zastoji. Zaradi okvar tako že dalj časa ne obratuje vertikalni rez-kalni stroj, na drugih rezkalnih strojih pa se pojavljajo manjše okvare že kar tekoče, kar povzroča precejšnje težave v proizvodnji.

TOZD STROJI IN DELI. Predvi-deni mesečni plan je TOZD dosegla 86,8 odst. Plan ni bil dosežen zaradi po-pravila in termične obdelave pilger val-jev, pri strojogradnji pa sta izpadli dve stiskalnici zaradi težav z ekscenter zob-niki. Za eno stiskalnico in paketirko pa niso bile dokončno sklenjene pogodbe.

TOZD INDUSTRIJSKI NOŽI. Za-radi visoke proizvodnje gredic je bil predvideni plan skupne proizvodnje v TOZD presežen za 111,6 odst. Proiz-vodnja ind. nožev je zaostala za 21,4 odst. Pri brzoreznem orodju pa znaša prekoračitev plana 33,3 odst.

TOZD PNEVMATISNI STROJI. Predvideni mesečni plan je bil dosežen le 62,7 odst., saj je v celoti izpadla pro-izvodnja vrtnega orodja zaradi nedo-bavljenega vložka iz uvoza. Zastoji so nastajali tako pri termični obdelavi kot tudi zaradi površne obdelave in nepra-

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA

V novembru je znašal izkoristek de-lovnega časa 75,63 odst., odsotnosti pa 24,37 odst. Odsotnosti so bile razdelje-ne takole:

— letni dopust	4,49 %
— izredno plačani dopust	0,40 %
— službena potovanja	0,28 %
— prazniki	11,95 %
— boleznine do 30 dni	2,89 %
— boleznine nad 30 dni	3,45 %
— neplačane odsotnosti	0,05 %
— druge plačane odsotnosti	0,86 %

vočasne dostave vložnih delov od ko-operantov. Hkrati pa so nastajale te-žave tudi pri nabavi najenostavnejših strojnih elementov, kot so razni vijaki, strojni deli, priključki in podobno.

TOZD VZMETARNA. Predvideni mesečni plan ni bil dosežen predvsem zaradi pretežne izdelave lahkih vzmeti ter daljšega popravila kalilnega stroja.

TOZD TRO. Ob prekoračitvi pred-videnega plana proizvodnje za 28,5 odst. je TOZD pestila predvsem ne-pravčasna dobava raznih materialov, ki se potrebujejo za realizacijo pogodb v okviru kooperacije. Prav tako pa je primanjkovalo tudi rezervnih delov.

TOZD KOVINARSTVO. Ob ugod-nih pogojih proizvodnje je TOZD pre-segla predvideni plan proizvodnje za 25,1 odst.

TOZD BRATSTVO. Redukcija elek-trične energije in izpad VF generatorja na liniji kovanja sta preprečili, da bi TOZD dosegla več kot le 31,0 odst. predvidene mesečne proizvodnje.

PRODAJA DOMA

TOZD JEKLOLIVARNA. Z ugod-no prodajo bistvenih izpadov je TOZD v novembru presegla predvideno me-sečno prodajo za 3,7 odst.

TOZD VALJARNA. Ob pomanjka-nju vložka, tako ingotov kot gredic, je TOZD presegla predvideno prodajo za 14,0 odst.

TOZD KOVAČNICA. Z velikimi prizadevanji je TOZD uspela odpre-miti večino zaostankov. Prodaja je bila presežena 18,8 odst. Visoka, 52,4 odst.

DOSEGANJE DELOVNIH NORM

V novembru so bile delovne norme po tozdijskih dosežene takole:

— Jeklarna	117,7 %
— Jeklolivarna	114,7 %
— Valjarna	115,9 %
— Kovačnica	110,2 %
— Jeklovlek	113,3 %
— Kalilnica	109,2 %
— Orodjarna	115,7 %
— Stroji in deli	119,4 %
— Industrijski noži	122,0 %
— Pnevmatični stroji	113,3 %
— Vzmetarna	119,2 %
— TRO	117,0 %
— Skupaj TOZD metalurške proizvodnje	114,6 %
— skupaj TOZD mehanske predelave	118,2 %
— skupaj delovna organizacija	116,2 %

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA TON		ODPREMA TON		FAKTURIRANA REALIZACIJA DIN		IZVOZ Ž		IZVOZ DIN		DOMAČI TRG DIN	
	nov.	kumul.	nov.	kumul.	nov.	kumul.	nov.	kumul.	nov.	kumul.	nov.	kumul.
JEKLARNA	94,2	92,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	107,5	102,1	102,9	106,3	121,5	117,3	80,8	78,4	139,5	100,2	117,8	120,7
VALJARNA	90,4	94,7	107,8	101,4	127,3	105,8	73,1	111,4	125,5	137,2	127,6	100,6
KOVAČNICA	114,8	105,3	124,5	106,2	155,4	107,6	113,0	105,0	183,5	130,7	152,4	105,2
JEKLOVLEK	103,4	99,9	103,6	98,6	124,1	107,8	32,8	62,6	58,4	77,1	132,7	111,8
ORODJARNA	105,1	80,2	122,6	97,7	138,2	110,8	-	11,4	-	12,9	151,2	120,0
STROJI IN DELI	86,8	89,3	79,0	89,1	115,6	103,9	128,1	116,6	201,1	140,6	75,0	86,5
- NOŽI, BRZOREZ. OROD.	80,8	96,9	89,3	89,3	105,0	104,8	71,8	65,0	94,7	74,1	113,9	131,0
- GREDECE	454,7	123,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	211,6	106,5	83,3	89,3	105,7	105,4	71,8	65,0	96,5	74,7	113,5	131,5
PNEVMATISNI STROJI	62,7	96,1	71,6	94,2	82,7	98,3	4,0	60,0	6,6	73,2	85,7	99,2
VZMETARNA	75,5	91,9	75,5	92,0	83,3	94,4	42,0	77,9	69,5	91,5	85,5	94,8
REZALNO ORODJE	128,5	109,7	80,1	91,8	99,9	121,4	120,0	126,7	209,2	164,2	89,4	117,3
KOVINARSTVO	125,1	101,0	122,4	103,5	144,6	107,1	-	-	-	-	144,6	101,1
ARMATURE	37,3	83,4	66,1	79,2	117,3	81,7	94,2	61,7	136,3	73,2	82,1	97,5
BRATSTVO VARVARIN	31,0	22,0	30,0	20,0	49,1	23,6	-	-	-	-	49,1	23,6
KALILNICA	-	-	-	-	90,0	97,2	-	-	-	-	90,0	97,2
STORITVE DRUGIH TOZD, DS	-	-	-	-	159,8	104,0	-	-	-	-	158,8	102,6
DELOVNA ORGANIZACIJA	94,1	94,8	105,7	100,6	122,8	105,2	93,2	96,1	142,3	115,4	118,5	103,0

OSKRBA Z ENERGIJO

Oskrba s primarnimi mediji je bila v oktobru zadovoljiva, razen s tekočim kisikom, saj je bila dobava le-tega reducirana za okoli 80 odst. V vseh drugih medijih so bili porabniki zadovoljivo oskrbovani.

V novembru je bilo dobavljeno

— elektro energije	17.683.110 kWh
— zemeljskega plina	3.568.510 Nm ³
— butan-propana	26.460 kg
— mazuta	1.511.620 kg
— karbida	12.600 kg
— kurilnega olja	53.982 kg
— hladilne vode	910.644 m ³

prekoračena fakturirana realizacija pa je odraz prodaje visoko legiranih jekel.

TOZD JEKLOVLEK. Dobra založenost z vložnim materialom ter prizadevanja vseh zaposlenih so prispevala, da je TOZD presegla predvideni plan prodaje za 20,7 odst.

TOZD ORODJARNA. Mesečno načrtovana količinska prodaja je bila presežena za 57,7 odst., vrednostno 51,2 odst. Največ je bilo izdelanega orodja za plastično predelavo; tu znaša prekoračitev količinske prodaje 225 odst. TOZD precej zaostaja pri dobavi orodij in orodnih plošč glede na sklenjene pogodbe s kupci.

TOZD STROJI IN DELI. Ob 53,9 odst. prodaji je bil predvideni plan dosežen le pri valjih in sestavljenih izdelkih. Pri stiskalnicah, strojih za predelavo in delih za vozila je prodaja po-

polnoma mirovala. Glede na sklenjene pogodbenne obveznosti pa so v TOZD v precejšnjem zaostanku.

TOZD INDUSTRIJSKI NOŽI. Količinsko načrtovana prodaja je bila presežena za 1,4 odst. Zasedenost z naročili po posameznih skupinah proizvodov je zadovoljiva, le kupci precej urgirajo zaradi neizpolnjevanja dogovorjenih pogodbenih obveznosti.

TOZD PNEVMATISNI STROJI. Ob doseženi 74,4 odst. prodaji je TOZD zaostala za predvidenim planom pri vseh skupinah proizvodov, največ pa pri vrtnem orodju, kjer primanjkuje vložka iz uvoza.

TOZD VZMETARNA. Zaradi pomankanja naročil za listnate vzmeti je TOZD dosegla prevideni plan prodaje le 79,1 odst. Zaostanek pri listnatih vzmeteh znaša 37,9 odst.

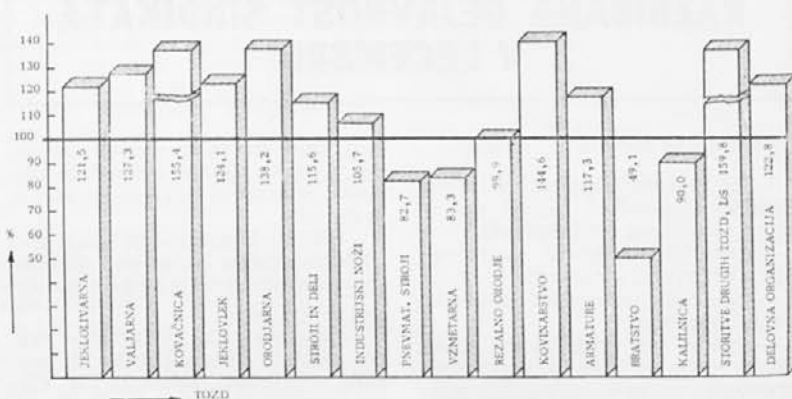
TOZD TRO. Ob zadovoljivi zasedenosti z naročili po posameznih skupinah proizvodov in precejšnjih zaostankih dobav orodja domačim kupcem je TOZD zaostala za predvidenim planom prodaje 21,7 odst.

TOZD ARMATURE. Mesečno načrtovana prodaja je bila dosežena le 11,5 odst., vrednostno 82,1 odst. TOZD precej zaostaja z dobavami, vzrok za to je v nekontrolirani oskrbi potrebnega vložnega materiala.

NABAVA

Z nabavo starega železa v novembru ni bilo posebnih problemov. Dohodi na domačem tržišču so se povezovali, cene so ustaljene. Precej pa je ovirana nabava ferolegur zaradi redukcije el. energije pri proizvajalcih. Nabava drugih reprodukcijskih materialov poteka iz meseca v mesec v enakih pogojih, saj

FAKTURIRANA REALIZACIJA V NOVEMBRU 1982

potrebujejo dobavitelji za izdelavo le-tega precej surovin iz uvoza, ki pa jih nimajo dovolj.

UVOZ

Oskrba z uvoznimi materiali je bila v novembru kritična. Nikelj iz ZSSR in Bolgarije naj bi prispel šele v decembru, pošiljka iz septembra pa je že zdavnaj porabljena.

Problem pri fero legurah smo začasno rešili z dobavami po kreditu Grondmet — Metalna, dokler ne bodo operativni krediti »Hermes«. V novembru nam je dvakrat zmanjkalo elektrod, vendar smo problem pravočasno rešili s hitrimi dobavami od firme STEEG, Avstrija. S to firmo smo tudi sklenili pogodbo za 400 t elektrod za dobavo v letu 1983.

Se vedno imamo težave s plačili na tuje, saj banke izvršujejo plačila z veliko zamudo, zmanjkuje pa tudi fizičnih pravic uvoza, ker smo pod planom izvoza za leto 1982. Tudi uvoz v smislu združevanja in združevanje samo je upadlo, saj je tudi konec leta in nobena

OZD nima več dovolj razpoložljivih deviz. Problemi so tudi pri plačilih za uvoz opreme za posebne namene, saj se v SIS EOT ni nateklo dovolj deviznih sredstev.

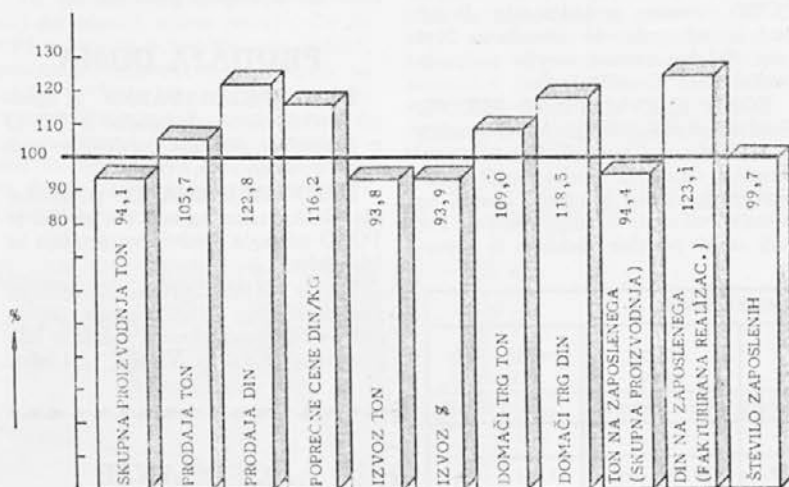
IZVOZ

Z novembrsko realizacijo izvoza je bil dosežen konvertibilni mesečni načrt le 76 odst. Največji izvoz beležimo iz TOZD metalurške predelave: valjarne, kovačnice in jeklolivarne, medtem ko je iz TOZD mehanske obdelave največ svojih izdelkov izvozila TOZD industrijski noži.

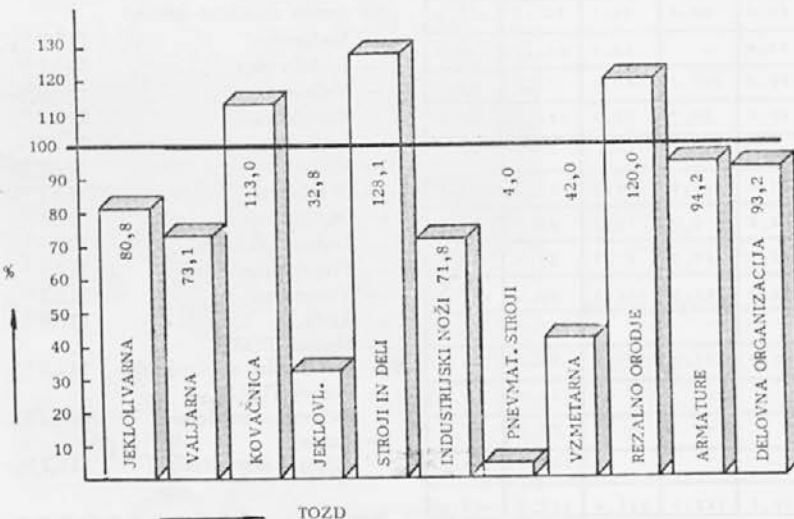
Glavni vzroki za nedoseganje mesečnega načrta izvoza so še vedno vse večja recesija na zapadnem tržišču ter kasnitev dobavnih rokov.

Zelo visok v tem mesecu je bil klinični izvoz — pretežno izvoz stiskalnic, armatur in valjev, saj smo že sedaj presegli letni načrt izvoza za okoli 2,5 odst. V novembru smo pričeli tudi z intenzivnim zaključevanjem in pridobivanjem naročil za prihodnje leto.

DOSEGANJE PLANSKIH OBVEZNOSTI V NOVEMBRU 1982

IZVOZ V \$ V NOVEMBRU 1982

Nikogaršnji šiht ni poceni

Če 25 t peč v jeklarni stoji eno uro, stane to več denarja, kot dobi plače čistilka ali skladiščni delavec in še kdo za ves mesec. Če uničiš elektrodo, je tako, kot bi vrgl stran pet starih milijonov, in če veš, da »čeje« v bilanci zamenjajo suhe številke, ki pomenijo zapravljeni denar zaradi te ali one nepazljivosti, si kar ne znaš več prav predstavljati, o kakih velikih denarjih pri nas odločajo topilci in za njimi spet kovači, valjarji in vse do pisarniških, ki škrpičijo ali razmetavajo samo še s papirjem.

Doma vsakdo ve, koliko stane liter mleka, kila mesa, kos pohištva, v železarni pa figo vemo, koliko kaj stane. Ne ve valjar, koliko stane, če stoji bluming, ne brusilec, koliko je vredna strojna ura, ne tajnica, koliko stane list papirja. Da pa vse to poplačamo in kupimo, moramo vendar čisto sami pridelati denar.

Topilci vsak dan ustvarjajo nove milijone, jih pa tudi porabijo vsak dan nekaj. Viljem Štifter, inženir metalurgije, je na pobudo ravnatelja v Jeklarni poskrbel, da delavci več vedo o denarjih, ki jih vsak dan obračajo v roki v podobi elektrod, legur, porabi energije itn. Štifter je te reči izračunal in naredil plakate, ki kratko, jasno in nazorno govore, koliko v Jeklarni kaj stane in kako bi mogli marsikje varčevati. Po garderobah in pečeh pa v sejni sobi so lahko delavci kadarkoli pogledali tole:

Vsako leto odkupimo 800 t jekla, ki smo ga odlili skupaj z žlindro. Toliko jekla naredi 40 t peč z 18 šaržami.

Bodimo previdnejši pri vlečenju žlindre. Privarčevali bomo najmanj 1.000.000 din!

Če skrajšamo čas taljenja na 40 t pečeh za 10 minut (rezanje vložka), naredimo na mesec 5 šarž več.

10% kanalske opeke je 1.205.344 din. Vsaj toliko je zaradi malomarnega dela razbijemo!

Ali vemo, da nas ena ura mirovanja 40 t peči stane 17.313 din? Gotovo ne, sicer ne bi izgubili v maju na ta račun kar 3.670.356 din?!

V Jeklarni bomo letos porabili 830.000.000 din za ferolegure, od tega jih za 530.000.000 din uvozimo.

Ce privarčujemo 0,5% legur, je prihranek 4.130.000 din, kar je toliko kot 208 bruto jeklarskih mesečnih plač. Kako bomo to dosegli?

- z vestnejšim delom
- s predpisanimi in pravočasnimi tehnološkimi posegi
- z doslednejšo uporabo procesnega računalnika
- z večjo tehnološko disciplino

Ce stojimo eno uro z 10 t pečjo, nas to stane 7479 din. V maju smo stali s pečjo kar 86 ur in izgubili 643.194 din. Z vestnejšim in odgovornejšim delom bomo mrtve čase bistveno skrajšali.

Za ponovno opeko porabimo 10.000.000 din. Tovariši ponovčarji: z vestnejšim delom lahko privarčujemo vsaj 10% oz. 1.000.000 din.

Letno porabimo okrog 136.800.000 kWh električne energije. 1% prihranka znaša 1.368.000 kWh.

Toliko energije porabi 684 gospodinjstev letno!

Manjšo porabo električne energije lahko dosežemo:

- s kvalitetnejšim vložkom
- s pravilnim temperaturnim režimom
- s pedantnejšim odpiranjem in zapiranjem peči

Ena elektroda Ø 400 mm, 360 kg stane 50.000 din. Zmanjšanje porabe elektrod lahko dosežemo:

— s pazljivejšo pripravo vložka (odstranjevanje izolacijskega materiala, z zadostnim rezanjem starega železa, s pravilnim nalaganjem košar itd.)

- z večjo pozornostjo talilcev pri taljenju
- s skrajšanjem trajanja šarže
- s pravilnim vodenjem električnega režima
- s pedantno manipulacijo in montažo elektrod
- žareče elektrode čim manj izpostavljati oksidaciji

V letu 1982 smo porabili 12.549.700 din za livne praške (80% uvožimo). Za 10% oz. 1.245.970 din jih razsujemo. Tovariši livni delavci, s kvalitetnejšim delom bomo prihranili precej deviz.

Tak način je bil vseh tudi Martinu Mlinarju, članu delovne skupine CK ZKS, ki je v jeklarni te plakate opazil. Morda bodo vzpodbudili da za akcijo še komu v drugih tozidih. V jeklarni bodo letos ponovno zastavili to obliko, le da jo bodo skušali še izboljšati, pa tudi približno ugotoviti, kakšen učinek je to imelo lani.

Z. Strgar

Jutri si vzmetarji zagotavljajo že danes

Da se začnemo svetovne gospodarske težave, se je v tozdu Vzmetarna pokazalo že lani, predvsem v 2. polletju. Naročil je bilo vedno manj, veliko so jih kupci tudi odpovedali, in toz se je znašel v težkem položaju: dela manj, delovnih rok pa toliko kot prej.

Težav so se v vzmetarni takoj lotili.

PARABOLIČNI PROGRAM

Najprej je kazalo, da izvoz klasičnih vzmeti ne gre več tako kot včasih, ker so se kupci preusmerili na parabolične. Da bi se jim prilagodili tudi v železarni, je poslovodni odbor imenoval posebno delovno skupino za pripravo študije o možnostih in stroških prehoda na parabolične vzmeti pri nas. Toda delovna skupina je ugotovila naslednje: v svetu sicer to vrsto vzmeti veliko uporabljajo, a se ni obnesla, predvsem ne za terenska vozila. Kljub prednosti — manjši teži, torej lažjemu vožnju in zato možnemu večjemu bremenu — manj listov, če eden počne, ne more nadomestiti počenega; več listov pri klasičnih pa lahko, tako da more vozilo končati vožnjo. To je bil že prvi razlog proti. Drugi je bil

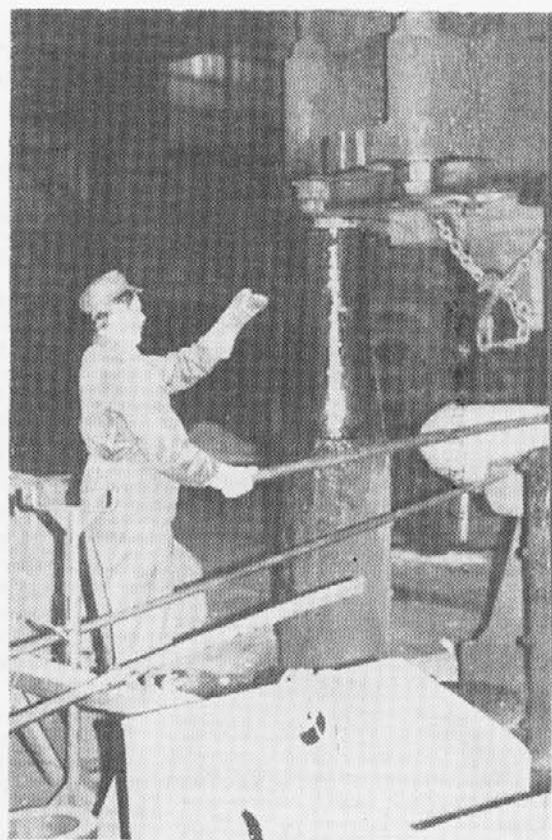
cena. 14-milijardne naložbe si toz s 40 milijardami celotnega letnega prihodka ne more privoščiti, pri tem pa še celo vnaprejš, da predpisanih 2000 t vzmeti nikakor ne bo mogel spraviti čez meje. Tretji razlog proti in svrilo je bila TAM Maribor. Sprva so se tudi v njej zelo navduševali nad novostjo, po temeljitem preučevanju pa so ji namenili le 10—30% svoje proizvodnje. Kot zadnje proti novemu paraboličnemu programu v vzmetarni pa je bilo dejstvo, da ima Kraljevo 5000 t prostih zmogljivosti ravno za to vrsto vzmeti, in gospodarska zbornica naložbe niti ne bi odobrila.

NADOMESTNI PROGRAM

Po teh spoznanjih je poslovodni odbor naložil drugo nalogo: do leta 1990 je treba izdelati nadomestni program, po katerem bodo v tem tozdu ob boljših delovnih pogojih in manjšem telesnem naporu dosegali najboljše možne učinke.

Toda to je dolgoročna naloga, ki pa trenutne izvozne težave še vedno pušča. Da bi jih čimbolj omilili, so vzmetem že lani začeli kovati konce, da so nekoliko lažje. Zaenkrat zanje sicer še nimajo

V kovačnici

konkretnih naročil, a okvirne ponudbe od TAM za 150 t letno so že, vse do leta 1990. V skupnem ima toz do takrat zagotovljenih 5200 t letno, od tega 1000 t izvoza na Zahod.

Vzmeti zaenkrat vozijo na Mutu, kjer imajo stroje za kovanje, in je za njih program iz vzmetarne zelo ugoden. Gre le še za analizo, kaj se bolj splača: ali jih kovati na Mutu ali jih rezkati v železarni. Obveljala bo cenejša možnost. Za leto 1984 pa že pričakujejo nov stroj za izdelavo vzmeti s kovanimi konci. Konstrukcijski biro ga načrtuje, izdelali pa ga bodo Stroji in deli.

PREMEŠČANJE DELAVCEV

Zaradi spremenjenega proizvodnega programa so morali v vzmetarni že lani premeščati delavce z enega delovnega mesta na drugega, nekaj celo v druge tozde. Dva izmed tistih, ki ju premeščajo, sta tudi ravnalec Jože Mlinšek in varilec Pavel Pušnik.

Jože Mlinšek: »Na splošno pri tem premeščanju ni zadovoljstva. Ampak seveda, delo mora biti opravljeno. Zato, ker parabolike nismo osvojili, in ostanemo na klasičnih vzmeteh, je tudi manj dela. Toda v praksi je dokazano, da človek s premeščitvijo nima uspeha in tudi ne takšne kvalitete izdelave. Vemo, da je v vzmetarni tudi strojni park slabši in tudi delovni pogoji, zato so pri menjavi večkrat nesporazumi. Seveda, zaželeno pa je, da bi bilo naročil dovolj, da bi zadržali dohodek, mogoče še kakšen procent boljšega. Pri premeščanju izbirajo predvsem po sposobnostih, premeščajo pa na »ozka grla«. Jaz pridem na vrsto enkrat ali dvakrat na mesec. Tisti, ki so večstransko sposobni, se premeštujejo le takrat, ko njim dela zmanjka, drugače ostanejo na svojem. Vseeno je še najboljše, če človek ostane na svojem delovnem mestu, saj je najbolj poznan z gubi dela in s kvaliteto,

vsestransko je seznanjen z izdelavo naročil. To mu da daljna praksa, izkušnje, in ni se treba prilagajati in ne spraševati. Za en dan ali dva že gre, tisti, ki si osebno prizadeva, ne more biti užaljen, že gre.«

Pavla Pušnika pa premeščajo skoraj vsak drugi dan, včasih tudi za cel teden skupaj. »Ker študiram ob delu, so mi omogočili samo enozmerno delo, zato me tudi tako pogosto premeščajo. Delal sem že skoraj na vseh delih, razen bolj specialnih. Osebo se mi zdi to boljše. Je bolj zanimivo, bolj pestro, enega samega bi se naveličal. Težav ni, saj delo ni kreativno, nanj ne moreš osebno vplivati, razen da lahko več narediš, a še vseeno v mejah, kot je tehnološko določeno. Malo bolj nerodno je le, če te v enem dnevu večkrat zamenjajo, saj tudi priprave na delo vzamejo čas. Ne moti pa me, če mi jutraj povejo, kje bom delal. Rajši pa grem tja, kjer so pogoji boljši. Mislim, da drugih možnosti kot premeščanje trenutno ni, saj zaposlovanje novih ne pride v poštev.«

Največ zaenkrat premeščajo z brušenja vzmetnih listov, termične nove linije in adjustaže, v vsem tozdu od 15 do 20 delavcev. Najpogostejše so te zamenjave dnevne, včasih tudi tedenske, če so več kot tedenske, prerazporejajo z odločbami. Pri vsem tem gledajo, da ne premeščajo na slabše, ampak sorazmerno in kolikor se le da po volji posameznikov.

Tako delajo v vzmetarni vsi dalje, z zavestjo, da je treba prijeti za vsako delo, samo da gre čimveč v izvoz.

Za letos načrtujejo v tem tozdu 1000 t manj kot lani, ne več 6200, zato jih bo tudi zaposlenih le 108, ne več 110. Toda vseeno so trdno prepričani, da jih gospodarske težave ne bodo ohromile, tudi zaradi zagnanosti in zdravih medsebojnih odnosov ne.

Helena Merkač

V valjarni 3x2+2

Čeprav se v železarni spoznanja, da samo zdrav človek lahko daje od sebe tisto, kar delo in družba od njega zahtevata, že dolgo zavedamo in za njegovo uresničevanje mnogo storimo, so dokumenti lanskega 10. kongresa Zveze sindikatov Slovenije še vzpodbudili ta prizadevanja, in lotili smo se slabosti izmeničnega dela. Prav izmenični cikel je namreč zdravju zelo škodljiv. Zakaj?

Človekove ritmične spremembe so 24-urne. So v vsem organizmu in so zelo pomembne. Tesno so povezane s človekovim zdravjem, delovnimi sposobnostmi in splošnim počutjem. Ta 24-urni ritem je v normalnih pogojih usklajen (sinhroniziran) z ritmičnimi spremembami v okolici. Kolikor večja je sinhronizacija, toliko bolj je človek okolju prilagojen.

Toda usklajenost med ritmičnimi spremembami človekovega organizma in okolice je velikokrat načeta, najbolj zaradi izmeničnega dela. To delo namreč zahteva, da se ustaljeni ritem aktivnosti in počitka menja neodvisno od ritmičnih sprememb v okolici, zato prihaja do neusklajenosti oz. do desinhronizacije ritmičnih funkcij znotraj organizma. Ta neusklajenost pa negativno vpliva na delovne sposobnosti, na delovno zanesljivost in na delavčovo razpoloženje, v končnem pa tudi na zdravje.

Raziskave so pokazale, da se v enem tednu, kolikor traja po starem delo ene izmene v 4-izmenskem ciklusu, človek ne prilagodi, vsaj telesno ne, mogoče samo delno duševno. Pri nočnem delu se kopiči utrujenost, utrujen

človek pa je veliko manj pripravljen za delo, njegovi gibi so upočasneni, refleksi časi so podaljšani. Zato je možnost nesreč veliko večja, pri tem pa je vprašljivo tudi zdravje. Na čelu so boleznih psihonevroz, nato pa tiste, ki so z njimi v zvezi: srčna obolenja, zvišan ali znižan krvni tlak, rana na dvanajstniku in druge.

Da bi utrujenost preprečili ali vsaj zmanjšali in s tem zvečali produktivnost, v svetu in tudi že pri nas preizkušajo različne sisteme 4-izmenskega dela. Zadnje čase se najbolj navdušujejo nad 3x2+2, ki pomeni naslednje: izmena dela 2 dni dopoldne, nato se zamenja na 2 dni popoldne, nato na 2 dni ponoči, potem pa je 2 dni prosta. Tako v 2 nočnih šifih ne utegne priti do kritične utrujenosti, saj se njeno naraščanje dovolj zgodaj prekinje. Najbližje so se o prednostih tega sistema prepričali v Mariborski tekstilni tovarni.

Poskusno, za eno leto od 1. 1. 1983, so se ta sistem odločili uvesti tudi v tozdu Valjarna, za eno leto zato, da se bo pokazal v vseh letnih časih.

Se pa z novim v valjarni pojavljajo tudi problemi.

Rudi Bosilj, težka proga: »Žena dela na 2 izmeni, jaz na 4. Sedaj je ona večkrat menjala šifit zaradi varstva otrok, vsak drugi dan pa ga odslej ne bo mogla.«

Drago Kac, težka proga: »Moja žena je invalidka. Do sedaj sem točno vedel, kdaj bom doma, da sem lahko na-

ročil serviserja za njen aparat, kako pa odslej?«

Marjan Stočko, težka proga: »Mati se je do sedaj vozila iz Mežice, prišla je za cel teden, da mi je pazila otroke, potem pa je lahko odšla domov, in sem jih imel sam. Sedaj se ne bo vozila sem in tja.«

Stefan Bišup, adjušta: »Jaz sem daleč doma, na Breznici, in bom zmeraj zbit, ker bomo dejansko prosti samo en dan. Poleg tega sem invalid 3. kategorije.«

Mirko Marin, žarilnica: »Mi se vozimo štirje skupno na šifit, zdaj pa bom šel na novi sistem samo jaz.«

Janez Svelbar, srednja proga: »Pri meni bodo problem otroci, saj z ženo delava izmenično.«

Milan Pantner, težka proga: »Otrok ne more biti sam doma, za zdaj pa sva se z ženo menjala, da sva ga pazila.«

Kaj menijo o novem sistemu, smo vprašali še več delavcev.

Alojz Račnik, težka proga: »Če pogledamo cikel 3- in 4-izmenskega dela, je to težavno delo, in smo že tako ali tako na vseh področjih prizadeti. Do zdaj si bil po nočnem delu 2 dni popolnoma prost in si lahko obhodil pol Evrope. Nevzdržno bo to, da boš

žino, na šifitu pa bom manj trpela. Če bo poleti vročina, jo bo treba prenašati le 2-krat na teden, ne cel teden skupaj. Otroke imam že velike, toda tudi če jih ne bi imela, bi se strinjala. Ne rečem, morda bom čez leto proti 12 let delam na 4 izmene in odkrito rečem, da ne spim več tako kot včasih. Tudi to, da smo glasovali o novem sistemu vsi, se mi zdi prav, saj smo o dodatku za nočno izmeno glasovali vsi.«

Franc Bandalo, srednja proga: »Sem zato, predvsem zaradi zdravstvenih razlogov, poleg tega pa bo odslej tudi več časa za rekreacijo.«

Zivko Šimič, srednja proga: »Meni se zdi prav. Jaz se na šifitu utrudim in doma rad počivam.«

Albert Grešovnik, srednja proga: »Narobe je to, ker vsak gleda le na tisti dan, ko z nočnega ne bo toliko prost kot do zdaj, na druge stvari pa sploh ne pomisli.«

Anton Martinc, srednja proga: »Po novem bo boljše, saj si po starem poleti 'švicat' 6 dni skupaj, zdaj pa ne bo več treba.«

Franc Bobek, srednja proga: »Jaz ne delam na 4 izmene in se mi ne zdi prav,

NEKATERE LETOŠNJE OBLETNICE

V letu 1983 ne manjka okroglih obletnic pomembnih dogodkov. Zelo razgibano je bilo leto 1923 z bojem partije proti Orjuni pa s proslavljanjem 1. maja v Ljubljani, Zasavju in na Jesenicah. Leto 1943 bi lahko imenovali prelomnico za NOB, saj je septembra kapitulirala Italija, 29. novembra pa je II. zasedanje Avnoja postavilo temelje novi Jugoslaviji. Slovenci smo dobili Dolomitsko izjavo in prvi diviziji, sestal se je tudi zbor odposlancev slovenskega naroda. Koroški delež pri obletnicah je precejšen.

Težišča in obseg spominjanja bodo določile republiške in občinske družbenopolitične organizacije.

22.-25. februarja 1953 je bil v Beogradu 4. kongres Ljudske fronte Jugoslavije. Na podlagi Kardeljevega referata je kongres opredelil osnovne cilje, naloge in značaj Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije v nadaljnjem razvoju samoupravljanja. Spremenil je tudi ime Ljudska fronta Jugoslavije v SZDL Jugoslavije.

14. marca 1883 je umrl Karl Marx.

11. aprila 1953 je umrl Boris Kidrič.

4. maja 1873 je bil na Prevaljah velik socialistični shod.

12. maja 1943 je bila pod Smrekovcem okrožna partijska konferenca za Koroško.

24. junija 1923 je bil v Kefrovem mlinu II. kongres SKOJ.

10. avgusta 1893 se je rodil Prežihov Voranc.

29. novembra 1943 je bilo v Jajcu II. zasedanje AVNOJ.

prišel vsak praznik domov z nočnega šifita in ne boš smel sesti za volan, ampak počivati. Poglejmo še en konkretni primer: človek je vedel, kdaj bo 2 dni prost, pa je recimo 2 dni prej zbolel. Kaj je bilo? Potrudil se je in zdržal do konca izmene, in zato je bilo tudi bolniških manj. Tistim, ki delajo že 30 let ponoči, ne bo nihče dokazal, da se tako, kot je, ne da več, da je boljše drugače. Še živalice vrže iz biološkega ritma, kako da ne bi človeka!

Ivan Božič, težka proga: »Do sedaj smo bile skupine neke izmene zelo homogene, bili so isti ključavničarji in smo se razumeli, prav tako smo bili navajeni na svoje šoferje, oni pa na nas. Slabo je tudi to, da bomo prosti vedno z nočnega šifita in tudi pri kuhi ne bo reda.«

Mirko Naglič, težka proga: »Vsake mu gre za to, da je čimveč prost in to je problem predvsem pri mladih družinah.«

Dora Valentan, srednja proga: »Jaz sem za. Mi ustreza, saj bom več z dru-

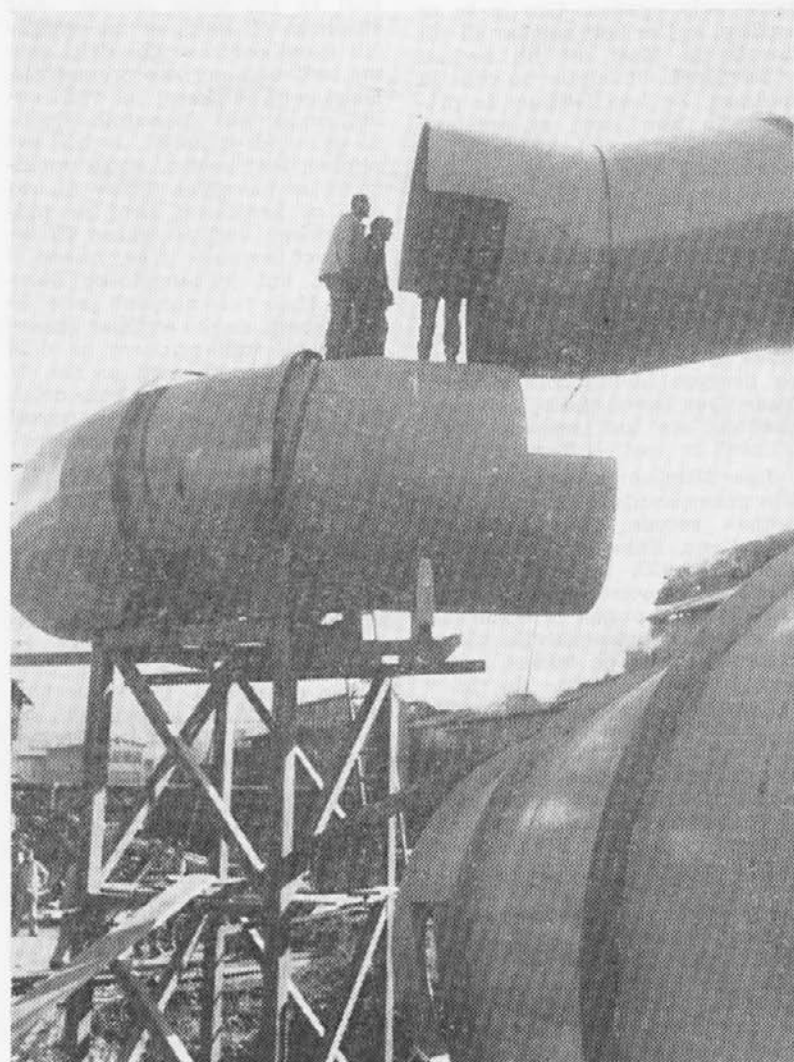
da smo lahko o uvedbi novega sistema odločali vsi. O svoji usodi naj odloča vsak sam.«

Branko Svetina, adjušta: »Da smo glasovali tudi tisti, ki ne delamo na 4 izmene, se mi ne zdi prav, saj si tisti, ki ne dela na 4 izmene, ne more predstavljati, kako je; toda po samoupravnem sporazumu imamo pravico odločati vsi.«

Ivan Prošt, adjušta: »Meni se pa zdi prav, da smo odločali vsi, saj se lahko zgodi, da bomo kdaj tudi mi šli na 4-izmensko delo.«

Albin Kapel, žarilnica: »Jaz sem proti, saj boš čisto zmešan, ne boš vedel, kdaj boš moral na šifit. Imam rano na dvanajstniku, pa me nočni šifit ne daje, za poletno vročino pa naj bi raje dajali dodatek.«

Mirko Vugrinec, žarilnica: »Zakaj moramo v nov sistem vsi? Naj poskušajo tisti, ki so za to. Pa naj bo tako, da bo tudi dopoldanska izmena prosta v sredo, delala pa v soboto.«

Višina

Naše naloge v letu 1983

- JEKLA moramo izdelati 221.000 ton
- ČIMVEČ tega jekla moramo predelati v končne izdelke, ki jih trg potrebuje
- DEVIZ potrebujemo 32 milijonov \$. S tem bomo zagotovili redno proizvodnjo
- SAMI moramo izvoziti izdelkov za 22,5 milijona \$, drugo pridobiti s skupnim izvozom in z združevanjem deviz
- POVEČATI moramo proizvodnjo in produktivnost, ekonomičnost in donosnost
- ZMANJŠATI moramo vse vrste stroškov, izboljšati delovno in tehnološko disciplino in izkoristek delovnega časa
- VARČEVATI moramo z energijo in materiali
- NOVE INVESTICIJE moramo čimprej dokončati in jih vključiti v proizvodnjo
- VSE TE NALOGE moramo izpolniti s čim manjšim številom na novo zaposlenih

Veselo delo

Jože Ranc, srednja prog: »Jaz delam samo še pet mesecev, in mi je vseeno, zato sem se vzdržal.«

Karel Gostenčnik, srednja prog: »Boljše kot sedaj najbrž ne more biti po novem.«

Vinko Prijanovič, srednja prog: »Nimam pripomb.«

Ivan Štinkelj, srednja prog: »Ko smo glasovali, sem bil za, zdaj pa se mi zmeraj bolj zdi, da res ne bi bilo pametno biti prost stalno z nočnega, saj od tistega dneva nič nimaš.«

Angela Jošt, čistilnica: »Jaz sem absolutno proti. Toliko let po svobodi smo lahko delali po starem, zdaj pa naenkrat ne velja več. Pravijo, da star sistem ustreza šušmarjem, pa ni res. Zakaj se človek ne bi spočil?«

Anton Močilnik, čistilnica: »19 let delam ponoči in kaj briga druge, če jaz morem zdržati. Kaj bi nam tisti so-

lili pamet, ki niso nikoli delali ponoči? »Preguram« tistih 6 dni pa nimam več kaj študirati na nočni šiht, po novem pa naj bi ga imel vsak teden! Krivo je to, da tisti, ki nikoli ni delal ponoči, pravi, da bo boljše.«

Ignac Majcen, težka prog: »Hočem biti toliko prost kot vsi drugi, nič drugega.«

Viktor Kovačič, težka prog: »Pravijo, da bomo več z otroki, a ni res. Te hitre menjave tudi življenjsko ne grejo skupaj.«

Odgovori povejo, da so bila decembrska razmišljanja valjarjev o novem sistemu zelo različna. Zanimivo bo spet izvedeti zanje neke sredi leta, konec leta 1983 pa bodo tudi strokovne analize potrdile ali odklonile sistem $3 \times 2 + 2$.

Po pogovorih z dr. Jankom Sušnikom in valjarji zapisala Helena Merkač

goslovanskih jeklarjev 3.—5. novembra 1982 v organizaciji OUCMJ in Zvezarne Boris Kidrič — Nikšič, torej v času, ko se v našem gospodarstvu vodi politika maksimalnega angažiranja za proizvodnjo čim večje količine kakovostnega jekla. Vsak izvožen kilogram jekla, ki ga jeklarne morajo izvoziti, da rešujejo svoje probleme, manjka jugoslovanski predelovalni industriji.

Omenjeni problemi v proizvodnji jeklarstva ter prepotreben režime prehojene poti v uporabi kontinuirnega vlivanja izdelanega jekla, ki ima že delež 43,7 % pri vlivanju, je imelo povod za tematsko opredelitev posvetovanja z naslovom »Izvenpečna obdelava in kontinuirno vlivanje jekla«.

Posvetovanja so se udeležili strokovnjaki iz jeklarne, inštitutov in fakultet. Predstavljenih je bilo 27 referatov, ki so zajemali proizvodno problematiko in dosežke. Posvetovanju so prisostvovali tudi predstavniki domačih in tujih tovarn ognjevdzdržnih materialov.

Vsa predavanja so vezana v zbornik posvetovanja. Na osnovi predavanj in množičnih diskusij po predavanjih so bili sprejeti in potrjeni nekateri zaključki in obveznosti.

— Posvetovanje je popolnoma uspešno, saj je prišlo do koristne izmenjave doseženih rezultatov in uspešnega sodelovanja udeležencev iz železarn, inštitutov in fakultet.

— Posredovane teme in razprava po temah so dokazale kvantiteto naporov, ki so vloženi, da se v Jugoslaviji čim prej preide na izvenpečno obdelavo jekla, da bi se povišala kakovost jekla in povečala produktivnost agregatov. Uspešnost in učinek izvenpečnega procesa večinoma zavisi od vložnih surovin, zato je nujno za potrebe SM in konvertorskih jeklarne uvesti tehnologijo odžvepljanja grodljev.

— Mnoge proizvodne probleme v tehnologiji izdelave jekla in v proizvodnji metalurške opreme je možno reševati znotraj jugoslovanskega prostora s prihrankom deviz. Pri tem je treba poudariti nujnost znatno večjega sodelovanja med vsemi jugoslovanskimi železarnami, inštituti in fakultetami, kot tudi izmenjavo obstoječih inovacij. Današnje stanje na tem področju ni zadovoljivo.

— Udeleženci posvetovanja so zadovoljili delovno skupino za jekla pri

OUCMJ, da oblikuje konkretne naloge za rešitev obstoječih problemov, za reševanje katerih naj se angažirajo strokovnjaki raznih institucij (jeklarne, inštituti in fakultete), in to tisti, ki se s tovrstnimi problemi že ukvarjajo. Zabeleženo je nekaj konkretnih problemov:

a) Nujno je treba obdelati problem metalnega vložka glede na potrebe, izvore in kakovost zbiranja in ločevanja odpadkov nelegiranega in legiranega železa.

b) Neobhodno je skupno delo na projektu direktne redukcije za proizvodnjo gobe zaradi povečevanja udeležbe elektro jekla v skupni proizvodnji.

c) Obdelati je treba problematiko ognjevdzdržnih materialov, ker današnje stanje ne ustreza niti kakovostno niti kvantitativno. V izvenpečni obdelavi bo močno zastopano dolomitno gradivo, za katera imamo dovolj kakovostnih surovin, zato je treba pospešiti razširitev obstoječih kapacitet v SILIKI — GOSTIVAR. Poseben problem predstavlja ognjevdzdržni material za zaluska zapirala, razvoj zastaja.

d) K reševanju neakovostnega, na konti napravah odlitega jekla, je treba pristopiti sistemsko. Polletna in letna poročila naj zajemajo predloge in konstruktivno zamenjavo znanja, sistemizacijo vzrokov napak in treba se je lotiti izdelave kataloške registracije napak.

— Zaradi čim boljše zamenjave rezultatov dela inovacij in drugih proizvodnih informacij so nujna skupna jugoslovanska raziskovanja, ki jih do sedaj ni bilo, če pa so že bila, so bila v manjšem obsegu.

— Delovna skupina za jeklarstvo pri OUCMJ je zadolžena, da organizira enkrat na leto enodnevna posvetovanja o temah, na katerih se analizira delo o konkretnih vprašanjih oz. zadolžitvah.

— Ugotovljeno je, da v Jugoslaviji manjka skupen informativni center, kjer bi bilo mogoče dobiti vse podatke, ki sicer obstajajo, so pa shranjeni v različnih samostojnih regionalnih centrih.

— Posvetovanje jugoslovanskih jeklarjev mora postati tradicionalno in se organizira vsako tretje leto v eni od železarn.

Jugoslovanski jeklarji s povezovanjem do domačega znanja

Jugoslovanski jeklarji danes proizvajajo okoli 4 milijone ton jekla na leto. Ta količina je pridobljena po treh postopkih, katerih delež je okoli 38 % SM jekla, okoli 36 % konvertorskega jekla in 26 % elektro jekla. Po količini je Jugoslavija na 25. mestu na svetu po proizvodnji jekla. Udeležba svetov, po katerih se pridobi v svet prek 700 milijonov ton jekla, je 55 % konvertorji, 23 % SM peči in 22 % elektro peči. To razmerje nam kaže smer, v katero je razvoj jugoslovanskega jeklarstva tudi usmerjen.

Ce analiziramo trenutne zmogljivosti jugoslovanskih jeklarne, lahko ugotovimo, da bi Jugoslavija glede na instalirane kapacitete lahko proizvajala okoli 5,700.000 ton. Te zmogljivosti se izkoriščajo le okoli 84 % pri SM pečeh, 76 % pri elektro pečeh in 54 % pri konvertorjih. To pomeni, da so v jugoslovanskih jeklarne problemi, saj v Jugoslaviji danes potrebujemo že skoraj 6,000.000 ton jekla. Če jekla doma ne proizvedemo, ga moramo uvoziti.

Največji problemi, ki jih beležimo v jeklarne, so v oskrbi in kakovosti surovin in repromaterialov. Pomanjkanje kakovostnih premogov in železovih

rud v Jugoslaviji se nadaljuje v jeklarne. Vezanost na uvoz starega železa, legiranih dodatkov, elektrod in ognjevdzdržnih materialov je drugi problem, ki v današnjem času močno vpliva na kvaliteto in kvantiteto jeklarne. Uporaba domačih surovin v veliki meri pomeni uporabo manjvrednih substitutov, povzroča pa manjšo proizvodnjo in slabšo kakovost. Pomanjkanje električne energije pomeni zastoje v jeklarne in pomanjkanje domačih fero zlitin, večje specifične potrošnje materialov itd. Zapostavljanje v vrednotenju jeklarskega dela postaja že splošni jugoslovanski problem, saj povzroča upadanje kvalifikacijske strukture, večkrat pa celo pomanjkanje delavcev in zastoje v proizvodnji.

Nekaj navedenih problemov sploh ni v domeni jeklarjev in nanje praktično s tega profila ni mogoče vplivati. So pa problemi, ki jih pravilna tehnično-tehnološka povezanost jeklarjev s širšo Jugoslavijo lahko omili, rešuje ali celo reši.

Na pobudo delovne skupine za jeklarstvo pri Splošnem združenju črne metalurgije Jugoslavije (OUCMJ) je prišlo do organizacije posvetovanja ju-

— Delovna skupina za jeklarne pri OUCMJ mora določiti datum za dan jeklarjev Jugoslavije.

Ostaja še samo želja, da strokovna služba in skupina za jeklarstvo pri OUCMJ avtoritativno pristopi k realizaciji sklepov in zahtevam za izvrševanje sklepov. Uresničitev zastavljene

ga in dosežki znanstveno raziskovalnega dela bi predstavljali močno podporo kakovostnemu napredku tekoče proizvodnje in osnovo nadaljnjemu razvoju, da bomo lahko bolje pokrivali kakovostne zahteve predelovalne industrije.

Stanislav Kovačič

Tehnologi se zmenijo hitro, financarji imajo težave

(Ob obisku delovne skupine CK ZKS v železarni)

2. decembra je železarno obiskala delovna skupina CK ZKS v sestavi: **Milica Ozbič**, predsednica republiškega družbenega sveta za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko, **Franci Gerbec**, član izvršnega odbora gospodarske zbornice SRS, **Martin Mlinar**, predsednik zbora združenega dela SRS, **Janez Pačnik**, predsednik IS SO Ravne, **Alenka Pikalo**, članica CK ZKS, **Silvo Komar**, sekretar MS ZKS za Koroško, **Edvard Lorber**, sekretar komiteja OK ZKS Ravne, **Branika Preželj**, strokovno politična delavka CK ZKS, **Janez Krevs**, strokovno politični delavec CK ZKS in vodja skupine **Valerija Škerbec**, izvršna sekretarka P CK ZKS.

Člani OO ZK Strojev in delov in Komeriale so delovni skupini predstavili primer dohodkovnega povezovanja med Stroj in deli in Metalno Maribor, s katero železarna sodeluje že vrsto let. Razvoj je že dosegel raven skupnega programa dela, kar sta oba partnerja zapisala tudi v samoupravne akte. Na tehnološkem področju ni večjih težav in sploh gredu tu stvari bolj gladko in hitreje kot pri dohodkovnem povezovanju, ki naj bi se začelo uveljavljati letos. Naši financarji vidijo v pridobivanju dohodka sorazmerno enakopraven položaj obeh partnerjev. Tako problem ni v tem, ampak v različno zasnovanih poslovnih sistemih (različne so metode, spoznanja itn.). Prav tako so naši opozorili, da nas ovirajo tudi predpisi, ki so pisani bolj po črki kot po vsebini in »bi jih bilo treba pokardeljiti«, je dejal tov. Pešl. Poleg tega ugotavljajo, da je pravna praksa bolj naklonjena pogodbi kot sa-

moupravnim sporazumom, ko gre za medsebojne poslovne zveze. Član delovne skupnosti Franci Gerbec je take ugotovitve potrdil, ko je dejal, da bi tisti del zakonodaje, ki bolj zavira kot pospešuje dohodkovne odnose, morali ustrezno spremeniti.

Milica Ozbič pa je v razpravi povedala, da se dohodkovnega povezovanja običajno ne lotijo, kjer delajo pretežno za nekritični domači trg do cen proizvodov. Se le ko se proizvodnja spopada s svetovno konkurenco, se lotijo dohodkovnega povezovanja. Resnica je ta, da DO proizvajajo konjunkturalne izdelke predrago za tuji trg, ker se v strukturo stroškov ni bilo treba spuščati od vojne sem. Če je kalkulacija pokazala, da mora biti cena taka, se je tako ponudila in na trgu tudi dosegla. Ni se bilo treba mučiti, da bi vedeli, iz česa so cene sestavljene in zakaj morajo kar naprej rasti, ni bilo treba, ker je domači trg in trg na vzhodu požrl vsako ceno. Sedaj nas vrača nazaj sila in ne dobra volja.

V železarni je primer dohodkovnega povezovanja podoben kot drugod, kjer so se tega lotili. Sprva partnerja najbrž ne bosta zadovoljna z razdelitvijo dohodka, vendar je za vse primere, kjer se da predvideti, treba pustiti odprto možnost popravkov v samoupravnih sporazumih, ki jih bosta partnerja sklenila.

ŠE IZPOPOLNITI SISTEM DELITVE OD

Istega dne popoldne se je delovna skupina pri jeklarjih zanimala, kako je z nagrajevanjem dela v težkih fizičnih pogojih.

Razprava je pokazala, da v Jeklarji ni mogoče govoriti o osebnih dohodkih, ne da bi govorili tudi o kadrovskih težavah in pogojih dela. Politikom so stvar razložili takole:

Za poklic topilca se morda na leto odločita dva, delati pa potem ne prideta. V Jeklarjo dobimo ljudi s pet do šest razredi osnovne šole ali vse, kar želi pri nas delati. Napredovanje je lahko in hitro, tudi prehitro, saj delavci večinoma sploh še ne obvladajo osnovnih teoretičnih in tehnoloških znanj, ko že prevzemajo zahtevnejše delo. Kvalifikacija nikogar ne reši ciklusa četrte izmene niti fizičnega dela, zato motivacije za izobraževanje v tozdu ni. Toda mi želimo kvalificirane kadre. Prav sedaj smo pred zagonom velikih agregatov, pa niti ustreznih delovodij nimamo.

Jeklarji imamo agregate do kraja izkoriščene, za nadure pa moramo dajati večje prispevke kot npr. rudarji, ki imajo razne olajšave pri OD, pa tudi sicer so se njihovi delovni pogoji tako spremenili, da klasičnega tipa

rudarja ni več. Ne delajo na štiri izmene, pri nas pa že od leta 1963 ne delamo samo 7 dni v letu.

Nismo preprečili težnje po uravnilovki. Popravki so le pri vrednotenju težkih del, veliko pa je stlačenih v isti plačilni razred (vodje proizvodnje, delovodje, strokovni delavci), zato niso stimulirani. Najhuje je, če v svojem okolju vidiš, da delavci za enako ali manj zahtevno delo dobijo različno debele kuverte.

Delavec se ne zaveda, kaj bo, če slabo dela. Če se tega ne zaveda, mu je količina največja motivacija, zato ima delovodja veliko nalogo, da skrbi za gospodarnost in kvaliteto, na koncu pa delavci več zaslužijo kot delovodje.

Jeklarji želijo diferenciacijo znotraj skupinske norme, glede osebnega prispevka pa bolj natančno razčlenitev elementov: gospodarnost, kvaliteta, količina, sicer pa je tudi delovna skupina svetovala, naj v železarni ustrezno dopolnimo sistem delitve OD, da bodo razmerja realnejša in pravičnejša.

Zlatka Strgar

INOVACIJE

V septembru in oktobru so bile odobrene naslednje inovacije:

TOZD JEKLARNA

Jožetu Poberčniku je bilo dodeljeno tretje nadomestilo 10.045 din za skrajšanje ljakov V-20. V četrtem in petem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda poprečno letno za 688.938 din.

Milovanu Božikovu in Otu Hafnerju je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 8.000 din za vgraditev odpadnih livnih plošč v tlak pred 40-tonskima elektro obločnima pečema. Z izboljšavo se je podaljšala zdržljivost tal, povečanja dohodka pa pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

TOZD JEKLOLIVARNA

Viljemu Irmanu, Francu Gostenčniku in Albinu Rečniku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo za predelavo vrat in čelnega dela na custodis pečeh v čistilnici. V prvem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda za 2.105.287 din. Nadomestilo znaša 51.290 din, pri delitvi pa so udeleženi Irman s 50, Gostenčnik s 40 in Rečnik z 10 odstotki.

Jožetu Skledarju in Jožetu Štrucu je bilo dodeljeno prvo nadomestilo za izboljšavo tehnologije vlijanja manganskih plošč, s čimer sta zmanjšala proizvodne stroške. V prvem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda za 1.965.362 din. Nadomestilo znaša 39.129 din, pri delitvi pa sta udeležena Skledar s 60 in Štruc s 40 odstotki.

TOZD VALJARNA

Jakobu Knezu in Ivanu Matjašču je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 13.618 din za izboljšavo kabselske vleke na cetrmaskinih, s čimer so se zmanjšali stroški vzdrževanja.

V prvem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda za 115.085 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

TOZD KOVAČNICA

Jožetu Rodiču, Kolomanu Vrečiču, Ivanu Dobniku, Mihaelu Ošlaku, Vla-

du Racu, Alenki Rodičevi, Edvardu Štrucu in Jožetu Pšeničniku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo za osvojitve in uvedbo nove kvalitete za teža kovaška orodja. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 12.740.610 din. Nadomestilo znaša 151.294 din, pri delitvi pa so avtorji udeleženi od štirih do 23 odstotkov.

TOZD KALILNICA

Lovru Gorinšku in Mihi Hribniku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo za izboljšavo kaljenja valjev. V prvem letu je bil povečan dohodek tozda za 1.486.829 din. Nadomestilo znaša 69.320 din, avtorja pa si ga delita na polovico.

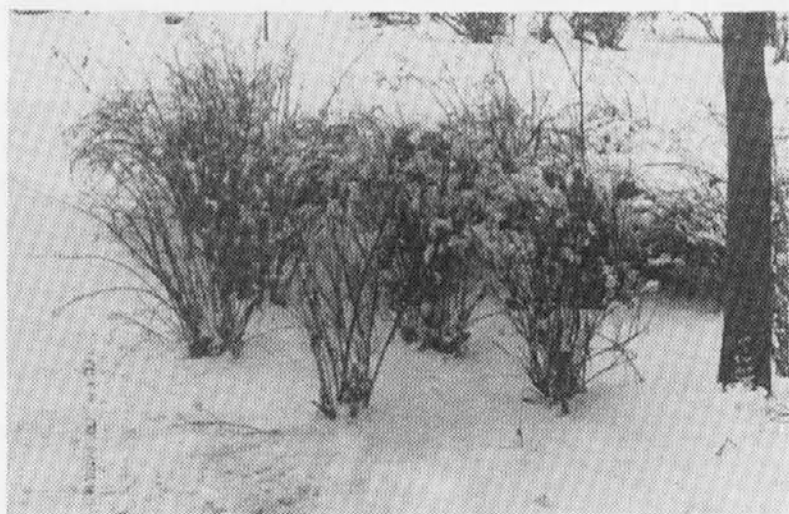
Dušanu Vodebu, Zvonku Erjavcu in Viliju Frajzmanu je bila dodeljena akontacija 50.833 din za izdelavo tehnične dokumentacije za prezračevanje kalilnice. Celotno nagrado prejmejo po enoletnem poizkusnem obratovanju in oceni uspešnosti prezračevanja.

TOZD STROJI IN DELI

Skupini 16 avtorjem na čelu z Janom Gnamušem je bilo dodeljeno prvo nadomestilo za osvojitve tehnologije reparaturnega varjenja gotovih izdelkov. Z novo tehnologijo je moč odpraviti napake mehanske obdelave, ne da bi se pri tem izdelek deformiral. V prvem letu uporabe inovacije je znašal povečani dohodek tozda 7.829.190 din. Nadomestilo znaša 185.856 din, avtorji pa so pri delitvi udeleženi z deleži od 4 do 20 odstotkov.

Blažu Mlakarju, Alojzu Strmčniku in Milanu Kovaču je bilo dodeljeno tretje nadomestilo za izboljšavo rezanja navojev na podpornih valjih. V četrtem in petem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda poprečno letno za 16.245 din. Nadomestilo znaša 2.280 din, avtorji pa si ga dele na enake dele.

Jožetu Horvatu je bilo dodeljeno tretje nadomestilo 9.035 din za izboljšavo obdelave batov za stiskalnice. V četrtem in petem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda poprečno letno za 114.122 din.

»Pušeljci«

Matevžu Šmonu je bilo dodeljeno tretje nadomestilo 4.620 din za izboljšavo vrtnja nosilcev osov in za prikolic. V četrtem in petem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda po prečno letno za 23.331 din.

Danijelu Merkaču in Antonu Gošenčniku je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 8.000 din za zamenjavo sive litine s tekstolitom na drsnih lisenah. Tekstolit je v primerjavi s sivo litino zdržljivejši. Povečanja dohodka pa pri tej izboljšavi ni bilo moč ugotoviti. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Branku Turkušu in Alojzu Strmčniku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo za izboljšavo vrtnja delovnih valjev. V prvem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda za 206.263 din. Nadomestilo znaša 10.948 din, avtorja pa si ga delita na polovico.

TOZD PNEVMATičNI STROJI

Zvonku Škegru in Francu Hirtlu je bilo dodeljeno tretje nadomestilo za spremembo bata pri mazalki RAM. V četrtem in petem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda po prečno letno za 92.223 din. Nadomestilo znaša 5.289 din, avtorja pa si ga delita na polovico.

TOZD VZMETARNA

Ivanu Miheliču, Maksu Jelenu in Emilu Poriju je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 5.000 din za izboljšavo orodja pri stiskanju vezi. Z izboljšanim orodjem sta se povečali produktivnost in varnost pri delu, povečanja dohodka pa pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti. Pri delitvi so udeleženi Mihelič s 50, Jelen in Pori pa s po 25 odstotki.

Istim avtorjem je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 3.000 din za izboljšavo odzračevanja lakirne naprave, s čimer so zmanjšali prepih in širjenje škodljivih barvnih hlapov v delovnem prostoru. Tudi pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti povečanja dohodka, pri delitvi pa so udeleženi v enakem razmerju kot pri prejšnjem nadomestilu.

TOZD RPT

Skupini desetih avtorjev na čelu z Jožetom Rodičem in Kolomanom Vrečičem je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 92.196 din za prodajo znana pri kovaškem stroju. S prodajo je bilo pridobljenih 36.900.000 italijanskih lir. Pri delitvi so avtorji udeleženi od treh do 15 odstotkov.

Franjo Krivec

Težki paletni transport v železarni

Osem let je minilo, odkar smo v železarni dokončno ukinili ozkotirni promet v notranjem transportu in prešli na cestnega. Uvedli smo vlečne stroje s prikolicami in težke kamione. To je bil velik korak k poenostavitvi notranjega transporta.

V svetu in tudi pri nas pa gre razvoj na vseh področjih naprej. Napredek je viden vsakodnevno. Pri tem pa smo na nekaterih področjih smeļejši, na drugih nekoliko previdnejši ali celo zaostajamo. Pomembno je, da ob pravem trenutku spoznamo prednosti razvoja določenega področja, obenem pa najdemo možnost vključitve novih spoznanj v obstoječe razmere. Ravno to zadnje je dostikrat zelo težavno.

Tako se tudi v notranjem transportu nismo ustavili in zadovoljili z ukinitvijo tirov. Ugotovili smo, da so drugod po svetu začeli uvajati paletni transport tudi za težke tovare. Seveda pa je tudi v sistemu transporta težkih tovarov na paletah več vrst oziroma podsistemov. To pa je dalo misliti, kateri podsistem uvesti, da bi zadovoljil našim potrebam. Analiza je pokazala, da našim razmeram najbolj ustreza transport palet s cestnim samonakladalnim paletnim vozilom. To se je tudi v praksi potrdilo.

V železarni na nekaterih linijah že tri leta opravljamo transport težkih bremen na paletah. Dobili smo pozitivne rezultate; tako ekonomske, kot pri organizaciji dela in varnosti transporta.

Zaradi zanesljivosti obratovanja paletnega vozila (bilo je le eno), je bilo le-to manj angažirano, kot bi normalno lahko bilo. Tako je bila kapaciteta vozila izkoriščena le delno. Kljub temu so bili neposredni stroški na tono transportnega materiala s paletnim vozilom v I. kvartalu I. 1982 za okoli 29 % nižji od transporta z vlečnimi stroji in okoli 47 % nižji od transporta s težkimi kamioni. Produktivnost na vozilo in voznika pa je bila okoli trikrat več.

ja. Pri večjem obsegu transporta pa bodo ti podatki še ugodnejši.

Obstoječe paletno vozilo sedaj opravlja predvsem transport ingotov iz jeklarne v valjarno, občasno pa še:

- transport ingotov v kovačnico,
- transport livarskih okvirov,
- transport livnih plošč,
- transport investicijske opreme.

Positivni rezultati so razlog več, da dokončno preidemo na paletni transport povsod tam, kjer je to mogoče in upravičljivo. Razumljivo je, da lahkkih posameznih tovarov ni upravičljivo transportirati s takšnim vozilom. Še manj primerno pa je, da se z vozilom vozimo po osebnih opravkih po železarni ali voznja kar tako.

Največ koristnega pa lahko k znižanju stroškov prispevajo tisti tozdi, ki jih ta vrsta transporta neposredno zadeva. Ti tozdi morajo nekatere stvari še postoriti, da bo paletni transport pri njih stekel. To se nanaša predvsem na nabavo ustreznih palet, ureditev odlagališč za palete in ureditev dostopov v objekte. Zato so bili ravnatelji tozdvov, ki jih ta problematika zadeva, pisno obveščeni, kaj naj bi v njihovih tozdvih I. 1983 postorili, da bi bilo problemov čim manj.

Zavedajmo se, da bo paletni transport učinkovit le, če bo kompleksno stekel, t.j. na vseh relacijah, na katerih je načrtovan. Zato ne bi bilo prav, če bi posamezni odgovorni v tozdu to aktivnost potisnili na stran oz. preložili na poznejše obdobje.

Nezainteresiranost posameznega tozda ne bi pomenila le dražjega transporta zanj, ampak tudi za ostale, ki so vezani na paletni transport. Tozdi, ki jih bo paletni transport neposredno zadeval, pa so: Jeklarne, Valjarna, Kovačnice, Jeklolivarna, Stroji in deli, Jeklovlek, Vzmetarna in Komerciala (špedicija).

Kratek opis sedaj načrtovanih transportnih nalog:

- transport vložka za jeklarne I.,
- transport vročih in hladnih ingotov,
- medoddelčni transport v Valjarni, Jeklolivarni in Jeklarne,
- transport gotovih izdelkov v špedicijo (odprema) ali na skladišče drugega tozda znotraj železarne,
- transport odpadka iz metalurških obratov na pripravo vložka,
- transport žlindre iz jeklarne I. v sortirnico na pripravi vložka,
- transport investicijske opreme (težki stroji).

Izkušnje kažejo, da je paletni transport zelo prilagodljiv in se bo verjetno pokazala potreba po dodatnih transportnih nalogah več ali manj stalnega pomena. Po modernizaciji jeklarne in uvedbi paletnega transporta na vseh načrtovanih transportnih nalogah bo treba transportirati letno okoli 600.000 do 700.000 ton tovarov. To za načrtovani vozni park ni pretirana količina, če bi bila časovno in po teži enakomerno porazdeljena. Zato smo načrtovali vozni park, s katerim bomo pokrili ne pretirano visoke konice. Še vedno pa bo ostalo odprto vprašanje železne rezerve. To je kritična situacija pri izpadu (okvari) enega vozila, ko sicer potrebe po transportu še pokrijemo, ni pa rezerve, če odpove naslednje vozilo.

Sedaj naj omenimo še vozni park. Predčasno smo v Fužinarju že predstavili prvo paletno vozilo, zato sedaj ne bi vsega ponavljali. Ponovimo le to, da ima nosilnost 72.000 dN in da je proizvod firme Kamag iz Zvezne republike Nemčije.

Drugo vozilo je že nabavljeno in je tudi že v železarni. Je od iste firme z enakimi karakteristikami. V transport ga bomo vključili, takoj ko bodo dani pogoji pri prej naštetih tozdvih.

Tretje vozilo dobimo marca 1983. To je prvi izdelek domače proizvodnje, in sicer so ga izdelali v VOZILIH Gorica. Vozilo je triosno z nosilnostjo 55.000 dN. Druge karakteristike so približno enake uvoženima voziloma firme KAMAG.

To bo vozni park, ki naj bi pokrili potrebe po transportnih nalogah in morebitnih krajših izpadih zaradi manjših okvar enega od treh vozil. Seveda pa to ni popolna, 100% zanesljivost obratovanja. Če se zgodi, da bi eno od vozil bilo nesposobno obratovati dalj časa, vsekakor obstaja tudi možnost odpovedi drugega vozila. To pa bi bilo že kritično stanje, kajti eno vozilo bi zmoglo le najnujnejše prevoze.

Stanje vozil, kakršno bo sedaj, t.j. zaradi razmeroma novih vozil računamo, da bo ta riziko manjši. Čez dve ali tri leta, ko bo prvo nabavljeno vozilo fizično iztrošeno do meje, ko se začnejo pojavljati večje in pogostejše napake, bo nujno nabaviti četrto vozilo.

Pri razvoju transporta pa z uvedbo paletnega sistema ne bomo obstali. Če ni novosti na enem področju, se pokaže na drugem. Velikokrat transport vgradimo v novo projektirano tehnologijo, ali se mu celo izognemo. Najugodnejši je transport takrat, ko ga pravzaprav ni. Če pa mora biti, naj bo učinkovit.

Poleg tega želimo opozoriti vse, ki se kakorkoli ukvarjajo z načrtovanjem novih transportnih nalog, transportnih komunikacij, prehodov, podhodov itd., da upoštevajo nove transportne razmere. Obstoječi vozni park za transport težkih tovarov bo počasi odmiral in ga ne bomo obnavljali.

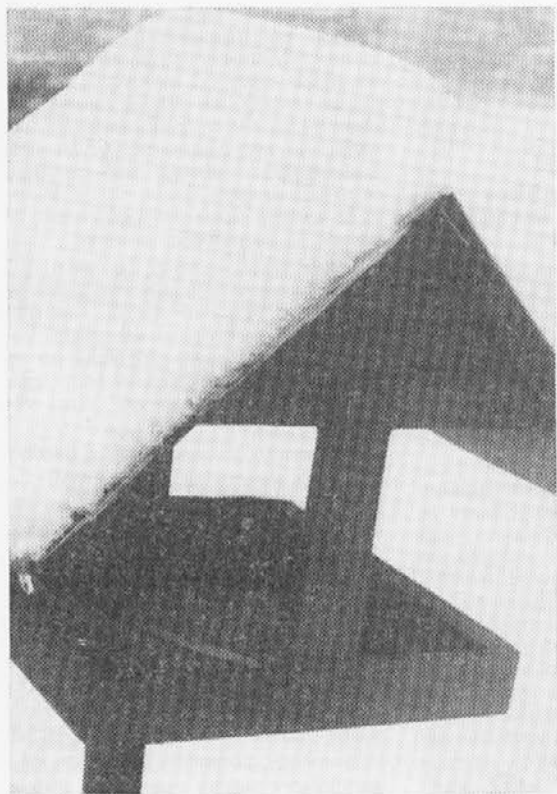
To je bilo opaziti tudi že do sedaj, saj so vlečni stroji in prikolice ter nekateri kamioni že popolnoma iztrošeni. Prav zaradi paletnega transporta pa jih nismo obnavljali v takšni meri, kot bi jih bilo potrebno, saj jih imamo namen opustiti.

Na koncu pa še to. Brez težav ne bo šlo. Toda če jih bomo zavzeto reševali vsi, ki nas zadevajo, uspeh ne bo izostal. Zaradi uvedbe paletnega transporta sicer jekla ne bo več, bo pa manj stroškov. Torej, od že zasluženega dinarja brez dodatnih naporov v proizvodnji in prodaji, nam bo ostalo nekaj več.

Mihael Lotrič

Prazne klopi

Skrb za ptice na
prevaljski osnovni
šoli

ZAPOSLOVANJE V LETU 1983 ŠE TEŽAVNEJŠE

Ostrejše gospodarske razmere puščajo posledice tudi v naraščanju brezposelnosti. Za našo občino je značilno, da potrebe po ne-kvalificiranih delavcih niso pokrite, težko je zaposliti žensko delovno silo, kadrovska ponudba ni v skladu s potrebami združenega dela.

Po eni strani primanjkuje ne-kvalificiranih delavcev, v nekaterih delovnih organizacijah pa niso mogli zaposliti lastnih študentov.

Zaposlovanje žensk ostaja zaradi specifičnosti razvite industrije v ravenski občini še naprej težavno. Delež zaposlenih žensk je še vedno komaj 35,2%, kar je precej pod slovenskim povprečjem (43%). Tudi med iskalci zaposlitve je 83,5% žensk. Ob koncu avgusta 1982 je bilo prijavljenih 212 iskalcev zaposlitve ali 16,5% več kot v enakem obdobju 1981. Zaradi manjših možnosti zaposlovanja se je povečal delež mladih, ki iščejo prvo zaposlitev, zaradi tega pa se izboljšuje izobrazbena raven iskalcev.

HUMOR

»Bi se včlanili v društvo proti dajanju napitnin? Članarina je samo 5 penijev letno.«
»Ne bi. Me pride ceneje, če dam napitino.«

Žena: »Ali veš, da se večina nesreč zgodi v kuhinji?«
Mož: »Vem. Moram jih jesti.«

Pogodbeno in nadurno delo

je bilo zelo razširjeno v združenem delu. Obseg tega dela se še vedno ne zmanjšuje, kot bi bilo treba. Samo v prvem četrtletju 1982 so za pogodbeno delo izplačali 16.866.277 din, do konca avgusta pa je bilo opravljenih tudi 281.549 nadur. V vsaki delovni organizaciji bi bilo treba pogledati, kako je izkoriščen delovni čas, ali se da uvesti še druge oblike delovnega razmerja (delo za krajši delovni čas) itn.

Možnosti zaposlovanja v letu 1983

V letu 1983 bo združeno delo v občini potrebovalo predvidoma 420 delavcev. Manj bo potreb po delavcih s poklici ozkega profila, večje pa potrebe po delavcih s poklicno šolo. Delovne organizacije bodo potrebovale samo 5% delavcev s srednjo izobrazbo, posebno, ker je pričakovati, da bo ostal priliv iz šol v glavnem še nespremenjen. Majhne so tudi potrebe po delavcih z višjo in visoko izobrazbo (samo 6% vseh potreb).

V letu 1983 bo iskalo zaposlitev okoli 400 oseb, ki bodo končale šolanje na različnih stopnjah izobraževanja. Predvidoma bo potreben priliv delavcev iz drugih republik, povečala pa se bo brezposelnost žensk s srednjo izobrazbo.

Glede na pričakovane manjše možnosti rasti dohodka je realno pričakovati, da se bo brezposelnost v naslednjem letu povečala, pri tem pa bodo najbolj prizadeti strokovni kadri suficitarnih poklicev.

(Vir: gradivo za 26. sejo
IS SO Ravne)

DELAVEC PRIHRANIL SEDEM STARIH MILIJONOV

Strokovnjaki bi računali sedemdeset (70.000) tisoč din, naš delavec je isto stvar naredil za manj kot dvatisočpetsto (2500) din. Strokovnjaki niso mogli zagotoviti 100% delovanja, naš delavec je naredil tako, da naprava deluje 100%.

V Jeklolivarni imajo v strojni kaluparnici furansko linijo, kjer je tudi konti mešalec angleške proizvodnje za mešanje kvalitetnega livarskega peska. Odkar pa stroj meša naše peske, je delavec, ki z njim ravna, že po desetih minutah do nerazpoznavnosti bel od prahu, ki baje povzroča celo silikozo.

Droben mož, ta Stopar, invalid, da dela na štiri ure, je eden tistih »obstrancev«, ki so sposobni narediti velike stvari preprosto in zanesljivo, čeprav nimajo niti približno formalne izobrazbe in izkušenj strokovnjakov. Najbrž se v Stoparju ne skriva Morse, Schliemann ali B. Franklin, toda v teh časih ni malenkost, če lahko navaden delavec samo z interno priznano kvalifikacijo, a z iznajdljivostjo in tankim posluhom za tehniko prihrani železarni sedem starih milijonov.

Sam od sebe se je lani lotil tudi centralne v svoji obratni delavnici jedrarne. Tozd je kupil

Stanislav Stopar
v delavnici

S tozdom P II so se dogovarjali, da bi jih rešil nadloge, ta pa naprej s Klimo Celje za najustrenejši odpraševalni sistem. Vendar tamkajšnji strokovnjaki niso mogli zagotoviti, da bi naprava po njihovem načrtu delovala 100%.

Stanislav Stopar je bil tihi opazovalec vseh teh dogovorov in na koncu je dejal, da si on upa tako napraviti, da bo zanesljivo požrlo nadležni prah. Predlagal je vodstvu Jeklolivarne svoj načrt, ti pa so se strinjali in obljubili, da ga prijavijo komisiji za inovacije, ki naj mu določi ustrezno nagrado, če bo naprava dobro delovala.

Ureditev odpraševanja bi po ponudbi EM Hidromontaže stala 74.200 din. Stopar je za napravo potreboval nekaj cevi in vijakov, odpadni material in svojo prosto soboto, kar je vse skupaj veljalo komaj 2488 din.

cevi, on pa neke staknil stare uporabne ventile, in jim je toplota prišla ceneje, kot če bi dali Energiji delati. Za Blažev žegen je napravil še gibljivo roko na ventilatorski cevi, ki sesa dim, ko varijo — v isti delavnici. Odpraševanje na konti mešalcu torej ni kak posrečen domislek, marveč premišljeno in dognano delo človeka, ki je pripravljen prispevati kaj za skupnost. Zal pa ta ni zmeraj pripravljena ustrezno vrednotiti takega dela, misli Stopar, ki ni zadovoljen z višino odmerjene nagrade.

Primer daje slutiti, da v železarni so ljudje, ki bi z iznajdljivostjo in izkušnjami naredili marsikaj mnogo ceneje, kot strokovnjaki, ki jih dobimo od zunaj, le da ene morda vzpodbujamo premalo, druge pa preveč.

Z. Strgar

glasilo mladih delavcev železarne ravne

mladi fužinar

priloga informativnega fužinarja

Leto X

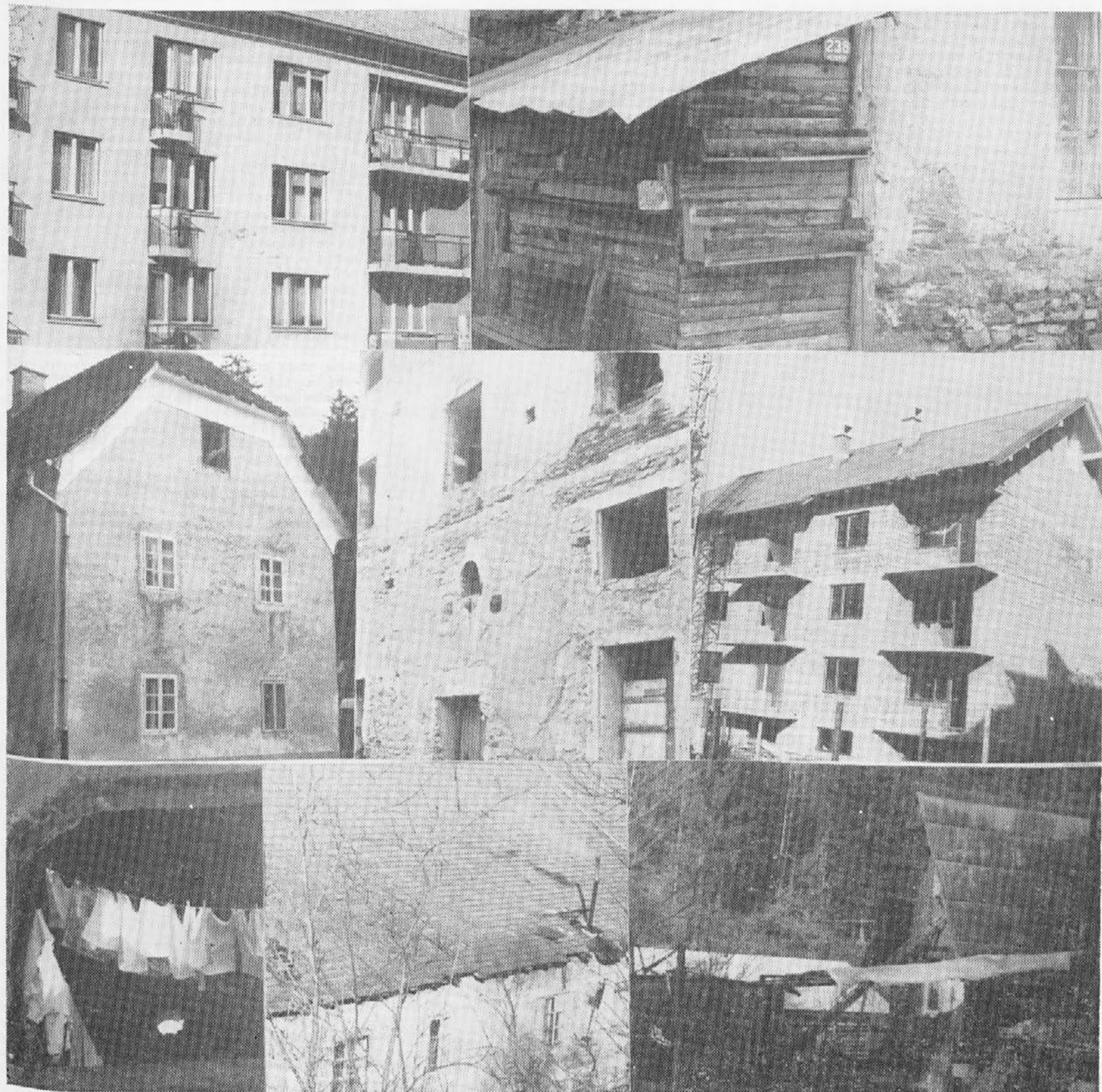
Ravne na Koroškem, 15. januarja 1983

Št. 1

»Mladi fužinar« izhaja kot mesečna priloga Informativnega fužinarja. Uredniški odbor: Peter Metulj, Irma Fajmut, Barbara Sušnik, Marjana Kjorpenčev in Silvo Jaš, ki odgovarja tudi za vsebino »Mladega fužinarja«

KAKO DO STANOVANJ

Mladi železarji so se lotili izdelave analize glede pridobivanja stanovanj za mlade družine in mlade samske delavce našega 5500-članskega delovnega kolektiva.

Iz analize je razvidno, da je na listi pričakovalec za dodelitev družinskih stanovanj 139 prosilcev, od tega 92 mladih družin. Na listi pričakovalec za samska stanovanja je 41 prosilec, med katerimi je 16 mladih.

Stanovanjski problem je bil rešen 68 prosilcem za družinska stanovanja, od tega 33 mladim družinam. S samskimi stanovanji je bil rešen problem 10 prosilcem oziroma 2 mladima kandidatom.

Iz tega sledi, da v pretežnem delu prosijo za dodelitev stanovanj oziroma reševanje stanovanjskega problema mladi člani našega kolektiva. Iz analiziranih podatkov tudi sledi, da v naši delovni organizaciji, razen redkih izjem, ni perečih stanovanjskih problemov. To nam potrjuje tudi čakalna doba, ki je v poprečju eno leto in pol. Iz tega sledi, da se rešuje stanovanjski problem delavcem, ki nimajo daljše delovne dobe — le ta je v poprečju 4 leta.

Od skupnega števila zaposlenih prosi za rešitev stanovanjskega problema le 4%. Tak odstotek nam kaže, da imamo dobro organizirano reševanje stanovanjske problematike, posebej še, če upoštevamo, da se je delovna organizacija nenehno širila in razvijala in da je prisotna fluktuacija delavcev v metalurških obratih.

Ugotovili so tudi, da je pereč problem, ker so mladi in starejši pričakovalci na isti listi in so točkovani po enem sistemu. Pravilnik bo treba prilagoditi — vsaj v nekaterih točkah — mlademu človeku, saj s tem ne bi porušili ravnotežja. V nadaljnjem dograjevanju točkovnega sistema bo treba vključiti tudi točke za skupno bivanje več generacij v stanovanju, ki je po normativih sicer ustrezno, vendar je premajhna bivalna površina na člana, razmere pa silijo v skupno bivanje treh ali celo štirih generacij. Onemogočiti je treba tiste prosilce, ki se nezakonito vselijo v pro-

store, ki so neprimerni za bivanje. Kako pa obravnavati tiste, ki bivajo v slabih razmerah brez ustrezne pogodbe, je vprašanje zase.

Železarji so ugotovili, da bi nekaj konkretnih problemov rešili z akcijo »preureditev podstrešij v stanovanja«, ki jo v celoti podpirajo in v občini Ravne še ni zaživila. Seveda pa morajo ugotoviti, kje so stavbe s primernimi podstrešji — se pravi, kje bo možno akcije izpeljati. Sicer pa se bodo zavzemali, da se problem (stanovanjski) vsake mlade družine rešuje posebej. Najti pa je treba tako rešitev, ki ne bo poslabšala materialnega in socialnega položaja družine. Opozorili so tudi na dejstvo, da prostorna stanovanja ostajajo nezasedena oziroma premalo zasedena (v dvosobnem stanovanju živi le en član), medtem ko na manjših stanovanjskih površinah živi več ljudi v težkih razmerah.

Zahtevali so tudi grafikone, iz katerih bo razvidno, koliko sredstev je bilo porabljenih na eni strani in koliko je bilo zgrajenih stanovanj na drugi strani. Primerjali pa bodo tudi ceno m² stanovanja v družbeni lasti in individualni gradnji.

Ker je cena m² stanovanjske površine v naši občini najvišja v SR Sloveniji, so menili, da bi z večjo konkurenčnostjo gradbenih podjetij v občini (in regiji) znižali ceno m², pospešili gradnjo družbenih stanovanj in izboljšali tudi kvaliteto gradnje. Zavzeli so se tudi, da se gradbenemu podjetju (izvajalcu) prizna stroški gradnje (gradbeni material, el. material, ...) le 16 mesecev po podpisu pogodbe, zatem pa nosi breme gradbeno podjetje samo.

V nadaljevanju bodo mladi železarji ugotavljali, kakšen je dejanski vpliv mladih pri vođenju stanovanjske politike. Kakšne so možnosti, da mlad par pridobi stanovanje in — ali dejansko v letu in pol, saj nekateri čakajo na dodelitev stanovanj pet in še več let. Ugotoviti je treba, koliko je med mladimi še potencialnih prosilcev za dodelitev stanovanj.

S to akcijo se mladi železarji že vključujejo v uresničevanje sklepov XI. kongresa slovenske mladine.

Marijana Kjørpenčev

na izba kje. In da se otreseš občutka zapostavljenosti ter krivice. Takšni primeri, kot je Stevov, niso osamljeni, kljub temu da je toliko govora o humanizaciji. Kar pa je še toliko bolj boleče, je to, kako ugaša in pojenjuje mladost ter zagnanost dveh mladih ljudi med pustimi in vlažnimi zidovi podstrešnega »stanovanja« v Sentjanžu pri Dravogradu.

Silvo Jaš

OD TU IN TAM

Ob koncu starega in v začetku novega leta je čas, da se zbirajo mladi po številnih OO ZSMS na svojih volilno-programskih konferencah, kjer analizirajo in ocenijo svoje delo. Na te konference so opozorili mladi iz OO ZSMS Kovačnica. Bili so prvi v dolgi konferenčni verigi, vendar zategadelj nič manj kritični. Ob pregledu dela so odkrito povedali, da imajo težave v OO ZSMS. Občuti se neaktivnost in nezainteresiranost mladih. Vzrok temu so najrazličnejši problemi, ki jih imajo posamezniki in tako enostavno izključijo mladinsko organizacijo iz svojega področja dela. Slehernemu mlademu delavcu, ki pride v TOZD, so hkrati s seznanitvijo o delovnem mestu prikazane še možnosti o mladinski organizaciji ter njenemu delu ter da se s tem potem tudi lažje vključi v samoupravno delo in življenje v TOZD. Potem pa nenadoma vsa aktivnost odpove. Iz razprave je bilo moč razbrati, da se na tak način mladinski organizaciji podzvestno pripisuje manjša vrednost, kot jo ima oziroma bi jo morala imeti. Tako ne gre zanemarjati tistega, kar je mladim dano in zaupano. Sicer pa ne moremo govoriti samo o senčnih plateg. Mladi kovači so se solidno odrezali na tekmovanju kovačev Jugoslavije, na zimskem tekmovanju na Rogli pa na športnih prvenstvih železarne Ravne. Na letnih igrah kovačev Slovenije so ekipno zasedli celo prvo mesto. Njihova konferenca je izvenela s spodbudnim zaključkom. Ne kaže stati križem rok. Treba je združiti vse sile in moči za aktivno delo v ZSMS, kajti le tako bodo kos številnim problemom in nalogam, ki so pred njimi ter pred celotno družbo. To pa je hkrati tudi misel, vredna posnemanja, še zlasti za marsikatero sredino mladih v železarni.

V decembru je bila tudi seja sveta ZSMS SOZD Slovenske železarne v Ljubljani. Najprej so mladi delegati poslušali predsednika kolektivnega poslovnega odbora SOZD Igorja Uršiča, ki je prikazal trenutni gospodarski položaj Slovenskih železarn, potem pa so se

„Samo skromno stanovanje si želim“

Marsikdo bi dejal, da je enostavno nemoogoče in vendar je realnost takšna. Tudi tistega hladnega decembrskega jutra, ko smo ga obiskali. Njega in njegovo družino. Žena Dragica je bila v službi v Slovenj Gradcu, kjer dela kot šivilja v »Preventu«. Doma sta bila samo on, Stevo Rikić in njegov šest mesecev stari sin. Ko smo napisali »doma«, smo to storili namerno, kljub temu da to v pravem pomenu besede še daleč ni. Dom izzveni kot nekakšne daljne neuresničljive sanje.

Stevo je prišel iz Zvornika. Ni prvič v Sloveniji, saj je prej delal na jeseniški komunali in gradbenem podjetju, potem pa se je zaposlil v naši železarni, kjer je tudi kos kruha večji in boljši. Nato so se začele težave. Tiste čisto osnovne, stanovanjske, kot jih imenujemo. Z ženo in sinom so skupaj iskali kakšno skromno izbo, vendar zaman. Potem se je ponudila priložnost s trpkim prizvokom izkoriščanja. Na videz prijazna kmetica iz Sentjanža pri Dravogradu (ime smo namerno zamolčali), jim je odstopila podstrešje. Brž ko so se vselili s svojim bornim imetjem, pa je bila napisana že tudi pogodba o tem, kaj in kako se bo odplačevalo stanovanje. Denar sploh ni bil najpomembnejši. V pogodbi (pisani z okorno pisavo) jasno izstopa, da kolikor ne bodo pomagali pri delu na kmetiji, se morajo v dveh mesecih odseliti. Piko na »i« k temu pa je dodala še občina Dravograd, ki je takšno pogodbo razglasila za veljavno. Stvari so začele postajati nevzdržne tako kot kmetica oziroma lastnica s svojimi zahtevami.

V tem podstrešnem stanovanju ni poleg skromnega pohištva ničesar. Ni sanitarij, da o kopalnici sploh ne govorimo. Vodo za kuhanje in umivanje dobivajo z WC, kljub temu da so v hiši druga, bolj primerna mesta. Stevo je sicer vložil prošnjo za dodelitev kakšnega skromnega stanovanja, vendar zaenkrat tudi železarna ne more storiti ničesar pozitivnega. Ostane samo čakanje in upanje. Za 26-

letnega Steva, ki ga imajo delavci v kovačnici za pridnega, ter njegovo ženo in sina. Prav je, da se v času, ko se obdajamo in si izmenjujemo darila, spomnimo tudi takšnih in podobnih usod, kot je Stevova. Ko smo popražali za novoletne želje, se je dalo iz oči razbrati: »Čimprej od tod, iz te vlage in trohobe, kamorkoli.« Pa čeprav je še tako skrom-

Mladinka ali mladinec?

Iz OK ZSMS Ravne

9. decembra 1982 je bila 2. seja republiške konference ZSMS v Cankarjevem domu v Ljubljani. Osrednja točka dnevnega reda je bila obravnava problematike mladinskega prostovoljnega dela.

O tem smo v naši OK ZSMS spregovorili in oblikovali naslednja stališča in predloge:

— Glede na vedno večje pomanjkanje sredstev za različne dejavnosti mladih v občini smo oblikovali predlog, da v letu 1983 del stroškov za prevoze brigadirjev na republiške in zvezne mladinske delovne akcije pokriva RK ZSMS.

— Na seji smo zahtevali, da se sproži akcija usklajevanja standarda brigadirjev na nivoju republike in države, saj prihaja do izredno velikih odstopanj.

— Na seji smo spregovorili tudi o vlogi drugih DPO pri vključevanju v evidentiranje brigadirjev, predvsem pa pri urejevanju odstopnosti za mlade delavce; saj je podatek, da so naše brigade osiromašene za mlade delavce, študente in mlade komuniste, izredno zaškrbljujejo.

Seveda pa ne moremo mimo dejstva, da so MDA v naši republiki še vedno do neke mere neupoštevane, nimajo takšnega mesta in veljave kot v drugih republikah.

8. decembra 1982 se je na Srednji šoli tehnično naravoslovne in pedagoške usmeritve Ravne pričela mladinska politična šola, ki bo trajala do 23. februarja 1983.

V ciklusu predavanj se bodo mladi seznanili z aktualnimi nalogami ZSMS, z vlogo in formiranjem v naši družbi, s programom in statutom ZKS, z likom mladincev in likom komuniste, z aktualnimi dogajanjem doma in v svetu, z mednarodnim položajem in zunanjo politiko Jugoslavije. Organizatorja mladinske politične šole sta koordinacijski svet OO ZSMS in OO ZKS srednje šole Ravne na Koroškem.

V decembru zaključujemo v naši občini ciklus razgovorov vseh članov ZSMS na srednji šoli na Ravnah na temo »programske usmeritve in naloge ZSMS v prihodnje«. V teh razgovorih sodeluje prek 400 mladih, kar je ena izmed oblik idejnopoličnega usposabljanja.

14. decembra 1982 so člani predsedstva OK ZSMS Ravne na Koroškem na razširjeni seji spregovorili o dokumentih XI. kongresa ZSMJ. Dokumenti za kongres izredno kasnijo. V rokah smo imeli le predlog akcijskega programa, ostalih dokumentov pa nismo dobili. XI. kongres je bil 18. in 19. decembra 1982 v Beogradu. Naš »kongresnik« je bil Tone Golob, dvaindvajsetletni kvalificirani orodjar, zaposlen v TOZD TRO Prevalje.

Poleg tega so na predsedstvu na osnovi smernic problemske seje OK ZSMS in na osnovi programskih usmeritev XI. kongresa ZSMS oblikovali in sprejeli akcijske programe organov in komisij OK ZSMS Ravne na Koroškem za leto 1983.

V zadnji točki dnevnega reda pa so obravnavali in sprejeli problemsko gradivo za sejo OK ZSMS, katerega smo oblikovali na osnovi razprav v OO ZSMS. Gradivo poudarja celotno problematiko mladih pri vključevanju v delegatski sistem, poleg tega pa bomo izkoristili tudi priložnost in na konferenci ZKS izpostavili tudi probleme, s katerimi smo se srečevali na področju organizacije in izvajanja MDA.

Vključili v razprave. Seveda je bil dan podarek mladim v SOZD ter njihovim konkretnim nalogam pri razreševanju trenutne gospodarske in politične situacije. V drugem delu »seminarja« pa je bila volilna konferenca, kjer so razrešili dolžnosti dosedanjega predsednika sveta ZSMS SOZD Slovenske železarne Maksa Kragelnika. Novi predsednik je postal Zdravko Salobir iz Železarne Štore. S. J.

V POČASTITEV DNEVA JLA

Krajevna konferenca ZSMS Prevalje je v počastitev dneva JLA pripravila pester program aktivnosti, in sicer:

— v nedeljo, 19. 12. 1982 je bil v telovadnici OŠ Franja Goloba Prevalje turnir v namiznem tenisu med OO ZSMS in ekipami JLA

— prav tako v nedeljo je bilo tradicionalno kegljanje med OO ZSMS TRO, OO ZSMS Ugasle peči, ZRVS in carino

— zvečer v nedeljo je bil zabavni program z nazivom Občinski svetnik Švejk, kjer je sodeloval Rifle

— v torek, 21. 12. 1982, je bila proslava pod pokroviteljstvom ZRVS s sodelovanjem pripadnikov JLA

— v sredo, 22. 12. 1982, so mladinci obiskali vojake po karavlah koroške krajine.

Skupno je pri programu sodelovalo prek 200 mladink in mladincev.

Ljuba Frater

3. in 4. seja predsedstva občinske konference ZSMS Ravne na Koroškem

O RESOLUCIJI IN KONGRESU

Mladi so na 3. seji razpravljali o gradivu za 7. sejo vseh treh zborov skupščine občine Ravne na Koroškem. Glasni so bili predvsem o tistem delu gradiva, kjer je obravnavano kmetijstvo in turizem.

Menili so, da bodo kmetje le težko dosegli planirano prirejo mleka, saj je planiranje ne-realno. Spregovorili so o kreditih (na kmetijah). Ugotovili so, da morajo kmetje še vedno dolgo čakati na odobrenje kredita (tudi do dve leti). Koliko pa se med tem časom podražijo kmetijski stroji, tudi vemo. Kredit dobi kmet za gradnjo (ali obnovo) hleva. Se potem čudimo, da so marsikje hlevi lepši, bolje ure-

ritve 11. kongresa ZSMJ in statut ZSMJ) dobijo občinske konference v obravnavo pravočasno. Tako lahko o dokumentih 11. kongresa mladine Jugoslavije razpravljajo le forumi — to pa po mnenju mladih ni prav.

Največ časa pa so posvetili obravnavi gradiva za konferenco občinske konference ZKS Ravne na Koroškem. Potekala je na temo: vključevanje mladih v delegatski sistem. V gradivu so izpostavili delovanje mladih komunistov v mladinski organizaciji, zastopanje mladih delavcev v samoupravnih organih, delegacijah SIS in temeljnih delegacijah, problem nesodelovanja (z mladinsko organizacijo) in neodgovornost delegatov. Iz gradiva je

Kdo bo hitreje razstavil polavtomatsko puško

jeni kot stanovanjski objekti? Kmeta ne znamo pravilno stimulirati in se čudimo, da na kmetijah ostajajo le ostareli kmetje in da kmetije propadajo. V bitki, da čimveč hrane pridelamo doma, gradimo na (najbolj) rodovitnih površinah, namesto da bi gradili na obrobju (primer: Kotlje, Prevalje-Polje). Kako naj potem kmet povečuje število govedi, ovac, konj, perutnine...

Glede turizma so pozdravili akcijo, da se »koroški turizem« združi, saj je sedaj vse preveč razdrobljen. Tudi kmečkemu turizmu ne nasprotujejo. Bili pa so mnenja, da je treba opredeliti, katere kmetije naj se usmerijo v kmečki turizem. Poskrbeti moramo tudi za tržne viške, ne pa podpirati »komercialni dohodek« kmeta (od kmečkega turizma).

Na svoji 4. seji pa so spregovorili o 11. kongresu Zveze socialistične mladine Jugoslavije. Ugotovili so, da so dokumenti presplošni, ne zadevajo posebej problemov mlade generacije. Zahtevali so odgovornost (z imenom in priimkom) tistega, ki je odgovoren, da gradi vo (poročilo Zvezne konference ZSMJ, usme-

razvidno, da se mladinske organizacije preredko (seveda pa tega ne smemo posploševati) sestajajo in vse premalo razpravljajo o problemih, ki nastajajo v proizvodnem procesu: delovna in tehnološka disciplina, nagajevanje po delu in rezultatih dela, o medsebojnih odnosih, stanovanjskih problemih...

Mladi v krajevnih skupnostih se večinoma redno sestajajo (kljub pomanjkanju prostora). V delu osnovnih organizacij ZSM v krajevnih skupnostih ni čutiti dela mladih komunistov in mladih delavcev. Mladinske organizacije izgubljajo stik s svojimi delegati v organih krajevnih skupnosti in delegacijah (zastopanje mladih ni zadovoljivo). Urediti pa bo treba financiranje mladinske organizacije, saj članarina ni dovolj.

Mladi kmetovalci so v podrejenem položaju, saj nimajo pravice odločati o načinu dela in proizvodnji. Delajo le za hrano, stanovanje in obleko, le redkokdaj dobe žepnino. Se potem čudimo, da mladi kmetje delajo 8 ur v industriji, ostale ure pa doma na kmetiji? Aktiv mladih zadružnikov ugotavlja, da so mladi

kmetje preobremenjeni in jim zmanjkuje časa za aktivno delo v ZSM.

Mladi na šolah pa so premalo seznanjeni z možnostmi nadaljnega šolanja, s kadrovskimi potrebami OZD, možnostmi pridobivanja štipendij, o delu in življenju naših študentov v Ljubljani in Mariboru ter o drugih zadevah na šolah in izven njih.

Kritični so bili tudi pri obravnavi mladinskega prostovoljnega dela. V njem so nanižali svoja opažanja pri akciji »za čistejšo okolje«, o razmišljanju nekaterih tajnikov (da morajo mladi opraviti vsa dela v krajevni

skupnosti — zastoj), o problemih pri sestavljanju mladinskih delovnih brigad — kjer je premalo delavcev, študentov in mladih komunistov.

Seveda so to le najbolj kritična opažanja. Mladi so nakazali tudi rešitve, možnosti, kako bodo v svojih prizadevanjih poskušali pritegniti v delo ZSM čimveč mladih, krepi delegatski sistem, utrjevati položaj delavca. Pričakujejo pomoč, predvsem pa razumevanje, enakopravnost. Del krivde za svoje (ne)delo prevzemajo nase in je ne valijo na druga ramena.

Marjana Kjørpenčev

Mladost v pesmi, besedi in spretnosti

Mladi občine Ravne (natančneje Občinska konferenca ZSMS Ravne na Koroškem) so bili organizatorji regijskega tekmovanja »mladost v pesmi, besedi in spretnosti«. Mladi so odgovarjali na vprašanja na temo »socializem in vojna«. Pokazati pa so morali tudi, kako obvladajo večino našega splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite.

Naj opišem tekmovanje, ki je potekalo 15. decembra v Družbenem domu na Prevaljah. Zbrale so se ekipe iz vseh štirih občinskih konferenc ZSMS koroške regije. Sestavljali so jih po trije vojaki — graničarji in trije mladinci oziroma mladinke.

Najprej so reševali testne pole — 45 minut, nato so izvedli taktično orientacijski pohod. Na posameznih kontrolnih točkah so morali člani ekip določiti strani neba (sever), rešiti polo s topografskimi znaki, metati bombo in streljati z zračno puško.

Nekaj časa za premislek

Vse štiri ekipe pa so sodelovale na finalnem, javnem delu. Odgovarjale so na tri vprašanja — teorija, in izvedli 6 praktičnih nalog: določiti stran neba, obvezati rano na temenu, sestaviti in razstaviti polavtomatsko puško, sestaviti (in obleči) pelerino iz šotorskega krila, namestiti zaščitno masko v zaščitni položaj.

Ta finalni del so mladi Ravenčani popestrili s kulturnim in zabavnim programom. In treba jih je pohvaliti. Predstavili so se: pevski zbor osnovne šole Franjo Golob na Prevaljah, cimbani VVO na Prevaljah, trio Peter, folklorna skupina osnovne šole na Prevaljah, kantavtorji. Nastopajoči so se dobro pripravili.

Ne le izvajalci kulturno-zabavnega programa, tudi tekmovalci so pokazali precej znanja in spretnosti, saj je bil boj napet do konca. V času, ko to prebirate, je za nami tudi republiško tekmovanje (le-to je bilo 20. decembra v Ljubljani) in našo regijo so zastopali (kar se da uspešno) mladi iz občine Radlje ob Dravi.

Pa še rezultati:

pisni del:	točke
1. OK ZSMS Radlje ob Dravi	8
2. OK ZSMS Slovenj Gradec	6
3. OK ZSMS Ravne na Koroškem	4
4. OK ZSMS Dravograd	2

taktično-orientacijski pohod

1. OK ZSMS Ravne na Koroškem	39
2. OK ZSMS Dravograd	36
3. OK ZSMS Slovenj Gradec	33
4. OK ZSMS Radlje ob Dravi	28

teoretični del (na javnem delu)

1. OK ZSMS Ravne na Koroškem	5
2. OK ZSMS Dravograd	5
3. OK ZSMS Radlje ob Dravi	4
4. OK ZSMS Slovenj Gradec	4

spretnostni del

1. OK ZSMS Radlje ob Dravi	25
2. OK ZSMS Dravograd	21
3. OK ZSMS Ravne na Koroškem	20
4. OK ZSMS Slovenj Gradec	13

Za končno uvrstitev ekip so šteli rezultati pisnega dela in teoretičnega dela. Končni vrstni red je bil:

1. ekipa OK ZSMS Radlje ob Dravi: 12
Pasič Dragan, Šarič Blaško, Trivan Boško, Modic Mirko, Havnik Zlatka, Kus Robert.
2. ekipa OK ZSMS Slovenj Gradec: 10
Ilič Branislav, Vlahovič Velimir, Kovačević Dragan, Bordjan Adela, Blatnik Andrej, Kladnik Hinko
3. ekipa OK ZSMS Ravne na Koroškem: 9
Filkovič Ivan, Kit Jože, Šemšovič Mumir, Ozmec Miran, Đura Šaša, Paradiž Milan
4. ekipa OK ZSMS Dravograd: 7
Senad Kropalja, Knez Janez, Kladnik Tone, Meršnik Aleksander, Verdnik Aleš, Lepenek Vida.

Ekipam čestita tudi uredništvo Mladega fužinarja.

M. K.

1000 km po slovenski kolesarski transversali

(Nadaljevanje in konec)

Od prijaznih dopustnikov sva se poslovila na dan vstaje slovenskega naroda 22. julija. Želela sva čimprej priti iz obmorske gneče, da bi lahko bolj brezskrbno nadaljevala pot. Na Črnem kalu sva se še zadnjikrat ozrla dol na morje. Neznosna vročina naju je sprem-

ljala vse do Postojne, kar je pravo nasprotje lanske dveurni vožnji v močnem dežju s točo. Na poti sva povsod naletela na proslave ob prazniku. Pred vzponom na Bloke so nebo zagrnili oblaki, izza katerih se je sonce poredko prikazalo. Do Kočevja naju je podilo grmenje, ki sva ga slišala nekje v daljavi. Tu sva dobila peti žig, si poiskala prenočišče in pregnala lakoto. Deževati je začelo že, ko sva se nastanila. Ponoči naju je bliskanje in grmenje nekajkrat zbudilo in upanje, da bi zjutraj lahko nadaljevala, je kopnelo. Zaspala sva se, ker je uri pošla baterija, budilka pa je oнемela.

Sveže jutro naju je po mokri cesti pospremlilo na drugo najdaljšo etapo na transversali (163 km). Ceste so bile suhe in vzpon do Male gore in naprej ni bil hud. Pri Dvoru sva pridvela do Krke. Zapustila sva jo pri Novem mestu in mimo Kostanjevice vozila po dolgoravnih ravninah vse do Brežic. Tu je konec tako lepe Krke. Pri Brestanici sva spet zavila v hribovje in vožnja po tako razgibanem terenu dokaj utruja. Znašla sva se ob Sotli in malo dalje od Atomskih toplic premagala še zadnje hujše klance. Pred ciljem v Rogaski Slatini so naju presenetile mokre ceste. Le dvajset minut prej bi prispela, pa bi naju pošteno opralo. Ko sva uredila vse potrebno, se je prilgel počitek v parku, pa tudi ogled sicer zelo živahnega letovišča.

Sedma etapa naju je strašila z makadamom. Bala sva se, da kolesa grobega kamenja ne bi zdržala. Ko sva se znašla v Ptuj, se je izkazalo, da so bile skrbi odveč. Prečkala sva Dravo in hitela proti Ormožu. Spet sva se jezila nad slabimi cestami. Okrepčala sva se in zavila proti vinorodnemu Jeruzalemu. Da ne bo pomote, nisva se okrepčala z vinom, pač pa s sokom, ki je nadoknadil izgubljeno tekočino ob sopihanju po jeruzalemskih klancih. Spustila sva se do Ljutomera. Od tod dalje naju je redno spremljal omamni vonj s prašičjih farm, ki se je v lažji obliki pojavil le še ponekod na Gorenjskem.

Po ravnih panonskih cestah sva kmalu bila na cilju predzadnje etape. Vseeno sva etapo podaljšala in se nastanila v hotelu Radin v Radencih. Oprala sva si opremo in jo dala sušit na balkon. Tudi tokrat sva dobro in obilno jedla ter tako krepko nadoknadila, kar sva izgubila.

Po polnoči nama je nevihta že suho opremo popolnoma zmočila. Besna sva se pripravljala na zadnjo etapo, saj sva morala po nepotrebnem s seboj voziti kar kakšen kilogram več. Mimo Gornje Radgone čez Slovenske gorice do Maribora je šlo tekoče tudi zato, ker naju je gnala misel, da bova kmalu doma. Tudi cesta nama je bila tu poznana, saj sva si jo že dostikrat ogledala in jo preizkusila. Prej jasno nebo je nenadoma posivelo, pri Brestanici pa je že rahlo pršilo. Vajena naglih vremenskih sprememb sva kajpak nadaljevala pot. Žal pa ne dolgo, saj je Bobiju pred Ožbaltom eksplodirala zračnica s plaščem vred. Okvaro sva v nekaj minutah odpravila. Deževalo ni več, le težki temnosivi oblaki nad Radljami so grozili. Vse do Dravograda sva bežala pred dežjem, bila pa sva prepočasna in pranje se je začelo. V Slovenj Gradcu sva dobila še zadnji žig in premočena krenila proti domu, kjer sva zmagoslavno zapeljala v deževne železarske Ravne.

Vesela sva ponovno stala na domačih tleh. Vsi prestani naporji so bili v hipu pozabljeni, pa tudi misel na ponovitev transversale je bila kmalu potrjena.

Sedaj, ko bo zima kmalu tu, se bova rada spominjala vseh lepot, ki sva se jih naučila na popotovanju po naši ožji domovini. Gotovo bi bila zanje prikrajšana, če bi hotela pot opraviti na kakršenkoli drugi način. Zato vsem, ki se boste podali na transversalo, želiva srečno pot in seveda kar največ dni brez dežja.

Engelbert Močivnik in Bojan Pastirk

Ustvarjalno delo in družbeni razvoj

(govor ob podelitvi nagrad inovatorjem štirih koroških občin v Črni 25. 11. 1982)

Človek je lahko moder na več načinov: da se uči na lastnih napakah, kar je najdražje, da posnema druge, kar je najlažje, pa tudi tako, da opazuje, razmišlja in rešuje probleme, kar je najtežje, a edino vredno človeka.

Kitajski pregovor

219 = 8,8 % know-how
41 = 1,6 % na patente in
14 = 0,7 % na licence

— inovacijski dohodek (čista korist) množične inventivne dejavnosti znaša okoli 800 mio (80 milijard starih) din ali povprečno 250 do 300.000 din gospodarske koristi na eno uresničeno inovacijo

— avtorji rešitev so kot nadomestilo za vloženo delo in znanje prejeli v povprečju le 3 % od nastale gospodarske koristi

— 90 % vseh predlogov izhaja iz industrijskih TOZD, kar kaže, da v drugih panogah MID praktično sploh ne obstaja

— za inventivno dejavnost skrbimo organizirano le v 40, občasno pa še v 50 organizacijah združenega dela, sprejetih samoupravnih aktov pa imamo prek 800

— v 25 društvih izumiteliev in avtorjev tehničnih izboljšav (DIATI) je včlanjeno skoraj 2.500 inovatorjev

— 3.500 inovatorjev pomeni v SRS le 0,4 % vseh zaposlenih. V OZD kovinsko predelovalne, metalurške, farmacevtske panoge, kjer imajo MID organizirano, pa znaša delež inovatorjev od 2—4 % vseh zaposlenih. Tako pri nas. Kako pa v svetu?

Začetki organiziranja množične ustvarjalne dejavnosti segajo v konec preteklega stoletja, ko so nekatere nemške firme (Krupp, Borsig, Siemens, Zeiss itd.) vključile delavce v dajanje predlogov za izboljšanje poslovanja. Kakšne rezultate lahko daje vključitev znanja vseh zaposlenih, lahko vidimo tudi po prihranku delovnih mest. Tako je bilo v kriznih razmerah druge svetovne vojne prihraneno v Nemčiji leta 1940 800, v letu 1943 pa že kar 38.000 delovnih mest. Čeprav nacistično zlorabljeni in uporabljeni v vojne namene je množična ustvarjalnost vseh zaposlenih pokazala svoj pomen.

Poglejmo še en primer, ki ga v svetu imenujejo »japonski čudež«. Japonske narava s svojimi bogastvi ni posebej obdarila, dežela nima pomembnejših surovinskih ali energetskih nahajališč, obdelovalne zemlje pa le toliko, da skoraj ne zmora prehraniti svojih skromnih prebivalcev. Po drugi svetovni vojni je ostala brez svojih kolonij s skoraj popolno zombardiranim in uničenim gospodarstvom. Narodni dohodek je bil na leto 123 dolarjev na prebivalca, kar je 13 krat manj kot v Združenih državah Amerike. Leta 1980 pa je z 8000 dolarji na prebivalca Japonska ZDA že dohitela. Ob tem so se lahko bistveno dvignili osebni dohodki. Še leta 1960 je povprečna plača Japonce znašala 10 krat manj kot v ZDA in 2 krat manj kot v Zvezni republiki Nemčiji. Leta 1978 pa so bile plače le še za 20 % nižje kot v ZDA, enake kot v ZRN ter 15 % višje kot v Franciji. Eden osnovnih temeljev za ta razvoj je bil ustvarjalnost vsega naroda. Na zaposlenega Japonce pride povprečno 13,5 inovacijskih predlogov letno,

kar je 50 krat več kot v ZRN in 15 krat več kot v ZDA. V podjetjih sodobnejše industrije pri njih geslo: »Vsak delavec vsaj en predlog letno« praktično presegajo. Res je sicer, da s tako množičnostjo nekoliko pada kvaliteta predlogov, saj uresničijo le vsakega petega, v ZRN vsak tretji, v ZDA pa vsak drugi predlog.

Kako velika je danes koncentracija znanja, lahko vidimo iz naslednjih podatkov:

— razviti svet porabi 97 % vseh svetovnih sredstev za raziskave in razvoj, zaposluje 92 % znanstveno-raziskovalnega kadra in ustvarja 97 % rezultatov

— 65 % patentov, s katerimi zaščitimo pred drugimi uporabo izumov, si lastijo le 4 države (ZDA, ZSSR, ZRN in Japonska)

— v ZDA kar 25 % patentov pripada le 1 % organizacij

— avstrijska železarska družba VÖST Alpine proda v druge države letno okoli 200 patentov, vse delovne organizacije in inštituti železarstva v Jugoslaviji pa so od 1945 do 1980 ustvarile le 45 patentov itd.

Na en dinar, potrošen v množični inventivni dejavnosti, dobimo povprečno od 4 do 8 dinarjev čiste gospodarske koristi (dobička), kar je mnogo več kot iz katerega koli investicijskega vlaganja. Zato lahko upravičeno govorimo o pojavu nove oblike odvisnosti v svetu — tehnološkem kolonializmu.

Rezultate inovacijskega napredka ugotavljamo na štirih osnovnih področjih:

— **Tehnični napredek.** Obstoječe tehnologije zaradi splošnega razvoja stalno zastarevajo, zato morajo naša proizvajalna sredstva doživljati stalni napredek.

— **Produktivnost dela.** Povečanje produktivnosti dela kot rezultat uvajanja inovacij predstavlja njihovo temeljno vlogo v družbi.

— **Konkurenčnost.** Konkurenčnosti izdelku zlasti na svetovnem tržišču ne daje le cena, ampak predvsem funkcionalnost, obratovalna zanesljivost, vzdrževalnost, pa tudi oblika, kar vse je področje inovacij.

— **Organska sestava kapitala.** Razmerje med deležem živega in mrtvega (opredmetenega) dela se mora vedno bolj spreminjati v korist zadnjega, to je izločanja živega dela na račun avtomatizacije proizvodnje.

V sedanjem trenutku gospodarske in politične streznitve se bomo morali nujno spopasti z zmotami in polresnicami, ki smo si jih toliko let ponavljali

in jih poslušali ter brali ob vseh prilikah, da smo jim začeli celo verjeti. Množičnost ustvarjalnega dela ne moremo meriti s številom samoupravnih aktov, ki jih ne uresničujemo, številom odborov za inovacijsko dejavnost ali svetov za znanost, ki nimajo niti sej, ampak le z deležem delavcev, vključenih v ustvarjalno delo, številom predlogov, številom uvedenih rešitev in ustvarjeno koristjo. Na osnovi objektivnih meril moramo, žal, ugotoviti, da prave delavske ustvarjalnosti praktično nimamo. Tam, kjer obstaja, pa še daleč ne moremo govoriti o njeni množičnosti.

MNOŽIČNO USTVARJALNOST MORAMO ŠELE USTVARITI

To pa pomeni zlasti:

— prebujanje in vzpodbujanje obstoječih znanj in sposobnosti vseh zaposlenih

— organizirano uporabo idej in rešitev za neposredno racionalizacijo poslovnega procesa, dvig produktivnosti dela in izboljšanje gospodarskega položaja in

— prevzganje delavca v ustvarjalnega samoupravljalca, ki bo lahko v inovacijskem procesu sam potrjeval svojo svobodno osebnost.

Doslej smo kolikor toliko uspešno podružbili že kulturo in telesno kulturo, zato lahko na teh področjih upravičeno govorimo o delavski ustvarjalnosti in množičnosti. Dovolj dolgo in drago smo se učili na lastnih napakah, potem pa prešli na množično in nekritično posnemanje tujega. Tuji odvisnosti na področju delovnih sredstev, gradiv, informacijskih sistemov pa tudi navad in družbenih vrednot, kar je mnogo huje kot naša zadolženost, se bomo lahko upirali le z večjo naslonitvijo na lastne sile.

Kot v drugih kriznih trenutkih bo naša samoupravna socialistična družbena ureditev tudi tokrat pokazala svoje prednosti. Prepričani smo, da lahko zagotovimo tudi množičnost ustvarjalnega dela, ko bodo nekdanja udarniška gesla: »več-hitreje-boljše-ceneje« spet pridobila družbeno veljavo. To ne more biti le splošni cilj, ampak konkretna naloga vsakega in vseh, od delavca v združenem delu do vseh subjektov gospodarskega in družbenega življenja.

Ne le s svojim delom, ampak predvsem z uporabo svojega znanja bomo lahko postali »svoje srčce kovače«!

Hugo Polajner, dipl. inž.

Iz našega letošnjega koledarja

Komisije za gospodarjenje po tozdih in delovnih skupnostih so imele na koledar delovnih in prostih dni za leto 1983 več pripomb in vprašanj. Služba za sistem OD je nanje odgovorila.

SOLIDARNOSTNI DAN ZA 4. IZMENO ENKRAT DO KONCA MARCA

Sprejme se predlog TOZD Valjarna, da je v 4. izmeni možno solidarnostno delati enkrat v 1. kvartalu 1983. Kdor pa do konca marca ne bo opravil solidarnostnega dela, lahko prispeva svoj delež OD kot dopust ali pa se mu odtegne enodnevni OD pri izplačilu OD za marec 1983.

VED ZA 176 PLAČANIH UR JE NESPREMENJENA

Februarja in oktobra, ko je le 176 plačanih ur, se VED ne spre-

meni, saj sprememba ne bi bila skladna z delitvijo po delu. To je bilo uveljavljeno tudi že lani oktobra.

ŠTEVILO PLAČANIH UR NI VSAK MESEC ISTO

Čeprav v zaostrenih gospodarskih razmerah padajo realni OD, ni mogoče, da bi bilo število plačanih ur vsak mesec isto: Fond delovnih ur je namreč izračunan iz letne vsote, ta vsota, deljena z 12, pa ne da za vse mesece istega števila ur.

ZA SOLIDARNOSTNI DAN MORA PRISPEVATI VSAK

Delavec, ki je ves mesec v bolniški, in zato ne more opraviti solidarnostnega dne, mora prispevati enodnevni OD. Za takega delavca se izračuna enodnev-

Kot vsa republika, tako so se tudi koroška regija in njene delovne organizacije pri načrtovanju svojega dolgoročnega razvoja znašle v težkih razvojnih dilemah. Pospešeno industrializacijo smo gradili predvsem na prekomernem zaposlovanju, tujem tehnološkem znanju, inozemski akumulaciji (kreditih) s stalnimi zamudami, preko računatimi sredstvi in podvajanjem kapacitet celo med tozdi iste delovne organizacije. Zaostajanje razvoja lastnih surovinskih in energetskih virov, opuščanje za kmetovanje sposobnih površin, propadanje obrtnih dejavnosti, pa še kup drugih napak nas je pripeljalo v sedanjo krizno situacijo.

Problem ustvarjalnega dela je problem DRUŽBENEGA RAZVOJA, VGRAJEVANJA IN SPROTNEGA REVOLUCIONIRANJA PROIZVADJALNIH SIL IZ LASTNIH VIROV. Marx in Engels sta v Komunističnem manifestu že 1848 zapisala, da kapitalizem ne more obstajati, če ne bo revolucioniral (moderniziral) svojih proizvodnih sil. Kot vidimo, mu to že dolgo dosti dobro uspeva. Glede na vedno bolj razgrižen boj za delež na svetovnem tržišču postaja volja in sposobnost za inovacije merilo za vzpon, obstoj in propad ne le posameznih delovnih organizacij in panog, ampak tudi celotnih narodnih gospodarstev in družbenopolitičnih sistemov.

Znanje oziroma informacija postaja v kombinaciji z naravo, delom in kapitalom poseben in vse bolj pomemben proizvodni tvorec. V svetovni trgovini pridobiva trgovanje z znanjem proti trgovanju s proizvodi in proizvodnimi sredstvi vse večji delež. V novih sodebnih izdelkih znaša delež vgrajenega znanja že 50 do 70 % vrednosti izdelka.

Nadaljnji razvoj samoupravnega socializma do njegovega končnega cilja — komunizma je zato mogoče le na osnovi stalnega razvoja proizvodnih sil do tiste stopnje, ko procesa menjave dobrin ne bo določala več tržna vrednost oziroma cena, ampak naše potrebe.

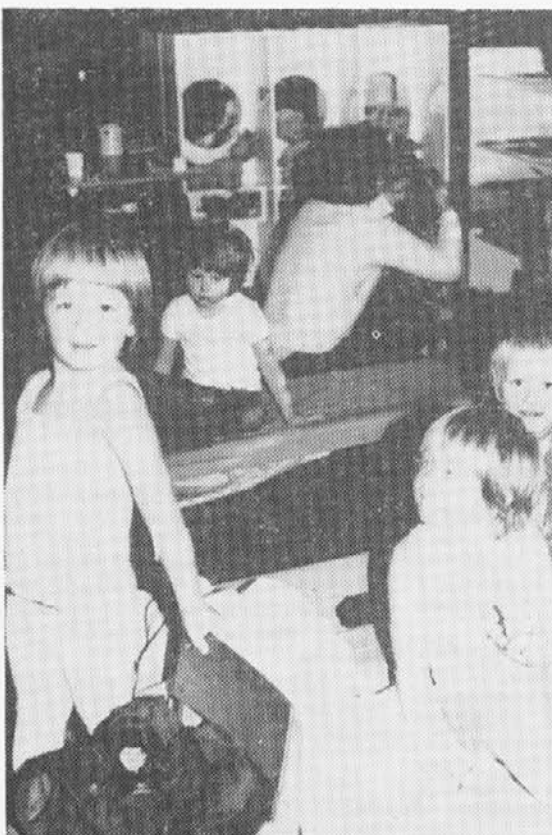
Delež proizvodnje na osnovi tujega znanja se je v preteklem srednjoročnem obdobju povečal od 40 na prek 60 %. Število sklenjenih pogodb za nakup tujega znanja (licence, zaščitne znamke, know-how, dokumentacija ipd.) je v Jugoslaviji naraščalo po 30 % letno. V tem »uvozu pameti« je znašal delež Slovenije kar 60 do 65 %. Kljub temu pa so bili osnovni viri znanja za slovensko gospodarstvo še zmeraj proizvodi na trgu, na sejmi in v prospek-
tih.

Zavod SR Slovenije za statistiko je o stanju inovacijske dejavnosti za leto 1980 zbral naslednje podatke:

— v 287 organizacijah je 2.514 predlagateljev izdelalo 3.230 predlogov

— od tega so v 257 OZD uvedli v prakso 2.474 rešitev od 2.066 avtorjev

— od uvedenih inovacij jih odpade: 2.200 = 88,9 % na tehnične izboljšave

Po počitku —
vrtec Solzice

ni OD iz nadomestila za bolniško.

DELOVNE SOBOTE ZAENKRAT OSTANEJO

Predlog, da bi delovne sobote v sistemu prostih sobot ukinili oz. da bi takrat delali samo do 12. ure in zato med tednom več, je zaenkrat nesprejemljiv. Ko bomo dogradili sistem premakljivega delovnega časa, se bomo tudi tega problema lotili celovito.

DRUGE OZD USKLAJUJEJO SVOJE KOLEDARJE Z NAŠIM

Nekateri so predlagali, da bi vse OZD v Mežiški dolini usklajale koledarje delovnih in prostih sobot. Mi smo za to, zato smo svoj predlog poslali tistim, ki so zanj zainteresirani.

V VALJARNI PO NOVM

V sistemu 4. izmene so v TOZD Valjarna sprejeli ciklus 3×2+2. Drugi tozdi bodo o možni uvedbi razpravljali potem, ko se bodo rezultati pokazali v valjarni.

POSOJILU TUDI V ŽELEZARNI — ČE POSTANETE ČLAN BLAGAJNE VZAJEMNE POMOČI

S 1. 1. letos je začel v železarni veljati pravilnik o organiziranosti in poslovanju blagajne vzajemne pomoči (BVP). Sprejela ga je skupščina blagajne konec lanskega novembra, in iz njega povzemamo najpomembnejše.

Organiziranost

BVP deluje kot organizirana samopomoč pri konferenci osnovnih organizacij sindikata v železarni. Je skupnost prostovoljno vključenih članov, ki z organiziranim zbiranjem denarnih sredstev zagotavljajo medse-

ZA NEKATERE BODO PROSTE SOBOTE V ZAČETKU IN DELOVNE KONEC MESECA

TOZD Jeklolivarna, Jeklovlek, Pnevmatični stroji in TRO so za sistem 2- in 3-izmenskega dela predlagali, da bi bile proste sobote v začetku, delovne pa na koncu meseca. Predlagali so tudi spremembo za solidarnostni dan v tem sistemu. Ugodilo se jim je in tako bo:

— januarja pri 2-izmenskem delu pri 2. izmeni 15. delovna, 29. pa prosta sobota

— marca pri 2-izmenskem delu pri 2. izmeni 5. solidarnostni dan, 12. pa prosta sobota, pri 3-izmenskem delu pri 2. izmeni isto, pri 3-izmenskem delu, pri 3. izmeni pa 12. prosta sobota in 19. solidarnostni dan

— aprila pri 2-izmenskem delu pri 2. izmeni 16. delovna in 30. prosta sobota, maja pa 14. delovna in 28. prosta sobota

— septembra pri 2-izmenskem delu pri 1. izmeni 10. delovna in 24. prosta sobota.

(Vir: dopis službe za sistem OD delavskim svetom)

bojna denarna posojila, s svojim delom pa navaja banka vse delavce, zaposlene v železarni, na varčevanje.

Članstvo

Član BVP je lahko vsak član osnovne organizacije sindikata, ki izpolni izjavo o vstopu v članstvo (dobi jo na sindikatu) in soglaša s pravilnikom. Na pristopni izjavi vsak član BVP navede znesek mesečne vloge v BVP, ki jo oddelka za obračun OD odtegne pri izplačilu OD. Vloga se plačuje redno mesečno in ne more biti manjša od 1% popre-

nega OD na zaposlenega v železarni v preteklem letu. Vsoto zaokroži odbor BVP na začetku leta na okroglo. Vsak član ima pravico kadarkoli spremeniti v izjavi navedeno višino vloge.

Posojilo

Pravico do posojila imajo člani BVP, ki so zaposleni v železarni najmanj 6 mesecev in ki imajo vplačano najmanj eno mesečno vlogo. Posojilo se daje največ v višini 20% poprečnega OD na zaposlenega v preteklem letu v železarni, odvisno od kreditne sposobnosti prosilca in stanja sredstev, s katerimi razpolaga BVP. Najvišjo možno vsoto posojila določi odbor BVP na začetku vsakega leta. V izjemnih primerih (smrt, elementarne nesreče itd.) lahko član dobi tudi večjo vsoto posojila. Na osnovi pismene vloge o tem odloča odbor BVP, vendar pa posojilo v tem primeru ne sme presegati 50% poprečnega OD na zaposlenega v železarni v preteklem letu. Odbor lahko v tem primeru določi daljši rok vračanja posojila, vendar ne daljšega od 12 mesecev. Ob dvi-

gu posojila lahko član dvigne tudi vse svoje vloge, vendar navedena posojila ne more dobiti, preden ne vrne prejšnjega. Posojilo lahko vrača vsak po lastni želji in po svoji kreditni sposobnosti, najdaljši rok plačila pa je 5 mesecev. Vloge in posojila se izplačujejo vsak torek, razen če je ta dan izplačilni za OD.

Prenehanje članstva

Če članu BVP preneha delovno razmerje v železarni, vseh obveznosti iz BVP pa ni poravnal, izda blagajnik BVP oddelku za obračun OD nalog za zadržanje izplačila OD do poravnave obveznosti iz BVP. Če član BVP umre, izplača odbor njegove vloge dedičem, prej pa obračuna morebitno neporavnano posojilo. Ob prenehanju članstva v BVP izplača odbor članu vplačane vloge, prej pa poračuna morebitne dolgove. Če odbor ne more izterjati dolga po redni poti, lahko prične postopek za vračilo dolga prek ustreznega sodišča. BVP se lahko ukine, če to sklepajo njeni člani na obnem zboru ali skupščini.

(Vir: pravilnik BVP)

Kratka analiza pavšalne odškodnine

V letu 1980 aprila smo sprejeli sedaj veljavni pravilnik o obveznostih in odgovornostih za kršitve delovnih obveznosti, ki je že opredeljeval odškodninsko odgovornost tudi s pavšalno odškodnino. Pred sprejemom tega pravilnika pavšalne odškodnine nismo poznali, temveč samo disciplinsko odgovornost. Dobra dva meseca po sprejemu pravilnika aprila 1980 smo le poskusno uvažali odškodninsko odgovornost prek pavšalne odškodnine. To poskusno spremljanje je bilo namenjeno predvsem praktičnemu izvajanju določil pravilnika, uvažanju postopka določanja višine pavšalne odškodnine in seveda tudi spremljanju odziva na to novost. Z rednim izvajanjem ugotavljanja odškodninske odgovornosti s pavšalno odškodnino in njenim statističnim spremljanjem smo tako pričeli v drugi polovici leta 1980. To je dokaj važno zato, da bodo spodaj navedeni številčni podatki bolj jasni in da gre pri letu 1980 upoštevati to ugotovitev.

Ta analiza želi v kratkem prikazati vpliv uvedbe pavšalne odškodnine na zmanjšanje števila izrečenih disciplinskih ukrepov in s tem posredno na izboljšanje delovne discipline. Nesporna je ugotovitev, da se je število izrečenih disciplinskih ukrepov po uvedbi pavšalne odškodnine zmanjšalo in da se je z njeno uvedbo tudi izboljšala delovna disciplina. Primerjava števila izrečenih disciplinskih ukrepov pred uvedbo pavšalne odškodnine in po njej je le en dokaz za zgornjo trditev, ki ni edini, vsekakor pa najbolj prezenten. Tu bi bilo treba upoštevati tudi zmanjšanje števila kršitev delovnih obveznosti, ki se niso vedno prijavljale (tako je iz vsakomesečnih poročil vrtarjev o zamujanju na delo in predčasnih odhodov z dela, odhajanju z dela med delovnim časom ... videti, da število teh kršitev delovne discipline pada).

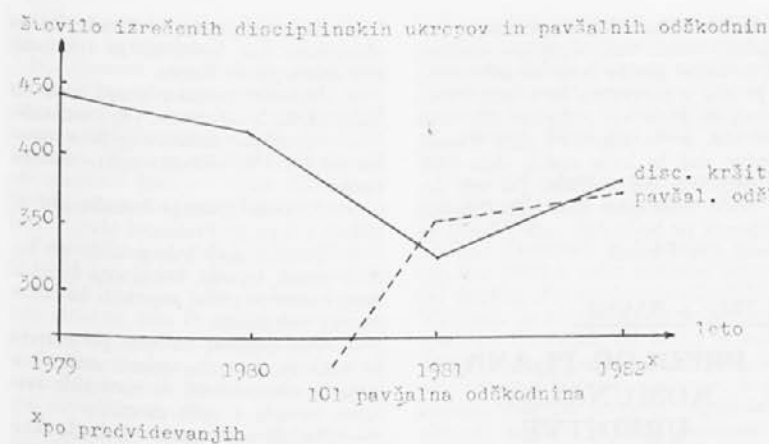
Ker pa smo statistične podatke o disciplinski odgovornosti in izrečenih ukrepih pričeli voditi z letom 1979, bo

ta primerjava možna le od tega leta naprej. Kljub temu da je primerjalno obdobje dokaj kratko, pa pove marsikaj in potrjuje ugotovitev o nujnosti in še nadaljnjem ugotavljanju odškodninske odgovornosti s pavšalno odškodnino in s tem krepitev večje delovne discipline.

— V letu 1979 pred uvedbo pavšalne odškodnine je bilo ob 4991 zaposlenih v delovni organizaciji predlaganih v disciplinski postopek 488 delavcev. Od tega je bilo v tem letu 25 nerešenih zadev in 22 ustavitve postopkov oz. oprostitev. Tako je bil dokončno izrečen 441 delavcem disciplinski ukrep zaradi kršitve delovnih obveznosti (za primerjavo: 224 opominov, 25 prenehanj delovnega razmerja).

— V letu 1980 nimamo točnih podatkov za število predlaganih v disciplinski postopek oz. izrečenih disciplinskih ukrepov pred uvedbo pavšalne odškodnine in po njej. Kot je bilo že povedano, smo pričeli z ugotavljanjem pavšalne odškodnine v drugi polovici leta 1980. Ob 5292 zaposlenih v tem letu je bilo prijavljenih v disciplinski postopek 537 delavcev. Nerešenih je 69 primerov, v 45 primerih je bil postopek ustavljen oz. izrečene oprostitve. Dokončno je bil izrečen 423 delavcem disciplinski ukrep (168 opominov, 42 prenehanj delovnega razmerja). V 101 primeru pa je že bila izrečena pavšalna odškodnina pri ugotavljanju odškodninske odgovornosti. Tu še ni opaziti očitnega vpliva uvedbe pavšalne odškodnine na zmanjšanje števila kršitev delovnih obveznosti.

— V letu 1981 je ob 5493 zaposlenih bil predlagan disciplinski postopek zoper 479 delavcev. Od tega je bil dokončno rešen postopek z ugotovljeno disciplinsko odgovornostjo zoper 323 delavcev, oz. izrečena pavšalna odškodnina zoper 351 delavcev. Tu je že opazno vidno zmanjšanje števila disciplinskih odgovornih delavcev, kar kaže tudi na povečanje delovne discipline. Seveda ne trdimo, da je izključen razlog temu uveljavljanje pavšalne od-

škodnine, je pa gotovo precej prispevala k temu.

V prvi polovici leta 1982 (do 30. 6.) je bilo ob 5568 zaposlenih predlaganih v disciplinski postopek 288 delavcev, dokončno ugotovljena disciplinska odgovornost 189 delavcem in pavšalna odškodnina 186 delavcem. Če upoštevamo, da bo v drugi polovici leta trend enak, opazimo zopet povečano število disciplinske odgovornosti delavcev in s tem tudi število kršitev. Pri tem pa ni zanemarljivo povečanje števila zaposlenih, kot tudi veliko bolj dosledno ugotavljanje kršitev delovne discipline in bolj dosledno predlaganje kršitev v disciplinski postopek. Ali se bo ta trend nadaljeval še v naslednjem letu, je težko predvideti. Domnevamo pa lahko, da bo število predlaganih delavcev v disciplinski postopek raslo, dokler se ne bo število dejanskih kršiteljev povsem približalo, če že ne izenačilo s številom predlaganih kršiteljev v disciplinski postopek. In glede na razmere, v katerih se nahajamo, in nenehna povečanja delovne discipline je to pričakovati.

Tu nimamo namena detajlno analizirati strukture kršitev delovnih obveznosti, kot tudi ne, v katerih primerih vse se je plačevala pavšalna odškodnina. V glavnem se je največkrat plačevala zaradi neopravičenega izostanka z dela (1 dan, 2 ali več dni), zamujanja na delo in predčasnega zapuščanja dela.

Iz vsega povedanega sledi, da je uvedba pavšalne odškodnine vsekakor prinesla precej pozitivnih posledic. S spoznanjem, da kršitev delovne discipline ne pomeni samo deklarativno odločitev o izreku opomina ali javnega opomina, ki se pojavljata kot najčestša ukrepa, ampak v velikih primerih tudi plačilo pavšalne odškodnine za škodo, ki je nastala zaradi kršitve delovnih obveznosti, delavci drugače gleda na spoštovanje delovnih obveznosti.

Pripravljamo tudi analizo, koliko je povratnikov oz. delavcev, ki so plačali pavšalno odškodnino dvakrat ali večkrat. Ta analiza nam bo še bolj verno prikazala dejanski vpliv uvedbe pavšalne odškodnine za krepitev delovne discipline. Mogoče bi bil učinek nekoliko večji, če bi bila ta odškodnina v poprečju večja in če bi se dosledno uveljavljala za vse kršitve, kjer nastopa tudi materialna škoda. Z novim pravilnikom o odgovornosti bomo določili o pavšalni odškodnini za posamezne kršitve poskušali določiti bolj mobilno, tako da se bo prilagajala dejanski težji posamezne kršitve.

Večkrat se nam pa postavljajo pravna vprašanja v zvezi z ugotavljanjem pavšalne odškodnine. Do sedaj težav pred SZD glede uveljavljanja pavšalne odškodnine nismo imeli. ZZD določa, da se lahko določi pavšalna odškodnina v primerih, če je škoda vplivala na delovni proces in izpolnjevanje obveznosti drugih delavcev, natančnega zneska pa ni mogoče ugotoviti ali pa bi

njegovo ugotavljanje povzročilo nesorazmerne stroške. Tu se pa postavlja vprašanje, kaj je treba ugotoviti? To, da je škoda nastala, sigurno. Ali pa je treba tudi ugotoviti, kakšna je bila ta konkretna škoda in v kakšnem znesku? V tem primeru bi se potem posluževali konkretne odškodninske odgovornosti, ne pa pavšalne. Do sedaj sodišče tega ni zahtevalo, kaže pa, da se zmerom bolj nagiba k temu. Tudi ena zadnjih odločb SZD SRS (Sp 338/82 z dne 19. 3. 1982) je glede tega vprašanja šla v to smer. Kajti odločitev, da je treba pri ugotavljanju pavšalne odškodnine ugotoviti »konkretno škodo« lahko pomeni, da moramo ugotoviti, da je škoda sploh nastala ali da moramo ugotoviti, da je škoda nastala in v kakšni konkretni višini. V tem drugem primeru po našem mnenju pavšalna odškodnina izgubi svojo najvaž-

nejšo prednost, t.j. možnost ažurnega ugotavljanja odškodninske odgovornosti z vsemi prednostmi, ki jih ima v generalni in tudi individualni preveciji.

Možnost nadaljnjega uveljavljanja pavšalne odškodnine pri zmanjševanju kršitev delovnih obveznosti vidimo v takšni obliki, kot se danes uveljavlja. Torej, da se pri posamezni kršitvi, za katero delavec odgovarja tudi disciplinsko, ugotovi tudi odškodninska odgovornost in s tem tudi, da je škoda zaradi kršitve nastala (ne pa v kakšni višini) in da se za to škodo plača pavšalna odškodnina. Primerov, da bi se ugotavljala pavšalna odškodnina brez disciplinske odgovornosti, skoraj ni, razen v primerih samovoljne prekinitve delovnega razmerja, kjer v večini primerov ne vidimo interesa, da bi zoper takšnega delavca uvedli še disciplinski postopek, vedno pa ugotavljamo odškodninsko odgovornost za škodo, ki jo je povzročil s samovoljno prekinitvijo delovnega razmerja.

Zaključimo naj z našo ugotovitvijo, da je uvedba pavšalne odškodnine v naši delovni organizaciji prinesla pozitivne premike pri urejanju in spoštovanju delovnih obveznosti in s tem delovne discipline. Pri tem je treba poudariti, ne majhen prispevek SZD iz Maribora, ki nam je večino odločitev disciplinske komisije, ki odloča o odškodninski odgovornosti, potrdilo in s tem tudi prispevalo h krepitvi zavesti delavcev za dosledno spoštovanje delovnih obveznosti in delovne discipline nasploh.

Vodja pravne službe
Drago Mežnar

Iz naših krajev

KS HOLMEC:

SAMOUPRAVA OB MEJI

Kljub mnogim težavam, s katerimi se je krajevna skupnost Holmec srečevala v preteklem letu, je skoraj v celoti izvršila vse naloge na komunalnem, hortikulturnem in samoupravnem področju. Medtem ko so lani še uspeli zbuldožirati makadamsko cesto Kralov križ—Polhov križ in Belšak (to cesto bodo posuli z gramozom letos), pa jim ni uspelo urediti ceste Draksler—Obe-rov križ. Drugače pa so minulega decembra kljub hladnemu vremenu nadaljevali dela pri ureditvi avto-busnega postajališča oz. obračališča pri mednarodnem mejnem prehodu Hol-mec.

Nekoliko manj uspešni smo bili lani pri uresničevanju krajevne samouprave in delegatskega sistema, je poudarila Mira Gerdej, tajnica holmeške krajevne skupnosti. »Ker je naša krajevna skupnost dokaj razvejena, se je večkrat zgodilo, da so bile seje sveta, skupščine in drugih organov KS nesklepčne. Pri tem ne gre za neresnost delegatov, ampak resnično za težave zaradi pomanjkanja bencina, saj naši delegati — zvečina so oddaljeni kmetje — peš res ne morejo prihajati na seje. Zato njihove težave, ki so tudi naše, povsem razumemo. Kljub pozivu OK ZSMS Ravne mladi v naši krajevni skupnosti niso nič bolj aktivni. Še vedno ugotavljamo, da mladi niso zainteresirani za svoje delo, predvsem zato, ker nimajo svojega prostora, kjer bi se lahko sestajali. Tako se že ves

čas morajo sestajati v gostilni Hauzer ali pa na Poljani.«

Zvedeli smo še, da naj bi staro zapuščeno holmsko šolo pri mejnem prehodu, ki ni nikomur v ponos, v tem letu porušili oz. minirali delavci geološkega zavoda. Sicer pa bodo ves še uporaben material odstranili krajani, preostalega pa bodo porabili pri ureditvi avtobusnih izogibalšč pri Kralu in v naselju Rudnik, ki jih bodo uredili v letu 1983.

KS DOBJA VAS:

UDARNIŠKO DO PEŠ POTI

Čeprav naj bi v tej preveljsko-ravenski krajevni skupnosti lani uredili tudi otroško igrišče na zahodni strani Gradisovega naselja, nov cestni priključek za individualne stanovanjske hiše (Večko, Došan in Kotnik), so kljub težavam (saj je skis Ravne moral v nekaterih drugih krajevskih skupnostih financirati bolj nujna dela) uspeli z udarniškim delom in s sredstvi KS urediti le peš pot — odcep na križišču v Dobji vasi.

»Za material, ki smo ga porabili pri ureditvi peš poti, je krajevna skupnost prispevala 35 tisoč dinarjev. Ureditve bi veljala mnogo več, če dela ne bi udarniško opravili sami krajani,« je poudaril Zorko Kotnik, predsednik sveta KS Dobja vas.

Lani so zgradili tudi nov most pri Grošlu in dobili načrte za ureditev otroškega igrišča, ki ga bodo v sodelovanju z delavci uredili v tem letu.

»V tem letu 1983 naj bi najprej izvršili naloge, ki niso bile realizirane lani. Prizadevali si bomo, da bo cesta na Dobji dvor dobila zaporno asfaltno prevleko. Lotili pa se bomo ureditve peš poti in kolesarske steze od Dobje vasi do Bračurnika, in prehoda čez regionalno cesto pri čistilnici Stanta, kjer največ naših krajanov prečka cesto proti Ravnam. Uredili naj bi tudi pločnik od čistilnice do križišča v Dobji vasi in obnovili javno cestno razsvetljavo Janeče — gimnazija. Naj še povem, da je končno tudi naša krajevna skupnost dobila svoje prostore v bivši Gradisovi betonarni, kjer bodo vse seje organov KS in družbenopolitičnih organizacij,« je pripomnil tov. Kotnik.

KS ČRNA NA KOROŠKEM:

STARE KINO DVORANE NI VEČ

Kljub precej hladnemu vremenu so 15. decembra v Črni pričeli rušiti staro kino dvorano, pod katero je bil tudi hlev. Rušenje je prevzela obrtna zadruga iz Slovenj Gradca. S tem so Črnjani pričeli izvajati zazidalno sanacijo središča Črne, saj bo tu že spomladi stekla prva usmerjena družbena gradnja stanovanjskih blokov, ki jo bo izvajala SIS stanovanjske skupnosti Ravne. Kdo bo gradil bloka A1 in A2, v katerih bo skupno 68 stanovanj, bo znano šele po preteku roka razpisa, je povedal Stanko Kordež, tajnik KS Črna.

Konec preteklega leta so končno novo telefonsko omrežje uredili tudi v naselju Rudarjevo, telefonske priljučke pa bodo dobili spomladi. Za ureditev telefonskega omrežja je krajevna skupnost prispevala 50 odstotkov v zemeljskih in gradbenih delih, drugo polovico, saj so dela veljala 1 milijon din, pa je prispevalo ptt podjetje Maribor, tozdr Slovenj Gradec.

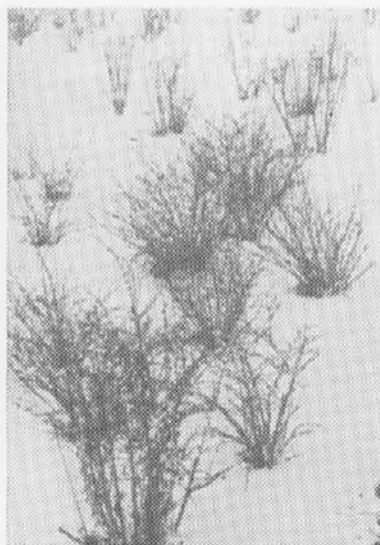
Drugače pa pri črnjanski krajevni skupnosti ugotavljajo, da so v letu 1982 kljub mnogim težavam in pomanjkanju sredstev uspeli na komunalnem in hortikulturnem področju postoriti več, kot so planirali. Dokaj obsežen plan dela si je krajevna skupnost zadala tudi za letošnje leto.

KS ČEČOVJE:

ANKETE O KOMUNALNIH POTREBAH

Ta krajevna skupnost izkazuje za lani tole dejavnost: skupščina KS je imela dve seji, svet KS sedem rednih in eno izredno sejo, komisije pri krajevni skupnosti pa eno ali dve seji. Tri seje je imel le potrošniški svet, kar je po vsem razumljivo, saj je na Čečovju še vedno precej odprtih vprašanj na področju celotne preskrbe. Najbolj delaven je v letu 1982 bil komite za SLO in družbeno samozaščito, saj je imel sedem sej. Končno so člani komiteja izdelali obrambni načrt.

Razgibano in delavno je bilo življenje temeljne delegacije in delegacij SIS. Medtem ko je temeljna delegacija imela v preteklem letu 7 sej, delegacija SIS za zdravstvo 6, za stanovanjsko gospodarstvo štiri, za pokojninsko invalidsko zavarovanje štiri, za zaposlovanje tri, za kulturo tri, za vzgojo in izobraževanje tri in za otroško varstvo tri, sta imeli delegaciji za telesno vzgojo in za socialno skrbstvo dve seji, delegacija za raziskovalno dejavnost pa eno. Baje so bile v preteklem letu vse seje delegacij SIS sklepčne, razen ene

Okraas tudi pozimi

delegacije SIS za kulturo in za zaposlovanje. — To je med drugim zapisal v letno poročilo o delu krajevne skupnosti v letu 1982 predsednik sveta KS Čečovje Stanko Rihter.

Da bi v tej ravenski krajevni skupnosti iz prve roke oz. na najbolj demokratični način zvedeli potrebe in želje na komunalnem, urbanističnem in hortikulturnem področju, so oktobra izvedli anketo, na katero se je odzvalo 25 hišnih svetov in nekaj posameznikov. Iz rezultatov se vidi, da po končani zazidavi — pred desetletji — na Čečovju, vsaj na komunalnem, urbanističnem in hortikulturnem področju ni bilo narejenega skoraj ničesar.

KS LEŠE:

LEŠKE CESTE POŠKODOVANE

Decembra so delavci tozda Stavbenik Prevalje kljub slabemu vremenu urejevali javno kanalizacijo od individualne hiše 28 sredi Leš do leške ceste, kjer je že narejen prepust. Gregor Burjak, tajnik leške krajevne skupnosti, je povedal, da je bila ureditev kanalizacije nujna, saj je voda že pričela spodjedati glavni vodovod Leše—Prevalje. Vsa dela, ki jih je financirala ravenska SKIS, so veljala 1,3 milijona din.

V letu 1983 bo KS Leše sofinancirala 500 tisoč din za položitev zaporne asfaltne prevleke na cesti Prevalje—Leše. Dela naj bi veljala okrog 1 milijon din.

»Nemalo dela nas čaka tudi pri ureditvi lokalnih makadamskih cest v naselju Leše, ki jih je močno poškodovalo jesensko neurje. Prizadevali si bomo dobiti vsaj načrte za rekonstrukcijo makadamske ceste Leše—sv. Ana—Harmonkov križ—Mežica,« je še pripomnil Gregor Burjak.

KS KOTLJE:

KOTLOVNICA NA ZEMELJSKI PLIN

Potem ko si je ravenska SKIS že novembra lani sposodila od tozda TRO Prevalje več kot 30 ton kurilnega olja za nemoteno obratovanje kotlovnice v novem naselju, je decembra tudi ta kotlovnica pričela obratovati na zemeljski plin.

Nekoliko bolj zaskrbljeni so zaradi neresnosti mariborskega cestnega podjetja, ki še vedno ni zavarovalo dela poškodovane ceste v Brdinjah, ki jo je oktobra spodjedla narasla voda.

»Decembra smo pričeli rušiti bivšo »Križanovo gostilno«. Na tem kraju bosta že v letu 1983 zrastle dva nova stanovanjska bloka B3 in B4, v katerih bo skupno okrog 20 stanovanj,« je razložil Karel Polanc, predsednik sveta KS Kotlje. »Končno je lani naši krajevni skupnosti uspelo dobiti od hotuljskega župnišča dovoljenje za odstranitev stare mežnarije, kjer bomo v prihodnjih letih zgradili še en stanovanjski blok B1. Za porušeno mežnarijo dobi hotuljsko župnišče eno novo stanovanje, s 40 do 45 m² površine.«

KS JAVORNIK-SANCE:

V LETU 1983 ZAKLJUČENA GRADNJA NA JAVORNIKU

Tudi na zadnji seji sveta javorniške krajevne skupnosti decembra lani so člani dokaj kritično izpostavili nezadovoljivo povezavo med svetom in delegacijami SIS. V tej krajevni skupnosti že nekaj časa ugotavljajo, da so delegacije pri svojem delu prepuščene same sebi in da bi na njihovih sejah morali sodelovati tudi člani sveta. Da bo povezovanje vsaj v letu 1983 boljše, so se decembra že sestali predstavniki vseh delegacij in krajevne skupnosti ter se dogovorili za boljšo metodo dela.

Veliko so razpravljali tudi o ustanovitvi skupne strokovne službe za krajevne skupnosti. Menijo, da vse ravenske KS sicer potrebujejo skupno strokovno službo, vendar samo za računovodska in knjigovodska opravila. Na decembrski seji so veliko časa porabili tudi za razpravo o odprtih vprašanjih, ki jih bodo morali rešiti v tem letu.

Že decembra smo skisu Ravne dostavili program krajevne skupnosti za leto 1982, predvsem potrebe na komunalnem in hortikulturnem področju,« je dejal Jože Samec, predsednik sveta KS Javornik-Sance. Ker bo l. 1983 na Javorniku zaključena blokovna gradnja stanovanj, si vsi želimo, da se bo naselje komunalno in hortikulturno zadovoljivo uredilo. Nekaj komunalnih del bo treba opraviti tudi v naselju Sance. Sicer pa bo letos naša prva naloga ureditev križišča in avtobusnega postajališča ob cesti Ravne—Kotlje. Uredili naj bi tudi javno razsvetljavo na Sanchi, saj je doberšen del tega naselja v temi. Končno naj bi v letu 1983 uredili tudi novo telefonsko omrežje za Sance in Prežki vrh.

Zadnje dni preteklega leta je ta krajevna skupnost dobila svoje prostore pri javorniškem gradu.

KS ŠENTANEL:

POUDAREK KOMUNALNI DEJAVNOSTI

Ta krajevna skupnost je lani za komunalno dejavnost porabila okrog 755 tisoč din, ki jih je prispeval skis Ravne. Tako je 200 tisoč din porabila za ureditev podpornega zidu in kamnite ograje okrog pokopališča, 555 tisoč din pa za razširitev ovinka na šentanelski cesti. 10 tisoč din iz 0,5 BOD je sofinancirala za ureditev zbirališča mleka, za uresničevanje krajevne samouprave in delegatskega sistema pa je porabila 111 tisoč din, je povedal Peter Plevnik, tajnik šentanelske KS.

»Končno naj bi letos ob šentanelski cesti montirali še okrog 150 metrov cestne ograje, v skupni vrednosti 150 tisoč din. 300 tisoč din naj bi stala dela

pri dokončni ureditvi avtobusnega postajališča sredi vasi. Ureditev mehanske pretočne grezne jame na robu vasi, ki je bila v programu že v letu 1982, pa naj bi stala 1,1 milijona din. 400 tisoč din je že zagotovil skis Ravne. Končno naj bi letos stekla dela tudi pri razširitvi pokopališča. Pri teh delih bodo udarniško pomagali krajanje. Prispevek pa bodo dali tudi v lesu,« je sklenil tov. Plevnik.

KS TRG — RAVNE:

PREDLOG PLANA KOMUNALNE UREDITVE

KS Trg — Ravne predstavlja zaradi širšega družbenega interesa krajanov Raven in drugih nekatere naloge za leto 1983, ki bi jih morali izvršiti za izboljšanje sedanjih težav in videnja kraja:

— Izgradnja semaforiziranega križišča pred vhodom v Železarno Ravne.

— Prestavitev avtobusne postaje na novo lokacijo pod železniško postajo.

— Izgradnja avtobusne postaje za delavce Železarne Ravne pri glavnem vhodu.

— Pridobitev gradbene dokumentacije za gradnjo mosta pri kapelici. S tem mostom se omogoči Železarni Ravne ureditev deponije odpadnega materiala in izgradnja obvoznice: Ravne—Brdinje—Kotlje—Slovenj Gradec.

— Asfaltiranje ceste od križišča pred glavnim vhodom v Železarno Ravne skozi trg do Koroškega zdravstvenega doma ter naselja Trg svobode.

— Urediti in asfaltirati parkirni prostor za 80 do 120 osebnih vozil na prostoru med mostom, Mežo, Namo in stavbo SDK — SKIS.

— Sanacija parka na Gradu, ki ga ohranjamo kot kulturno in rekreacijsko znamenitost Raven.

— Nasaditi zelenice s sadikami ob Suhi, SDK, SKIS in na Trgu svobode.

— Izgradnja otroških igrišč v naselju ob Suhi in njihovo redno vzdrževanje.

— Sprotno čiščenje kanalizacije in jaškov v trgu in Prežihovi ulici.

— Ustaviti nadaljnjo gradnjo ob Suhi v smeri letnega kopalnega bazena. Stari bazen je treba popraviti in kakovostno vzdrževati.

— Vsaj petkrat na leto, po potrebi pa večkrat, je treba oprati ceste, kot je to iz zdravstvenih in ekoloških razlogov navada v vseh mestih.

— Nadaljevati etapno regulacijo reke Suhe do izliva v Mežo.

— Izgradnja telefonskega omrežja v vaški skupnosti Dobrije — Tolsti vrh in Koroški Selovec.

KS Trg — Ravne vabi vse krajanje, da dajo dodatne predloge za ureditev zadev v letu 1983 na KS Trg — Ravne, predsedniku Dušanu Brankoviču.

MOST PRI KINO DVORANI ZAPRT?

Kljub temu da je delavcem tozda Gradis Ravne uspelo do 25. novembra (do pogodbenega roka) zgraditi nov betonski most čez Mežo pri ravenski kino dvorani, je ta za avtomobilski promet še vedno uradno zaprt. Zaprt pa je tudi za pešce, čeprav ga ti že pridno uporabljajo. Čeprav je most že novembra dobil prvo — osnovno — asfaltno prevleko in ker mora dobiti pred uradno otvoritvijo tudi zaporno plast asfalta, bo to bržkone dobil šele spomladi. Da ga ne bo zeblo, je poskrbela zima. Kot kaže, bo most resnično povsem narejen šele spomladi 1983.

Franc Rotar

NOVA ŠOLA IN VRTEC NA LEŠAH

(vtisi in misli ob otvoritvi)

27. 11. 1982 je bil datum, ki ga prebivalci krajevne skupnosti Leše prav gotovo ne bodo tako kmalu pozabili. To je datum, ko so predali namenu podružnično šolo in vrtec Leše. Sanje nekaj generacij so se tako tistega lepega jesenskega dne uresničile in z mnogih lic je odseval viden znak zadovoljstva. Kdor ni živel na Lešah, bo to težje razumel, mi, ki pa smo spremljali delo in poznamo bližnjo zgodovino, vemo, kaj nam je pomenila slovesnost ob otvoritvi.

Spomnili so se mnogi nemogočih razmer, ki so spremljale delo nekaj generacij... spomnili so se, kje je tako v jesenskih večerih zadihalo kulturno

življenje kraja... kje so se učili prvošolci, ki imajo danes že svoje prvošolce.

Ali je potem čudno, če si lahko slišal tudi takšne besede: »Dočakali smo...« »Danes sem srečen...« in še bi jih lahko našteval, bila jim je skupna ena sama misel... sanje so postale resnica.

Danes je montažni objekt Marlesa resnica in že služi svojemu namenu vzgajati in usposablja pioniirje in pomagati v življenje novi generaciji, ki bo končno uživala sadove trdega dela krajanov krajevne skupnosti Leše.

1. 1. 1983 je zaživel tudi oddelek vrtca, kjer bo dvajset cicibanov spo-

Dvorana v novi šoli na Lešah je bila polna ob Vresovem koncertu

znalo prve skrivnosti življenja, ki se mu pravi izobrazba.

Na slovesni otvoritvi so sodelovali vsi štirje razredi, ki so našli svoje prostore pod novo streho. Pesem iz grl nastopajočih je segla v srca številnih krajanov, ki so se udeležili slovesnosti ob otvoritvi šole — vrtca. Bilo je v tistem programu vse, kar je moralo biti.

Govorniki Franc Tušek, predsednik SO Ravne, Jelen Filip, predsednik sveta KS Leše, in Ivan Kušnik, ravnatelj osnovne šole Prevalje, so vsak po svoje spregovorili o pomenu nove šole, o poteku gradnje, o težavah in tudi srečnih trenutkih, ki pa so zbrani skupaj dosegli svoj cilj.

Predsednik sveta KS Leše se je zahvalil vsem, ki so kakor koli pomagali pri delu:

»Hvala vsem... srečni obrazi otrok in vseh nas naj vam bodo plačilo!« In če smem skromno zapisati, si lepšega plačila tudi nihče ni mogel zaželeli.

Se nekaj je, mimo česar ne morem. Le malo kdo, ki ni bil na Lešah bo vedel, da je pokrovitelj novi podružnični šoli na Lešah prevaljski INSTALATER. Prav je, da to omenim, tembolj, ker se zavedamo, da so nam veliko pomagali, da je bila otvoritev slovesna, da se lahko pionirski odred KARLA DOBERSKA ponaša z novim lepim praporom, ki jim ga je na otvoritvi izročil predstavnik te delovne organizacije. — Ohranili in poglobljali bomo stike z njimi.

V novi šoli je večnamenski prostor, ki bo in je že sedaj kulturno središče kraja. Dvoranica, ki sprejme okrog 150 ljudi, bo prizorišče vsega tistega kar nas je nekaj zapisanih kultur najteže pričakalo. Kako smo jo pogrešali, po več podatek, da se je na prvi kulturni prireditvi, ko je gostoval prevaljski VRES, zbralo čez stoštrideset ljudi, ki so znali prisluhniti pesmi enega naših vrhunskih zborov s tako zavzetostjo, da je tudi pevce, vajene dobre ga odziva, presenetilo.

Da to ni slučaj, je priča gostovanje moškega pevskega zbora SENTANELSKI PAVRI in FOLKLORE KUD SENTANEL, ko se je zbralo še nekaj več ljudi in je bila dvoranica dobesedno nabita.

Zaorali smo torej ledino, globoko v naš čas je videti te sledove... seme,

ki bo padlo v te brazde, nam bo rodilo nove in nove kulturne dosežke, dihi kulturnih dobrin pa mora v srcih naših krajanov krepiti zavest in spoznanje, da je to govorica, ki nas zbližuje, krepi, pomaga iskati pot tudi k osebni sreči.

Pionirski odred podružnice osnovne šole Prevalje nosi ime rojaka KARLA DOBERSKA.

Karel Doberšek je bil rojen na Lešah leta 1889 v slabo situirani knapovski družini. Po končanem učiteljskem v Mariboru je bil učitelj in šolski upravitelj na Prevaljah, od koder je redno dolga leta hodil učiti tudi na Leše, kjer pa ni vzgajal le otrok, pač pa si je prizadeval tudi pri kulturni vzgoji odraslih, ki so bili aktivni predvsem na gledališkem področju. 1929 leta mu je Slovenska šolska matica izdala knjigo »Vpliv socialnih razmer na razvoj otroka na Prevaljah«. Po izdaji te knjige je njegovo delo na področju naprednega delavskega gibanja postalo vedno izrazitejše. Sodeloval je tudi v tako imenovanem osvobodilnem taboru na Lešah 1939, ki so ga organizirali napredni mariborski študenti.

Takoj po zasedbi Jugoslavije je bil skupaj z družino interniran v Srbijo, od koder se je vrnil 1945 in nadaljeval svoje delo na prosvetnem in kulturnem področju vse do svoje smrti.

Če lahko o nekem kraju zapišemo v današnjem času, da je začel pisati nove vrstice v svojo zgodovino, potem lahko mirno rečem, da smo tudi Lešanarji tistega novembra dne v času praznovanja rojstnega dne naše domovine, začeli pisati nove vrstice v svojo bogato zgodovino.

Samevale bodo strme stopnice, ki vodijo tja nad trgovino, v tiste prostore, ki so včasih bili središče našega samoupravnega in kulturnega življenja. Nova vrata so se odprla, nov list se je obrnil z datumom 27. 11. 1982.

Šola, vrtec, krajevna skupnost, vse družbenopolitične organizacije, društva v kraju so se združila pod isto streho v enotno in homogeno povezano celoto, ki ji enostavno rečemo krajevna skupnost.

Ura pa neusmiljeno pretaka sekunde v večnost in večerna mehko vsak večer zlepi krila dnevu... noč... nov dan, novo jutro, nov čas.

Rudi Mlinar

Vsi ti trije dejavniki se v enakomernem deležu prepletajo med seboj. Zelo zaskrbljujoče je, da mladi čedalje bolj segajo po alkoholu.

Mlad človek je pogosto neučakan v mnogih pogledih. Rad bi hitro odrasel, čimprej bi rad marsikaj imel, še danes veliko doživel, do jutri bi se rad znebil manjvrednostnih občutij. Vse te želje so normalne, le na hitro jih ni mogoče uresničiti. Potrebno je dolgotrajno, sistematično učenje, delo ter raznovrstno udejstvovanje, da dosežemo vsaj nekatere življenjske cilje. Naučiti se je treba odpovedovati se kratkotrajnim ugodnostim za uresničevanje dolgoročnih ciljev. Mlad človek potrebuje tudi vzore. Rad posnema odrasle v dobrem in slabem. Tako mladi posnemajo odrasle glede zabave, sprostitve, odnosov med spoloma, ljubezni itd. Mladi hitro spoznajo, da pri nas ni zabavnih prireditev brez alkohola, da tisti, ki pijejo, ne prenesejo ob sebi treznih ljudi. Zabava ob alkoholu je mladim še posebej privlačna, ker jim daje varljiv občutek odraslosti in zrelosti. Alkohol človeka pomiri, omogoča sprostitve, razveže jezik, nas ohrabri, prežene zaskrbljenost in prav zato je nevaren. Vsakodnevnne težave je treba premagati z razmišljanjem, globljim pogledom vase, s pogovorom s prijateljem, z učenjem, z delom, s športom, z izleti

v naravo. Beg v omamo ne rešuje, pač pa reševanje odlaga. Brez treznega prebolevanja življenjskih stisk si ne moremo predstavljati našega zorenja. Če poskušamo premagati stisko z omamo, se bomo prisiljeni pogosto omamljati, kajti življenje je lepo, a tudi trdo in neizprosno.

Ob koncu bi povedal nekaj nasvetov iz knjige Jožeta Ramovša Alkoholno omamljen.

Kako ostati do smrti zmeren pivec

1. Bodi zmeren, srce in pamet sta dragocenejša kot pivski užitek ali prepoln želodec!
2. Ne pij, kadar si v zagati ali notranji stiski. To je beg pred stvarnostjo. Človek si, spoprimi se z njo!
3. Ne pij, če te mika cenen pivski užitek, potrudi se za zdrave radosti, ki jih v življenju ne manjka!
4. Ne navadi se gasiti žeje z alkoholno pijačo. Telo potrebuje tekočino, ne strupa!
5. Ne pij močnih alkoholnih pijač! Ne pij na prazen želodec!
6. Takoj se umakni iz pijane družbe!
7. Spoznaj sebe in alkoholizem in imej odprte oči za črno kroniko njegovih posledic okrog sebe!
8. Ne pozabi na pristna domača praznovanja in družabna srečanja!

PARAZITI — GLISTE

so v vsakdanji praksi že dokaj pogost vzrok, ki pripelje bolnika zaradi različnih težav v zdravstveno ustanovo. Precej glistavosti odkrijemo tudi pri živiliških pregledih, čeprav se posamezniki počutijo povsem zdravi. Pa vendar s svojim prikritim obolenjem ogrožajo ožjo in širšo okolico.

Prenos okužbe

Gliste (črvi) so prebivalci črevesja ljudi in živali. Razmnožujejo se z jajčeci, ki z iztrebki prehajajo iz črevesja v zunanji svet, kjer v ugodnih razmerah (zrak, vlaga, temperatura) hitro zorijo. Eden najpomembnejših vzrokov za glistavost je slaba osebna higiena, saj pridejo jajčeca v prebavila človeka prek umazanih rok, hrane in vode.

Jajčeca male otroške gliste pridejo v okolje že zrela, zato se bolezen širi s kontaktom, prek umazanih rok in predmetov, z vdihavanjem prahu, v katerem so jajčeca, ali pa prek hrane, onesnažene z iztrebki. Ta vrsta glistavosti je dolgotrajna, saj bolnik ne preneha prenašati jajčeca iz debelega črevesa v usta. V primeru, ko do ponovnih infekcij ne prihaja, se glistavost sama od sebe pozdravi v dobi nekaj tednov do nekaj mesecev.

Glistavost je predvsem obolenje majhnih otrok prav zaradi njihovih

slabih higienskih navad, hkrati pa je to dokaz slabe higiene odraslih.

Sopojavi oz. komplikacije glistavosti

Ljudje na prisotnost parazitov različno reagirajo. Nekateri prenašajo glistavost brez vidnih težav, pri drugih nastopijo težave že pri prisotnosti manjšega števila parazitov v črevesju. Za glistavost so značilne naslednje motnje: slabost, krči, driske, zaprtja, izguba apetita in hujšanje. Pri dolgotrajni glistavosti se lahko pojavi tudi slabokrvnost.

Glistavost ni nedolžna bolezen, zato moramo biti nanjo pozorni, ker lahko pride do različnih komplikacij. Gliste, zvite v klobčič, lahko zamašijo črevo. Prek želodca lahko preidejo v sapnik in nato v nos in usta ali pa ostanejo v sapniku, kar lahko povzroči pri otrocih zadušitve. Gliste lahko preidejo tudi v žolčne kanale in naprej v žolčni mehur in jetra, s čimer lahko izzovejo zlatenico in težave, podobne vnetju jeter ali žolčnim kamnom.

Pri občutljivih ljudeh povzroča glistavost glavobol, vrtoglavico in celo božastne napade.

Preprečevanje glistavosti

Kot pri vseh črevesnih obolenjih je tudi pri preprečevanju glistavosti na

Z D R A V J E

PRAZNIKI — POPIVANJA — PROBLEMI

Novo leto, dan žena, pust... so prazniki, ko se praznuje, popiva in tudi razdira dobre družinske odnose. Tako je že kar navada, da imajo socialne službe največ problemov ob praznikih in po njih. Zato hočemo z nekaj prispevki o alkoholizmu v teh mesecih prispevati k zmanjšanju tega problema, ki tare veliko družin in posameznikov. Članke je prispeval spec. splošne medicine dr. Franc Heber, ki je s svojim delom in usposabljanjem pridobil veliko izkušenj pri sodobnem zdravljenju alkoholizma.

»ALKOHOLIZEM JE RAZVREDNOTENJE ČLOVEKA«

Alkoholizem je najbolj razširjena socialna bolezen. V Sloveniji je približno 5% odraslega prebivalstva alkoholikov. Ob vsakem alkoholiku trpi tudi njegova družina. Velika večina mladostnikov, ki se znajde v prevzgojnih zavodih ali pa so slabi učenci, je iz družin alkoholikov. Družbena škoda je ogromna (bolezenski izostanki, invalidi-

ske upokojitve, nesreče, materialna škoda...)

Alkoholizem se prične s pogostim družabnim popivanjem (zloraba alkohola). Pogosta vinjenost pa je zanesljiv znak alkoholizma. Človek, ki se opi-ja, pa ne da veliko nase. Pijanost je popolno razčlovečenje in tisti, ki da kaj nase, ne bo dovolil ponovnega pijanskega razčlovečenja.

Vinjen človek naredi vedno več napak kot trezen in zaradi tega zaide v težave. Okolje na te spremembe reagira in alkoholik prične iskati opravičila. Prične se osebnostni in telesni propad.

Alkoholizem je sigurno smrtna bolezen, saj umirajo alkoholiki povprečno 15 let prej kot ostali ljudje. Pri raku je to skrajšanje življenjske dobe 10 let.

Poglaviti razlogi za razvoj alkoholizma so:

1. alkohol — njegova ponudba in dostopnost
2. okolje, v katerem človek živi
3. človekova osebnost

Navzočnost jajčec parazitov ugotavljamo z mikroskopsko preiskavo

prvem mestu dobra osebna in splošna higiena. Tu mislimo predvsem na prepoved prostega odlaganja iztrebkov v naravo, na redno umivanje rok pod tekočo vodo z uporabo mila in krtačke in na kratko pristrizene in čiste nohte. Poudarjamo tudi redno menjavanje osebne in posteljnega perila ter dnevno brisanje prahu po podu in predmetih. S sadja in zelenjave jajčec parazitov ni mogoče odstraniti samo s

pranjem pod tekočo vodo, pač pa so jajčeca zelo občutljiva na povečano temperaturo. Če sadje ali zelenjavo pustimo eno minuto v vroči vodi (najmanj 50°C), se ne zmanjša niti kalorična niti biološka vrednost živila, uničijo pa se jajčeca parazitov.

Torej, orožje zoper glstavosti je tu. Treba ga je le uporabiti, pa se zagotovo obranimo infekcije.

HES Ravne

BESEDE ZA LETO 1983

Stopili smo v leto 1983. Drug drugemu želimo vse najboljše. Kdo ve, kaj vse bo prišlo nad nas v tem letu. Skrbi, negotovosti bodo prežale na nas. Zato potrebujemo mnogo poguma, mnogo medsebojne povezave, mnogo tovarštva. Moramo imeti stalno misel, ki nam pomaga, da bomo čuječi stopali v bodočnost z zavestjo, da smo potrebni drug drugemu, da brez pomoči sodelavca, brez lepe besede nič ne moremo storiti.

Priznati moramo, da smo v težkem položaju. Zato moramo znati vsako stvar prav preučiti, ali nam je potrebna, nam bo koristila ali pa bo le vzorec brez vrednosti. Naučimo se pravilno misliti, ker s trezno presojo bomo premagovali ovire.

Glavno je, da je med nami ljubezen do dela in do naših sodelavcev, ki ob naši strani to delo opravljajo. Vzeti

moremo ljubezen do dela kot človeško potrebo za obstoj.

Ni lepšega darila kot to, da je človek človeku odkrit, da znamo na delovnih mestih ustvariti takšno ozračje, da smo zadovoljni. Nobeno delo ni težko, če ga opravljamo z veseljem, z mislijo, da bo naš izdelek nekdo prijel v roke, ga naprej obdeloval ali uporabljal.

Zavedamo se, da so nam poverjene velike naloge in dolžnosti. Naša družba nam je zaupala tovarne v oblast. Delavec danes odloča, zato mora poznati tudi ceno svojih sadov.

Če bomo vse to poznali in znali po takšnih načelih delati, bo za nas vse leto 1983 dobro.

Tito je rekel: Bratstvo in enotnost krepi moč narodov!

Viktor Levovnik

KULTURA

BILI SMO NA KONCERTU V CANKARJEVEM DOMU V LJUBLJANI

2. novembra smo kulturni animatorji in z njimi tudi nekateri drugi kulturni delavci iz železarne obiskali Cankarjev dom (CD) v Ljubljani. Ta ogled novega kulturnega hrama in kongresnega centra nam je omogočil TOZD Družbeni standard v organizaciji kulturnega organizatorja tov. Mirka Angelija. Poleg ogleda CD smo bili obiskovalci deležni tudi orgelskega koncerta našega mojstra-orglarja Huberta Berganta — profesorja na Akademiji za glasbo v Ljubljani. To je bil tudi njegov prvi koncert na novih orglah.

Velika dvorana CD sprejme 1500 poslušalcev. Bila je popolnoma zasedena. Za mnoge naše obiskovalce je bil orgelski koncert svojstveno doživetje, mnogim prvo srečanje s to zvrstjo glasbe nasploh. Orgelski koncerti so pri nas v zadnjih letih postali že kar redne oblike glasbenega delovanja naših in tujih orglarjev, seveda pa so ti koncerti do sedaj lahko bili le v cerkvah, saj naše koncertne dvorane v Sloveniji vse do danes niso imele orgel. Ta zvrst glasbe ima veliko število poslušalcev, med njimi tudi mnogo mladih. Nove orgle v CD odpirajo na široko vrata izvajanju velikih instrumentalno-vokalnih del, ki jih do sedaj nismo mogli izvajati (tudi zaradi prostorske utesenosti naših koncertnih dvoran).

Prvi orgelski koncert Huberta Berganta je predstavil poslušalcem precej orgelske literature od 17. stoletja do danes. Med izbranimi skladbami smo poslušali dela skladateljev L. N. Clémabaulta (1667—1749), L. Marchanda (1669—1732), dela velikega J. S. Bacha (1685—1750), D. Zipolija (1688 do 1726), Fantazija in fuga na koral »Ad nos, ad salutarem undam« Franza Liszta (1811—1886) je bila deležna še posebne pozornosti in navdušenja — morda zaradi prikaza močnejše zvočnosti orgel in virtuoznosti koncertanta —, sledila so dela skladateljev Viernena (1870—1937), M. Regerja (1873 do

1916), tudi skladbe domačih skladateljev smo čuli — Pavla Sivica (1908) in Primoža Ramovša (1921), koncert pa sta zaključili skladbi dveh velikih sodobnikov Petra Ebna in Oliviera Messiaena. Tudi dodatek po burnem aplavzu ni izostal.

Bil je to bogat glasbeni večer, poln veličastnega zvoka v dobro akustični dvorani, večer, ki bi ga bili radi deležni še večkrat.

Morda bi naše bralce zanimalo kaj več o tem mogočnem instrumentu: Orgle v CD je po javnem mednarodnem natečaju, na katerega se je odzvalo kar 25 izvajalcev iz raznih evropskih držav, izdelala firma Schuke iz Zahodne Berlina. Veljale so milijon stotisoč DM (ali približno tri stotine milijard dinarjev), torej jim zares pripada naslov kraljice instrumentov.

Ljubljanske orgle so največje v Jugoslaviji. Imajo štiri manuale oz. igralnike in 60 registrov. Posebnost je v italijanskem igralniku in v registru španskih trobent. Orgle imajo 6000 piščali, največja ima prostornino 380 litrov. Podobne, vendar manjše orgle imajo v Dubrovniku, v Domu sindikatov v Beogradu, v zagrebški dvorani Vatroslav Lisinski (te in orgle v mari-borski stolnici je izdelala firma Walker iz Zahodne Nemčije).

Izbor registrov je pri naročanju orgel najpomembnejše opravilo. Pri tem je sodelovalo več naših strokovnjakov skupaj s proizvajalcem Schukejem (ki je tudi profesor na Akademiji v Berlinu). Zgledovali so se po zvoku piranskih-Nakičevih orgel. Štirimanualne orgle z izbranimi šestdesetimi registri bodo omogočale izvajanje celotne orgelske literature v pristni zvočni podobnosti glasbenih del. Uglasevanje orgel je posebej zahtevno delo. Celotna ekipa pod vodstvom Klauza Bukovskega iz Berlina je uglasevala orgle 12 tednov po 10 ur na dan. Delo je bilo možno opravljati le v nočnih urah, ko je

bilo vse tiho in mirno. Vsako od 6000 piščali je bilo treba posebej uglasiti.

Slovenci smo s CD veliko pridobili; kulturni in kongresni center, ki bo omogočal izvajanje vseh vrst kulturnih prireditev. Ljubljana bo s CD lahko postala kongresni center tudi mednarodnih razsežnosti.

In kaj lahko pomeni CD nam železarjem in našim družinam? Programe prireditev že dobivamo, za vso sezono vnaprej jih že imamo. Obiskovalci izven Ljubljane imamo 10% popusta na vstopnino. Ostane nam torej le še organiziran pristop do obiskov v CD. Na konferenci delegatov za kulturo v železarni in v posameznih TOZD se že kaže zanimanje za obiskovanje predstav. Predlagamo torej, da bi kulturni organizator skupaj z ostalimi animatorji obveščal (prek NOVIC) o zanimivih predstavah v CD, zbiral prijave in v

primeru zadostnega odziva organiziral prevoz in nabavo vstopnic. Verjetno bi marsikdo vsaj enkrat v sezoni bil pripravljen odšteti 300 dinarjev (toliko bi približno veljal prevoz in vstopnica) za ogled predstave v CD. O takih možnostih pa bi lahko razmišljali tudi po sindikalnih skupinah, kjer so vse do nedavnega imeli v mislih pretežno le akcije s področja športnih tekmovanj in rekreacije.

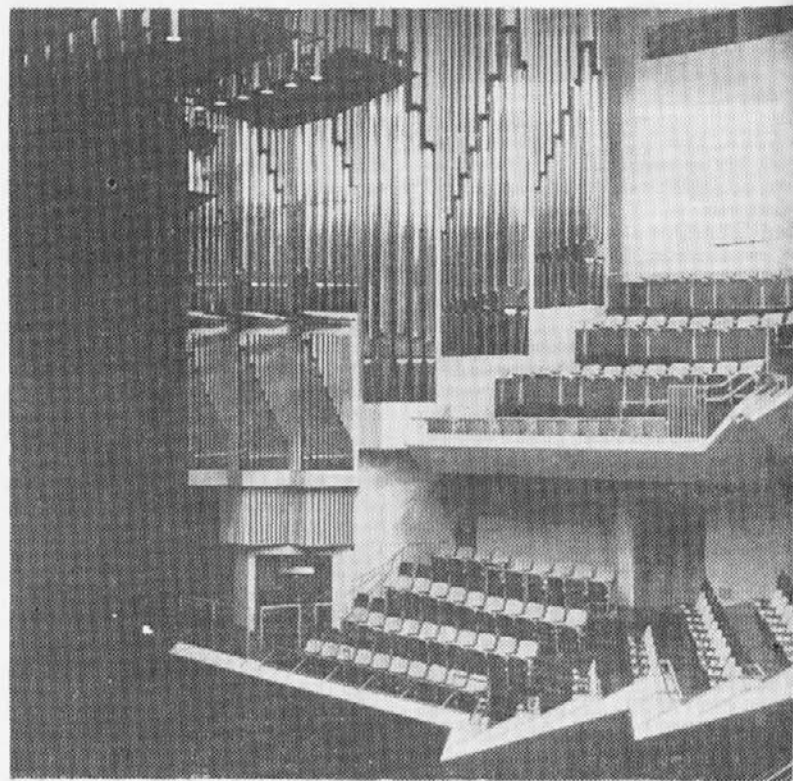
Pred vhomom CD stoji lep spomenik Ivana Cankarja. Poleg pisateljeve podobe je na njem možno razbrati tudi citat:

MOJE DELO JE SLUTNJA ZARJE

Ivan Cankar

Zaželimo si torej, da bi ta zarja zasijala tudi na železarske Ravne.

Joško Kert

Del velike dvorane in orgle v Cankarjevem domu

KULTURNA KRONIKA

V STROJNSKI REKI SE GREJO PO SVOJE

Nekaj jih je v Strojnski Reki, ki se na vse pretege trudijo za svoje ljudi. Tako tudi, predvsem po zaslugi dijakinje Anice Šumnik, lanski 29. november v tej mali krajevni skupnosti ni šel mimo. Proslava z recitacijami, pesmimi in plesi v spomin znamenitega leta 1943 je na večer pred praznikom zbrala ljudi, da niso čepeli le doma, in zbudila praznične občutke.

Čez teden dni so se na oglašnih deskah in utah spet pokazali plakati: pridite, bo Sneguljčica! Spet se je nabralo več kot pol dvorane v mladinskem domu in spet se je izkazala Anica kot režiserka in kot povezovalka. Igrice je bilo namreč prehitro konec, otroci pa pripravljeni še nastopati. In so peli in plesali in recitali — kar sproti, kar se je pač kdo spomnil, da zna. Nepripravljeni »pokaži, kaj znaš« je navdušil.

Je šlo v Strojnski Reki tistikrat dvakrat za umetniške nastope? Prav gotovo ne! Šlo je za čisto navadno, a srčno spletnje nitk med nastopajočimi in tistimi v dvorani, da bi kdaj postale močne vezi v eni krajevni skupnosti, in šlo je za kulturo. Kako izbrušeno — pa tako gledano — ni najpomembnejše.

Helena Merkač

VRESOVE NOVOLETNE ČESTITKE

Ze zelo zgodaj v decembru so začeli vresovci voščiti za srečno in zadovoljno leto 1983; in komaj, saj so voščili mnogim: Lešanom, dijakom ravnanskega centra za usmerjeno izobraževanje, Črnjanom, slovenskim gimnazijcem v Celovcu, Sentanelcem in Strojancem ter nazadnje svojim Prevalčanom.

Na Lešah in v črni so bili prvič, na Lešah v novi šoli in v Črni v novem kulturnem domu,

Iz vrtca Solzice

na Strojni pa že drugič v novi šoli. Donela je pesem v teh čudovitih prostorih, in kašna škoda bi bila, če ne bi. Prej smo garali vsi, zdaj pa bi kulturni hrami nemeli! Svojstven je bil koncert za 2. letnik usmerjenega izobraževanja na Ravnah. Glasbena učna ura je dijake navdušila in hoteli so še, mnogi pa so sploh prvič imeli priliko spoznati živo vokalno glasbo.

Na celovški gimnaziji je Vres pel zopet po štirih letih, in zopet so mu iskreno zaploskali; srca čez mejo so namreč za pesem še bolj široka.

S preveljskim novoletnim koncertom, na katerem sta nastopila tudi šaleška folklorna skupina Koleda iz Titovega Velenja in pihalni orkester DPD Svoboda s Prevalje, je Vres sklenil leto, kljub mnogim težavam, ki tarejo ljubitelstvo, uspešno: veliko zaradi železnih pevovodje volje in predvsem veliko zaradi pevcev, ki jim je vse misel, da »pesem ta mladost, veselje in lepoto nosi, iz naših src do vašega srca.«

Tudi leto 1983 naj bo za vas tako uspešno!

H. M.

RAZSTAVA SLIKARSKE KOLONIJE

Novembra je bila v Likovnem salonu na Ravnah razstava slikarske kolonije 82. Po njej smo bogatejši za šest umetniških del,

saj vsak udeleženec v skladu s pravilnikom podari organizatorju po eno sliko.

Značilnost lanske kolonije je, da v umetniških upodobitvah bolj kot prejšnja leta prevladuje krajina. Tako v akvarelih Aladina Lanca vidimo, da mu je koroška pokrajina mehka, zastrto prosojna in nežna. Drugače so Leše Alenke Kham-Pičman v treh ali štirih barvnih lisah iste tehnike, med tem ko so olja zeleno-modra, izmed katerih izstopa slika »V objetju Uršlje gore«.

Vida Slivnik-Belantič se je predstavila v akrilu. Dalj časa se zapiše v spomin »Mline«, ki je s hitrimi zamahi čopiča videti kot zadnji hip iztrgan pozabi in propadu.

Domačin Stanislav Bricman je predstavnik mnogim všečne in tudi najbolj razumljene smeri v slikarstvu — realizma. V olju je naslikal več domačij.

Milutin Mojsilović s svojimi prepolnimi platni še najmanj ogreje.

In šesta umetnica Liza Lik, edina, ki motiva ni iskala samo v krajini, marveč tudi v železarni, je v oglju in grafitu upodobila še »Čas prede« in detajl ene naših kalic.

Vtisi so bežni, stvaritve trajne, naš časopis pa odprti tudi strokovnim mnenjem.

Z. S.

PRISRČEN KONCERT MLADIH

Oni večer so bili vsi sedeži v Titovem domu polni, ob stenah pa komajda dovolj stojišč za mlado publiko, ki je prišla poslušat znane in manj znane pevce in ansamble iz naše doline. Posrečene in prisrčne samonajave so v dvorani ustvarjale sproščeno vzdušje, ki je ves čas ostajalo v mejah dobrega okusa s ploskanjem in žvižganjem vred. In če bi sodili našo mladino po tem koncertu, ki ga je pripravil center za klubsko dejavnost mladih, bi morali reči, da je mirna, obvladana, nerazbijaška tako v dvorani kot na odru.

Zvečine so se nastopajoči predstavili z liričnimi, nostalgičnimi ljubezenskimi pesmimi, tu in tam je bilo slišati tudi kaj družbeno kritičnega ali ubranega na nomovinska čustva. Tako vsebinsko, glasbeno pa, kot se tačas igra v Sloveniji in drugod — nič pretresljivega, novega ali izrazito sa-

Dober dan, malčki!

mosvojega, bolj iskanja in posnemanja. So pa zato vsi še zelo mladi in odprti poti je mnogo — vztrajnost naslednjih let jih utegne samo oplemeniti. Tudi malo jih ni, zato se bodo nekateri že zaradi konkurence bolj trudili. Zares, kar precej se jih je predstavilo oni večer: ansambel Karantanija, Adam Šisernik-Švajs, ansambel Stratosfera, Mojca in Stanč Lodrant; Vlado Paternuš, ansambel Energija, trio Peter, Bojan Beber, Damjan Zih, duo Kora, duo Peca, Janez Legner, ansambel Žogica—marogica in Spomenko.

Škoda, da je bil koncert predolg (trajal je več kot tri ure), dovolj bi bilo, da se vsak predstavi z dvema pesmima, ne pa s tremi ali celo štirimi. To je organizacijska napaka, ki jo lahko na naslednji prireditvi popravijo, teh pa bo še nekaj, sprva več glasbenih, kasneje tudi z drugih področij, saj so kulturne potrebe mladih mnogovrstne.

Pomanjkljivosti pa ne morejo zasenčiti vzpodbudnega dejstva, da se je med mladino začelo prebujati kulturno življenje, niti očitnih dokazov (zadnji koncert), da ga potrebujejo in želijo, zato centru za klubsko dejavnost mladih od srca želimo, da bi pripravljal vedno več in kvalitetno.

Z. Strgar

V LIKOVNEM SALONU RAZSTAVLJALI ŠTUDENTJE ALU

21. decembra se je v Likovnem salonu na Ravnah predstavilo 30 študentov v slikah, skulpturah in grafiki s 43 deli.

Iz uvodne besede prof. Marijana Tršarja, natisnjene na notranji strani vabila, povzemamo:

»Razstava razgrinja pred nami značilen prerez študijskih dosežkov tekočega leta višjih letnikov in specialk za slikarstvo, kiparstvo in grafiko. Sila raznorodna je vsebinska in slogovna bera razstavljenih del: od tihožitij in figuralnih kompozicij do docela abstraktnih podob; od interpretacij narave, kjer bolj ali manj še razločimo obrise predmetnosti, do takšnih, kjer so ti docela zamagljeni, prelivajoči se v mavrice črno-belih in barvnih potez, ki se — živeče same po sebi — izražajo zgolj s svojo barvno ža-

rilnostjo, s svetlotemnimi stopnjevami ter z ritmično raznolikostjo. In v kiparstvu — mimo plastično obdelanih gmot, se pravi, z iskanjem notranjega bolj umirjenega ali bolj dinamičnega ravnesja.

Kot razstava naših najmlajših slikarjev, grafikov in kiparjev, šele dozorevajočih v umetniške osebnosti, pa nam razgrnitev njihovih del omogoča tudi pogled v naš likovni jutrišnji dan — napoveduje torej, kakšna utegne biti naša nastopajoča ustvarjalna generacija. Visoka kvalitetna raven pa pestrost likovnih pobud, ki odmevajo malone v vseh sodobnih slogovnih naravnostih, sta obet in zagotovilo za nadaljnjo plodovito rast slovenske likovne umetnosti.«

KOROŠKI KINEMATOGRAFI V JANUARJU

Koroški kinematografi Črna, Zerjav, Mežica, Prevalje, Ravne, Dravograd, Slovenj Gradec, Kotlje, Mislinja in Podgorje bodo predvdomo 1. januarja 1983 predvajali naslednje filme.

YANKEE — am. drama FEST 81 1. do 16. 1.

PREPOROD V DIVJINI — am. pustolovski 3. do 14. 1.

KUZLA — angl. drama 4. do 18. 1. SE ZNOREL BOM — franc. komedija 6. do 19. 1.

MEČ — jap. pustolovski 6. do 22. 1. GOSTJE IZ GALAKSIJE — domači znanstveno fantastični 7. do 23. 1.

FANTASTIČNO POTOVANJE V BALONU — meh. pustolovski 6. do 18. 1. RAZSELJENA OSEBA — domača drama 11. do 23. 1.

SLADKE AVANTURE — am. komedija 11. do 30. 1.

PREKLETSTVO ČRNEGA RUBINA — nem.-it. pustolovski 13. do 30. 1.

FANTOM SVOBODE — franc. drama FEST 75 14. do 30. 1.

SAMURAJI XX. STOLETJA — jap. znanstveno fantastični 20. 1. do 8. 2.

NEUNIČLJIVI MINI MORIS — novozel. pustolovski FEST 81 21. 1. do 6. 2.

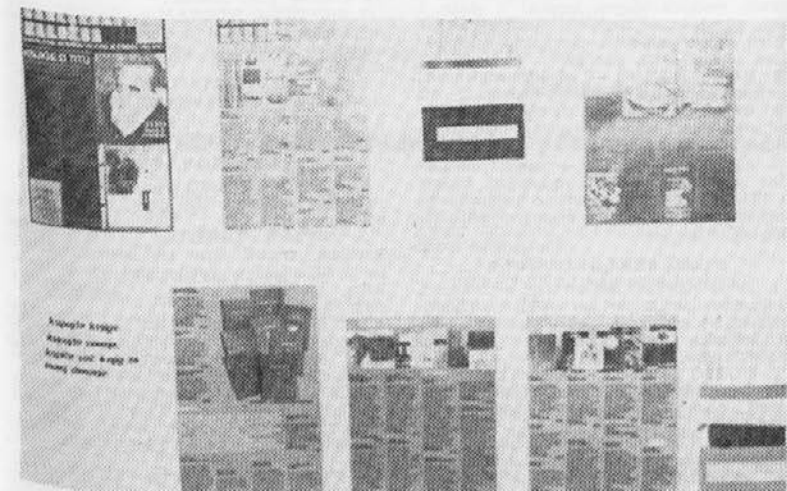
SRDITA PEST — hongkonški karate 21. 1. do 3. 2.

DIGBY, NAJVEČJI PES NA SVETU — am. komedija 20. 1. do 3. 2.

VELIKO POTOVANJE LOLEKA IN BOLEKA — polj. risanka 22. do 30. 1.

Ob novem letu želimo vsem obiskovalcem filmskih predstav, ljubiteljem sedme umetnosti in vsem občanom koroških občin srečno in uspešno 1. 1983 ter še obilo zadovoljstva ob ogledu filmskih predstav v koroških kinematografih.

Koroški kinematografi Prevalje

Ponudba dobrih knjig

KULTURA MALO DRUGAČE

V Informativnem fužinarju dostikrat zasledimo članke o kulturni podobi domačega kraja, le malokdaj pa članek o notranji oz. srčni kulturi našega delavca ali delavke. V svojem razmišljanju, do katerega me je pripeljala nevestno in nekulturno obnašanje nekaterih naših delavcev, bi želela osvetliti le tiste stvari, ki bodejo v oči še marsikoga. Tudi sama sem delavka v železarni in sram me je, da smo takšni oz. da nočemo kulture vsaj malo bolj razvijati v svoji notranjosti.

Zjutraj, ko še vsi zaspani in marsikdo brez volje hitimo v službo, nas kmalu pri vhodu pri vratarju že pozdravljajo pljunki raznih barv in oblik. Skozi vso tovarno se vlečejo po cesti do uprave, da se ti ob pogledu nanje dvigne želodec. Vem, da večina delavcev dela v težkih obratih, polnih plina in umazanije, ki se jim nabira v ustih in nosu, vendar je treba nesnago izpljuvati v stranišče, ne na cesto.

Nekultura pa se izraža tudi ob času malice. Vsi tozdi smo prejeli razporeditev malice po oddelkih, žal pa smo kmalu videli, da je bil dogovor o razporedu odveč. Nekateri, in to vedno isti delavci, že ob 8. uri sedijo po radiatorjih v stari jedilnici in čakajo na malico. Nekaj si jih privoščijo jutranjo kavico, cigareto in morda kak sok. Nihče ne bi rekel ničesar, če bi bila jedilnica lokal, kjer se lahko kadi in kjer lahko tudi ležeš na mizo, kar si v pijanosti v lokalni morda še lahko dovoliš.

Ali v tozdih teh ljudi ne pogrešajo malo prehitro? Ali nimamo povsod uvedene delavske kontrole? Še marsikatero vprašanje se poraja ob tem, pa je bolj molčati kot izgubiti prijatelje. Po končani malici prav tako vedno isti vztrajneži kljub napisu »Kaditi prepovedano« prižigajo ciga-

reto za cigareto, klepetajo, kolnejo, pa morda še kaj, tako da včasih delavec, ki se mu morda mudi in nima vzroka po malici posedati, niti sesti nima kam, da bi použil svoj obrok.

Tudi o oglasnih deskah, ki visijo v jedilnicah, bi lahko spregovorili. Morda je oglasna deska le na jedilnici nasproti livarne, vendar taka, kot je, vsekakor ne more služiti pravemu namenu. Včasih se ti zdi absolutno škoda, da je razobešana, saj če bi znala govoriti, bi povedala marsikaj. Po njej se pišejo razne klevete in neumnosti, ki pa bi jih kulturnemu človeku težko pripisal.

Na oglese, ki jih ljudje razobešajo, naši nekulturniki dodajajo razne številke in neslanosti, kot »prodajajo, iščejo in zamenjujejo se babe« in podobno.

Prepričana sem, da bi bilo treba tako oglasno desko oprati, jo po možnosti zastekliti in zakleniti. Ključ bi lahko bil pri pristojnem organu — (kdo oz. kateri TOZD odgovarja za oglasne deske), lahko pa bi ga prevzele delavke Merxa, zaposlene v menzi.

Tudi ob izidu Novic in Poročevalca lahko pri izhodu iz železarne vidimo tega časopisa po tleh dovolj, že drugi dan pa nam kdo reče, da tega in tega ni prebral, ker je Novic zmanjkalo.

Ob vedno večjem pomanjkanju papirja menim, da bi se morali ljudje krize, ki je nastopila ne samo pri nas, temveč po vsem svetu, bolj zavedati. Zavedamo pa se je žal šele takrat, kadar nas udari po žepu.

Naj mi ob koncu razmišljanja vsi prizadeti ne zamerijo. Morda se ob tem v kom prebudi tudi prava kulturna zavest.

Rozika

ANTON KAC

Z globoko žalostjo smo sprejeli vest, da je prenehalo biti srce našemu zvestemu sodelavcu, tovarišu in prijatelju Antonu Kacu. Kar verjeti nismo mogli, a sveča in šopek na tvojem delovnem mestu sta nas prisilila v to grenko resnico.

Rodil si se 28. 12. 1933 leta na Selovcu Antonu in Ančki Kac. Skupaj s še sedmimi otroki si odrasčal na kmetiji in se že takrat kalil za vse težave življenja, s katerimi si se moral spoprijeti že zelo zgodaj. Po odsluženem vojaškem roku si prišel leta 1955 med nas koroške jeklarje.

KRŠITVE DELOVNIH OBVEZNOSTI

Skupna disciplinska komisija je v mesecih oktobru in novembru 1982 obravnavala naslednje kršilce delovnih obveznosti:

TOZD JEKLARNA

1. RAJČIČ KARLO — 1. jamski delavec, neopravičeno izostal z dela 5 dni, prenehanje delovnega razmerja — pogojno za 1 leto, pavšalna odškodnina 3.410,00 din, plačal.
2. STELJA MOMČILO — 1. jamski delavec, neopravičeno izostal z dela 1 dan in dvakrat 2 uri, javni opomin, pavšalna odškodnina 1.228,40, plačal.
3. PRANJKOVIČ IVO — 1. jamski delavec, spal na delovnem mestu 8 ur, javni opomin, pavšalna odškodnina 682,00 din, plačal.
4. BARIČ MIRKO — topilec, neopravičeno negospodarno ravnal na delu, javni opomin.
5. RADOVANOVIČ JOVO — 2. jamski delavec, neopravičeno izostal z dela 4 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo 1 leto, pavšalna odškodnina 2.909,50 din, sodna izterjava.
6. MEHMEDOVIC ŠABAN — 2. jamski delavec, predčasno zapustil delo trikrat, javni opomin, pavšalna odškodnina 1.092,80 din, plačal.
7. TENKO STEFEK — 2. jamski delavec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, predčasno zapustil delo dvakrat 1 uro, javni opomin, pavšalna odškodnina 1.772,40 din, plačal.
8. PEŠL BORIS — elektromehaničar, poskusil odtujiti odpadni baker in bil pri dejanju zaloten; prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece.
9. ANTIČ GORAZD — elektromehaničar, poskusil odtujiti odpadni baker in bil pri dejanju zaloten; prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece.

TOZD JEKLOLIVARNA

1. IVANKOVIČ BRANKO — rezalec, brez dovoljenja se je vozil z vilicarjem in se prevrnil, javni opomin, odškodninska odgovornost v znesku 10.976,90 din, plačal.
2. BOŽIČ MIRKO — sestavljalec jekler, neopravičeno izostal z dela 2 dni, javni opomin, pavšalna odškodnina 1.896,40 din, plačal.
3. OSOJNIK JANEZ — oblikovalec, neopravičeno izostal z dela 2 dni, javni opomin, pavšalna odškodnina 1.364,00 din, plačal.
4. KUZMA SREČKO — rezalec, brez dovoljenja se je vozil z vilicarjem in

Bil si priden in marljiv delavec. Nobeno delo ti ni bilo pretežko. Premagoval si ga vedno z nasmehom in s svojim vzgledom navdihoval tudi nas. Poročil si se v 26. letu svojega življenja in si ustvaril prijeten ter tople dom za svoje otroke in ženo, a sreča ti ni bila naklonjena. Ivan-ka, tvoja zvesta družica, je zaradi bolezni šla v prerani grob. Ostal si sam s tremi otroki: Mileno, Ervinom in malo Zvonko, ki je takrat štela komaj sedem let.

Pod težo takšnega bremena marsikdo omaga, vendar ti, Toni, nisi. Še trdneje si se oprijel dela, še bolj si se zagrizel, da bi svojim otrokom izboljšal njihov jutri. Ko si lani oktobra od pretrujenosti odšel iskat zdravniške pomoči, si nihče niti mislil ni, da bo tako hudo. A bolezen, ki je pretrgala nit življenja tvoji ženi, je počasi, a vztrajno pričela trgati tudi tvojo. Upali in želeli smo, da bi se obrnilo na bolje, a ni bilo pomoči.

Ko sedaj stojimo tu nemo in s sklonjenimi glavami, bi se ti hoteli še zadnjič zahvaliti za tvoje delo, trud in poduk, katerega smo bili deležni zlasti mi tvoji mlajši sodelavci. Hvala ti!

Naj ti bo lahka domača zemlja, v kateri si našel zadnji počitek.

V imenu OOS — čistilnice in v imenu njegovih sodelavcev izrekam otrokom in vsem drugim sorodnikom iskreno sožalje.

TOZD VALJARNA

1. KRAUBERGER DAMJAN — rezalec, neopravičeno izostal z dela 2 dni (ponavljanje kršitev), prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto, pavšalna odškodnina 1.463,60 din, sodna izterjava.
2. RIKIČ STEVO — adjuster kontrolor, neopravičeno izostal z dela 1 dan in enkrat 2 uri predčasno odšel z dela, javni opomin, pavšalna odškodnina 1.098,80 din, plačal.
3. OVČAR JOŽE — ravnaletc na ravnalnem stroju, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 731,80 din, plačal.
4. KAJTAZOVIC JANEZ — pulstist valjčnic, samovoljno prenehal hoditi na delo, prenehanje delovnega razmerja, pavšalna odškodnina 5.122,60 din, sodna izterjava.
5. KRIVOGRAD FRANC — adjuster kontrolor, 1 dan neopravičeno izostal z dela, javni opomin, pavšalna odškodnina 784,70 din, plačal.
6. ROŽIČ IVAN III. — zalagalec ogrevalnih peči, neopravičeno izostal z dela 2 dni (ponavljanje kršitev), prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo 1 leto, pavšalna odškodnina 1.463,60 din, plačal.
7. PLEMEN STEFAN — žarilec, neopravičeno izostal z dela 2 dni, javni opomin, pavšalna odškodnina 1.669,00 din, plačal.
8. PAVLOVIČ ŽIVOJIN — transportni delavec, neopravičeno izostal z dela 2 dni, javni opomin, pavšalna odškodnina 1.264,20 din, plačal.

TOZD KOVAČNICA

1. PIPAN DRAGO — kladivovodja, prinesel alkohol na delo, javni opomin.
2. VETRIH DANILO — pomočnik krčilca, razbil šipo na oglasni deski in 2 ogledali v garderobi, javni opomin, odškodninska odgovornost 4.436,40 din, plačal.
3. STRAHOVNIK MILAN — čistilec polizdelkov, neopravičeno izostal z dela 2 dni, javni opomin, pavšalna odškodnina 1.364,00 din, plačal.
4. MIHEV IVAN — pulstist šaržirnih valjčnic, predčasno dvakrat zapustil delo 2 uri in 4 ure, javni opomin, pavšalna odškodnina 1.295,40 din, plačal.
5. ŽILAVEC LUDVIK — kladivovodja, predčasno zapustil delo trikrat, skušal 4 ure, javni opomin, pavšalna odškodnina 439,80 din, plačal.

Praznično

KADROVSKA GIBANJA OD 24. 11. DO 23. 12. 1982

T O Z D - DEL. SKUPNOST	SKLENILI DEL. RAZMERJE			SKUPAJ	FLUKTUACIJA				SKUPAJ	PLAN ŠTEV. DEL.	DEJ. ŠTEV.	ŠTEV. ZAP. INVAL.	ŠTEV. DEL. V POSTOPKU I K
	IZ JLA	IZ ŠOLE	DRUGO		ODPOVED	BREZ ODPOV.	JLA	DRUGO					
JEKLARNA	1		2	3	2	1			3	357	374	46	9
JEKLOLIVARNA			2	2	1			1	2	515	516	70	15
VALJARNA			3	3	1				1	440	443	55	9
KOVAČNICA			2	2	3				3	285	283	27	3
JEKLOVLEK			2	2	1				1	104	102	16	1
KALILNICA										54	51	8	-
ORODJARNA	1			1						72	75	4	-
STROJI IN DELI					2				2	490	505	43	6
INDUSTRIJ. NOZI					1				1	215	215	26	3
PNEVMAT. STROJI	1			1						202	204	29	2
VZMETARNA					2				2	142	109	11	2
REZALNO ORODJE			6	6	1				1	309	309	29	3
KOVINARSTVO	1			1						145	149	3	-
ARMATURE	2			2						133	135	3	-
ENERGIJA	2		1	3	1				1	114	120	5	1
E T S	1		1	2						211	216	9	1
S G V	5		1	6	2				2	442	452	30	5
TRANSPORT			1	1						115	115	4	1
P I I										54	51	2	-
R P T	3	1	1	5						237	243	30	-
KOMERCIALA			2	2						261	259	33	3
KONTROLA KAKOV.										209	201	34	1
DRUŽBENI STAN.					3				3	52	50	4	1
RACUNOVODSTVO										115	114	7	3
GOSPODARJENJE										75	70	-	-
K S Z			3	3	1				1	214	211	59	3
P F S										43	44	1	-
SKUPAJ	17	1	27	45	21	1		1	23	5668	5678	588	72

VPIS V POKLICNO ŠOLO

Srednja šola tehniško naravoslovne in pedagoške usmeritve Ravne na Koroškem bo v februarju 1983 organizirala izobraževanje ob delu za pridobitev kvalifikacije in polkvalifikacije.

— Za pridobitev polkvalifikacije, ki traja dve leti, se lahko vpišejo tudi kandidati, ki nimajo zaključene osemletke.

— Za pridobitev kvalifikacije, ki traja tri leta, se lahko vpišejo kandidati, ki imajo zaključeno osemletko.

Prosimo, da o tem premislite vsi tisti, ki imate te pogoje, in se odločite za izobraževanje ob delu.

Prijave sprejema in daje dodatne informacije kadrovska služba — telefon 778, ali organizator izobraževanja na srednji šoli tov. Drevenšek — telefon 457.

Prijave sprejemamo do 20. januarja 1983.

Kadrovska služba

TOZD SGV

1. VODOPIVEC DRAGO — ključavničar, neopravičeno izostal z dela 3 dni, javni opomin, pavšalna odškodnina 2.195,40 din, plačal.

2. PREDNIK STANKO — ključavničar, neopravičeno izostal z dela 7 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto, pavšalna odškodnina 5.122,60 din, plačal.

3. FINŽGAR ROMAN — strugar, od tujil kljunasto merilo, javni opomin.

TOZD KOMERCIALA

1. POBERŽNIK ANTON — skladiščni delavec, samovoljno prenehal hoditi na delo, prenehanje delovnega razmerja, pavšalna odškodnina 3.680,00 din, sodna izterjava.

2. PŠENICNIK IVAN — pomožni delavec, neopravičeno izostal z dela 1

dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 632,10 din, plačal.

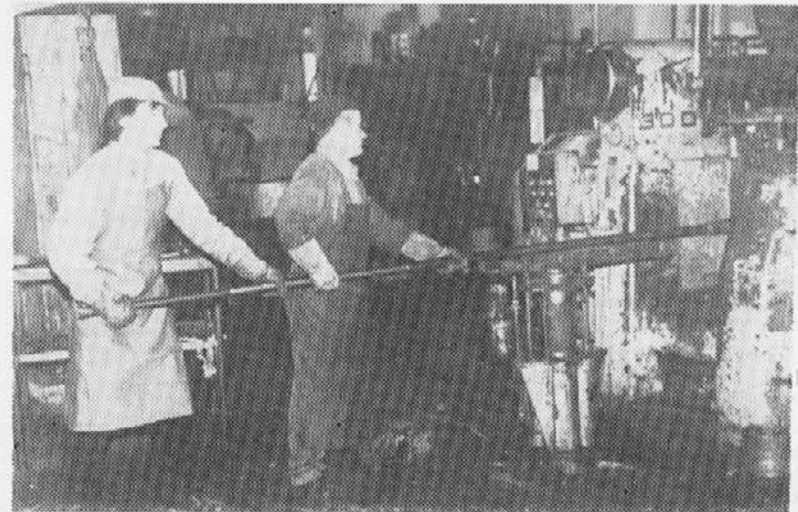
3. PREPOTNIK FRANJO — skladiščni delavec, predčasno zapustil delo dvakrat, skupno 7 ur, javni opomin, pavšalna odškodnina 886,90 din, plačal.

4. PENSAK DARKO — skladiščni delavec, zamudil na delo 1 uro (ponavljanje kršitev), javni opomin, pavšalna odškodnina 63,70 din, plačal.

5. APSNER MARKO — skladiščni delavec, neopravičeno izostal z dela 3 dni, javni opomin, pavšalna odškodnina 1.896,30 din, plačal.

Disciplinska komisija je izrekla v oktobru in novembru 1982 še 17 opominov, 3 delavce je oprostila in 2 postopka ustavila.

Za pravno službo:
Sonja Slemnik

V krčilnici

6. SMREČNIK PAVEL — brusilec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 682,00 din, plačal.

TOZD JEKLOVLEK

1. ZVIKART STANISLAV — brusilec, neopravičeno izostal z dela 5 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto, pavšalna odškodnina 3.659,00 din, plačal.

TOZD STROJI IN DELI

1. REK ALOJZ — brusilec, povzročil izmet valjev, javni opomin, pavšalna odškodnina 530,20 din, plačal.

2. KRIVOGRAD ANTON — transportni delavec, neopravičeno izostal z dela 2 dni, javni opomin, pavšalna odškodnina 1.264,20 din, plačal.

3. ODER LUDVIK — tehnolog, naredil napako v tehnološkem predpisu, javni opomin, pavšalna odškodnina 590,00 din, plačal.

TOZD INDUSTRIJSKI NOZI

1. PARADIZ DANILO — brusilec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 682,00 din, sodna izterjava.

TOZD VZMETARNA

1. KAPEL STANISLAV — upravljalec peči, se stregel s sodelavcem, javni opomin.

2. ROŽEJ MIRKO — brusilec, predčasno zapustil delo dvakrat, skupno 3 ure, javni opomin, pavšalna odškodnina 409,80 din, sodna izterjava.

NAŠI UPOKOJENCI

Anton Lužar, roj. 17. 9. 1935, v železarni od 15. 9. 1958, nazadnje v tozd Kovačnica kot voznik manipulacija 1200 t stiskalnice. Inval. upokojen 10. 12. 1982

Ivan Lahovnik, roj. 27. 9. 1930 v železarni od 2. 1. 1950, nazadnje v tozd Vmetarna kot prvi kalilec vzmetnih listov. Inval. upokojen 8. 12. 1982.

Ivan Hižak, roj. 21. 2. 1930, v železarni od 2. 12. 1963 v tozd SGV, nazadnje kot industrijski zidar — šamoter za zahtevna dela. Star. upokojen 20. 12. 1982

Janko Kreft, roj. 24. 11. 1926, v železarni od 2. 12. 1963 v tozd Energija, nazadnje kot ključavničar za zahtevna dela. Star. upokojen 15. decembra 1982

AKTIVNOST VOZNIKOV (GASILCEV) V SKLOPU PROMETNE VARNOSTI

V zvezi z dejavnostjo požarne varnosti v oktobru in z akcijo NNNP 82 smo v občinski gasilski sveži Ravne priredili tečaj in preverjanje znanja za gasilske voznike. Tečaja se je udeležilo 30 voznikov, kar je glede na njihovo število skromno.

Tečaj, ki ga je vodil tov. Gruden, predavatelj Avto šole na Ravnah, je voznikom osvežil že precej pozabljeno znanje ter jih seznanil z nekaterimi novostmi v zakonu o CPP. Med drugim jih je še seznanil z zakonom v pripravi. Naj jih nekaj opišem.

— Vozniki, ki imajo vozniško dovoljenje kategorij B, C, D in želijo voziti traktor, morajo do 1. aprila 1983 dati zahtevek na občini za vožnjo traktorja. Po tem času bodo morali opravljati izpit za vožnjo s traktorjem tudi tisti, ki imajo sedaj vpisano kategorijo »F« (za traktor).

Za vozila, ki imajo na pogonskih kolesih verigo, je največja dovoljena hitrost 50 km na uro.

Pešec, ki želi prečkati cesto na za to urejenih prostorih (zebrah) in kjer promet ni urejen s svetlobno prometnimi znaki (semaforji), dvigne roko. Ko mu vozniki z leve in desne strani ustavijo, lahko prečka cesto.

Predlog zakona je tudi, da se prekrški evidentirajo, temu primerno pa bodo sledile kazni. To je dodatno, kajti sedanje sodniške kazni ostanejo še na preji.

Po večurnem predavanju smo z vozniki izvedli testiranje na polah za društvene izpite. Rezultati so bili več kot porazni, saj bi od 30 udeležencev izpit opravili komaj trije vozniki. V glavnem smo ugotovili, da ne poznamo dovolj prometnih znakov, vožnje skozi križišče, znake miličnikov pa še druge stvari.

Vozniki gasilci prosijo vse udeležence v prometu za razumevanje do gasilskih vozil, kadar so na nujni vožnji, saj nas tudi zakon o vozilih na nujni vožnji obvezuje. Občinska zveza prosi organe javne varnosti (policijo), da naredijo poskusno akcijo, kako vozniki vozijo, kadar se srečujejo z vozili na nujnih vožnjah, ali jih dohitevajo — prehitvejo.

Takšna predavanja so več kot koristna, zato jih AMD Ravne tudi izvaja.

Vlado Mihin

OBVESTILO

Tisti delavci, ki so nam poslali zahvale, pa v tej številki niso objavljene, naj se čimprej osebno ali po telefonu oglasijo na uredništvu. Domenili se bomo za kasnejšo objavo.

Urednik

KRAJEVNA ORGANIZACIJA SZDL TRG—POLJE KOORDINACIJSKI ODBOR ZA KULTURO IN TELESNO KULTURO TRG, PREVALJE

razpisuje na podlagi sklepa skupščin KS TRG in POLJE Prevalje

JAVNI NATEČAJ

za poimenovanje novega krajevnega praznika Prevalj

Predlagani pomembni datumi spominskih dogodkov iz preteklosti delavskega gibanja, NOB ali drugih spominskih dogodkov splošnega pomena naj bodo natančno obrazloženi in utemeljeni.

Sodelujejo lahko vsi občani SFRJ, delovne organizacije in društva. Dosedanji krajevni praznik 15. maj sovpada z občinskim praznikom občine Ravne in tudi praznikom krajevnih skupnosti Holmec, kar povzroča nepreglednost in prenatrpanost s prireditvami ter tudi zaradi preoblikovanja krajevnih skupnosti.

Obe krajevni skupnosti morata imeti svoj spominski dogodek, ki bo izviren in dovolj pomemben za praznovanje krajevnega praznika Prevalj.

Udeleženci natečaja naj pošljejo svoje predloge v zaprtih kuvertah s svojim točnim naslovom do 15. februarja na gornji naslov.

Izid natečaja bo objavljen v javnih občilih. Avtor osvojenega predloga prejme spominsko priznanje.

KOORDINACIJSKI ODBOR ZA KULTURO IN TELESNO KULTURO

Na Prevaljah, v decembru 1982

ZAHVALA

ob smrti dragega brata in strica
IVANA PUSOVNIKA — po domače PAVŠARJEVEGA ANZIJA

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom za izrečeno sožalje ter vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti do njegovega poslednjega doma. Zahvaljujemo se vsem, ki so darovali toliko lepega cvetja in vencev. Se posebej se zahvaljujemo godbenikom Železarne za odigrane žalostinke, za opisan življenjepis in ganljive besede se zahvaljujemo govorniku ZB Francu Zabelu, govorniku KS Roku Gorenšku in č. g. župniku Jarošu z Raven. Hvala tudi župnikom za poslednji obred.

Posebna zahvala pa gre družini IVARTNIK po domače Pavšarjevi za izredno požrtvovalnost in to od prevoza dragega Anzija iz Doma oskrbovancev — Črneče pri Dravogradu, kjer je nazadnje prebival, do njihove domačije, kjer je ležal do pogreba — iskrena hvala!

Vsi njegovi

Ob tej priliki bi se radi zahvalili celotnemu osebju Doma oskrbovancev v Črnečah za zdravstveno pomoč pri njegovi bolezni ter skrb in nego. Istčasno se zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, ki so ga obiskovali in mu na ta način krajšali čas.

Sorodniki

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta **Antona Kaca** se iskreno zahvaljujemo zdravnikom ZD Dravograd za lajšanje bolečin, sosedom za denarno in drugo pomoč. Hvala sodelavcem čistilnice tozda Jeklovirna za venec in denarno pomoč, govornikom za poslovlilne besede, godbi na pihala za zaigrane žalostinke in g. župniku za pogrebni obred.

Hvala vsem, ki so kakorkoli pomagali in ga spremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: hčerki Milena in Zvonka, sin Ervin, sestre, bratje, Aleš in Janez ter drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše drage žene, mame, bice, sestre, tašče in svakinje **Marije Gorenšek** se zahvaljujemo vsem, ki so nam ob tem težkem trenutku pomagali: sosedom, dr. Pristovniku, darovalcem cvetja in vencev in vsem drugim. Hvala hoteljskemu g. župniku za opravljeni obred, govorniku za poslovlilne besede ter pevcem za žalostinke.

Zalujoči vsi njeni

AFRIŠKI PREGOVORI

Vrabec pravi: ljudje me ne je do, toda vseeno se jih varujem.

(Fang, Gabon)

Starejši se rodi prvi, modri k darkoli.

(Bamileke, Kamerun)

Najslabši med nekimi dnevi je najboljši med drugimi.

(Eve, Togo)

Ne veš, kako težko je breme, ki ga nisi nosil.

(Baule, Slonokoščena obala)

Izdaja delavski svet Železarne Ravne kot mesečnik v nakladi 5500 izvodov. Ureja uredniški odbor: Jože Gruden, Ivica Klančnik, Marjan Kolar, Franjo Miklave, Vladimir Novinšek. Glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar. Telefon 861 131, int. 304. Tiska ČGP Večer, Maribor. Glasilo je po 7. točki 1. odst. 36. čl. zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka.

Fotografije za to številko so prispevali: S. Jaš, F. Rotar, Z. Strgar in oddelek za informiranje.